

Redakcja i Administracja:
Warszawa, Wierzbowa 11, tel. 202-15.

Izba Handlowa Polsko-Italska:
Warszawa, Wierzbowa 11, tel. 202-15

Redazione ed Amministrazione:
Varsavia, via Wierzbowa 11, tel. 202-15.

Camera di Commercio Polacco-Italiana:
Varsavia, via Wierzbowa 11, tel. 202-15.

Założyciel — Fondatore:
Dr. ANTONIO MENOTTI CORVI

Redaktor Naczelny — Direttore Responsabile:
Dr. LEON PAÇZEWSKI

Komitet Redakcyjny — Comitato di Redazione

Ks. Franciszek Radziwiłł, Prezes Izby Handlowej Polsko-Italskiej — Presidente della Camera di Commercio Polacco-Italiana

Dr. Antonio Menotti Corvi, Prezes Honorowy Izby. — Presidente Onorario della Camera

Inż. Józef Dworżańczyk, Prezes Komitetu Prowincjonalnego w Katowicach Izby Handlowej Polsko-Italskiej w Warszawie — Presidente del Comitato a Katowice della Camera di Commercio Polacco-Italiana a Varsavia

Baron Józef Dangel, Wiceprezes Izby Handlowej Polsko-Italskiej — vice-Presidente della Camera di Commercio Polacco-Italiana

Inż. Renato Samblich, Wiceprezes Izby Handlowej Polsko-Italskiej — vice-Presidente della Camera di Commercio Polacco-Italiana.

Adw. Amedeo Finamore, Wiceprezes Izby Handlowej Polsko-Italskiej — vice-Presidente della Camera di Commercio Polacco-Italiana.

Dr. Wacław Olszewicz.

WARUNKI PRENUMERATY:

Cały rok: zł. 40, pół roku: zł. 20, kwartalnie: zł. 10.

Numer pojedynczy: zł. 4.

Konto P. K. O. 14.614.

ABBONAMENTI:

Un anno: L. 100, Sei mesi L. 50, tre mesi L. 25.

Un numero separato: L. 10.

Conto-Corrente: P. K. O. 14.614 (Cassa Postale di Risparmio)

T r e ś ć:

Sommario:

	Str.		Pag.
Dr. LEON PAÇZEWSKI: Ambasada Italska w Warszawie i Polska w Rzymie	138	Dott. LEON PAÇZEWSKI: L'Ambasciata Italiana a Varsavia e quella Polacca a Roma	138
Dr. STANISŁAW WACHOWIAK: Dlaczego Polska organizuje Wystawę w Poznaniu	139	Dott. STANISŁAW WACHOWIAK: Perché la Polonia organizza l'esposizione di Poznań	139
JERZY GOŚCICKI: Perspektywy rozwojowe rolnictwa polskiego	140	J. GOŚCICKI: Le possibilità di sviluppo dell'agricoltura polacca	140
M. S.: Bilans gospodarki państwowej Italji za rok 1928	143	M. S.: Il bilancio dell'economia statale italiana per il 1928	143
W. KUCZEWSKI: Spółdzielczość w Polsce	145	W. KUCZEWSKI: La cooperazione in Polonia	145
S. K.: Przemysł zabawkarski w Italji	148	S. K.: L'industria dei giocattoli in Italia	148
I. M. E.: Produkcja i handel owocami i warzywami w Italji	151	I. M. E.: Produzione e commercio delle frutta e degli ortaggi in Italia	151
KRONIKA POLSKA: Stan gospodarczy Polski w cyfrach	155	NOTIZIARIO POLACCO: Lo stato economico della	
Przemysł i handel	156	Polonia in cifre	155
Ustawodawstwo celne	157	Industria e commercio	156
Kredyt i finanse	157	Legislazione doganale	157
KRONIKA ITALSKA: Wskazówki praktyczne, dotyczące		Credito e finanze	157
rynku italskiego	161	NOTIZIARIO ITALIANO: Informazioni pratiche sul mercato	
Przemysł i handel	163	italiano	161
Ustawodawstwo społeczne	168	Industria e commercio	163
Komunikacje	169	Legislazione sociale	168
Kredyt i finanse	169	Comunicazioni	169
Różne	170	Credito e finanze	169
Ceny	171	Varie	170
KRONIKA KULTURALNA:		Prezzi	171
M. WICHERKIEWICZOWA: Wpływ kultury italskiej na Poznań	172	RASSEGNA CULTURALE:	
Wojsko polskie w Italji	176	M. WICHERKIEWICZOWA: L'influenza della cultura italiana sulla città di Poznań	172
Przegląd prasy polskiej i italskiej	178	L'esercito polacco in Italia	176
Powstanie i rozwój Towarzystwa „Cosulich Line”	179	Resoconti della stampa polacca ed italiana	178
Zapotrzebowanie i oferty oraz przedstawicielstwa	179	Origine e sviluppo della Società Cosulich	179
		Domande e offerte di merci e rappresentanze	179

AMBASADA ITALSKA W WARSZAWIE I POLSKĄ W RZYMIE

W ewolucji rozwoju stosunków politycznych polsko-italskich podniesienie do godności ambasad dotychczasowego Poselstwa Polskiego w Rzymie oraz dotychczasowego Poselstwa Italskiego w Warszawie utrwali się jako nowy doniosły etap na drodze zbliżenia i zacieśnienia węzłów przyjaźni między Polską a Italią.

Radosne echo, jakie fakt ten wywołał w całym społeczeństwie polskim, czemu dobitny wyraz dała cała prasa polska, oraz żywe zadowolenie, z jakim powitano to zdarzenie na ziemi italskiej, wymownie świadczy, iż w obu krajach uświadomiono sobie należycie wagę tej przemiany i zrozumiano doniosłość jej dla dalszego kształtowania się wzajemnych stosunków między Polską a Italią.

Wielkie znaczenie tego zdarzenia uzasadnia okoliczność, iż druga z rzędu ambasada w Polsce reprezentuje Państwo, coraz większe zdobywające wpływy na bieg spraw ogólno-światowych, kroczące dziś na czele mocarstw kuli ziemskiej. Z drugiej strony oznacza ono również utrwalenie się w Italji świadomości, iż Polska w zespole narodów stanowi dziś czynnik ważki i powołana jest do odegrania w kształtowaniu się międzynarodowych stosunków politycznych wielce doniosłej roli, z którą poważnie należy się liczyć. Dał temu wyraz nowomianowany Ambasador w swem przemówieniu, wygłoszonym w dniu 4 czerwca na Zamku z okazji składania listów uwierzytelniających, stwierdzając, iż akt podniesienia obydwu poselstw do rangi ambasad „jest nie tylko stwierdzeniem doskonałych stosunków wzajemnych, lecz, więcej jeszcze, formalnem uznaniem znaczenia, jakie uzyskała w świecie szczęśliwie odbudowana Polska“.

Zamieszczenie całego szeregu rozpraw i artykułów na łamach n. wydawnictwa, rzucających światło na kształtowanie się stosunków polsko-italskich w dawnych wiekach oraz w czasach najnowszych, zwalnia nas od rzutowania wstecz i wskazywania na świetne tradycje tych stosunków, na wszystkie momenty kulturalnej i duchowej wspólnoty oraz na wiekopomne zasługi, położone przez wielkich mężów stanu i bohaterów Italji dla Narodu Polskiego.

Tutaj na specjalne podkreślenie zasługuje okoliczność, iż podniesienie Poselstwa Italskiego w Warszawie do godności Ambasady zbiega się z obchodzonym obecnie w Polsce dziesięcioleciem odzyskania

L'AMBASCIATA ITALIANA A VARSAVIA E QUELLA POLACCA A ROMA

L'innalzamento al rango di Ambasciate della Legazione Polacca a Roma e di quella Italiana a Varsavia segna un'importante nuova tappa sulla via del crescente sviluppo dei legami d'amicizia che uniscono la Polonia con l'Italia.

Questa tappa, così raggiunta con l'innalzare a dignità di ambasciate le legazioni di Roma e di Varsavia, è stata accolta e commentata, negli ambienti e nella stampa delle due nazioni, con un compiacimento che costituisce chiara prova della profonda ripercussione che tale avvenimento ha avuto sia in Italia sia in Polonia nonchè del giusto apprezzamento della parte importante che esso è destinato a rappresentare nello sviluppo ulteriore dei rapporti fra i due Paesi.

L'istituzione della R. Ambasciata Italiana in Polonia, mentre da un lato è espressione di uno Stato che ogni giorno di più esercita un'influenza di prim'ordine nel campo mondiale in cui cammina all'avanguardia, dall'altro attesta l'ormai consolidata considerazione di cui in Italia gode la Polonia, quale importante fattore nel movimento politico internazionale.

A ciò ha esplicitamente accennato il nuovo R. Ambasciatore nel suo discorso pronunciato al Castello il 4 giugno presentando le credenziali, discorso nel quale ha rilevato come l'innalzamento delle due legazioni al rango di ambasciate sia non solo la constatazione di ottimi reciproci rapporti, ma anche il riconoscimento formale dell'importanza che ha guadagnato nel mondo la Polonia felicemente risorta.

Tutto quello che la nostra Rivista ha pubblicato sui rapporti polacco italiani fin dai tempi più antichi ad oggi, ci dispensa da citazioni particolari e da ritorni sui vincoli materiali e spirituali che hanno sempre legato le due Nazioni come pure sui meriti che gli eroi italiani hanno conquistato combattendo per la Nazione polacca.

E' degno di speciale rilievo il fatto che l'innalzamento al rango di R. Ambasciata della R. Legazione di Varsavia, coincide con il decennale testè celebrato della riconquistata indipendenza polacca e delle riprese relazioni diplomatiche fra i due Paesi.

Quanto la Polonia ha indefessamente operato in questi dieci anni in tutti i campi di attività politica, culturale e sociale è testimonianza della sua capacità ad una vita indipendente e libera nella grande famiglia delle nazioni e della sua seconda vitalità.

per mezzo della indipendenza e del 10-anniversario della restaurazione delle relazioni diplomatiche con l'Italia, che ricorre proprio in questo momento. Ricca è la vita politica, culturale e sociale in questi anni. È un periodo di grande sviluppo per la Polonia, che si prepara a un futuro luminoso e prospero.

La creazione dell'Ambasciata Italiana a Varsavia — non solo un nuovo segno di amicizia, ma anche un segno visibile del giusto apprezzamento di quello che la Polonia ha già realizzato e delle sue latenti potenzialità per l'avvenire.

Salutiamo quindi S. E. il Conte Alberto Martin Franklin, primo R. Ambasciatore d'Italia in Polonia, con schietto giubilo ed a lui auguriamo il più proficuo lavoro per il consolidamento sempre maggiore dei legami materiali e spirituali che uniscono l'Italia con la Polonia a prò delle due Nazioni, e a felice compimento dell'alta missione affidata alle Sue eminenti doti di diplomatico da S. M. il R. d'Italia.

DR. LEON PAĆZEWSKI.

PERCHÉ LA POLONIA ORGANIZZA L'ESPOSIZIONE DI POZNAŃ

(DLACZEGO POLSKA ORGANIZUJE WYSTAWĘ W POZNANIU).

L'Esposizione Generale di Poznań deve essere indubbiamente una fra le più imponenti manifestazioni collettive della prima decade della Polonia, risorta ed indipendente.

Le sfere dirigenti dell'Esposizione più di una volta furono interpellate se il momento per organizzare una impresa così grandiosa ed ideata su una scala a larga misura sia veramente opportuno, cioè se corrisponda alle effettive necessità della Nazione. La risposta di tutto il paese fu unanime e di natura pratica: tutte le regioni della Polonia aderirono all'Esposizione, la appoggiarono in modo effettivo tutte le forze creatrici nazionali. Ciò significa meglio di ogni altro argomento che l'Esposizione Generale di Poznań corrisponda a una vitale necessità economica e culturale del nostro Paese.

Tutto ciò è naturale. Non c'è stata finora una esposizione che talmente avesse la sua giustificazione, sia nelle condizioni economiche del Paese, sia nelle aspirazioni politiche dello Stato, come l'Esposizione Generale Polacca.

Per rendersi una idea esatta di tutto questo bisogna tener presente che la Polonia attuale è composta di tre organismi statali diversi e che ognuno di essi possiede le sue caratteristiche differenti sia per quanto riguarda la struttura economica sia per la relativa capacità produttiva e di consumo. Un fenomeno che vale ugualmente per la produzione industriale ed agraria.

Sarebbe superfluo documentare che fenomeni di questo genere in un territorio unico amministrativo sono tutt'altro che desiderabili. La politica economica del Paese deve tendere ad eliminare le differenze interregionali assai palesi ed incresciose. L'Esposizione Generale Polacca servirà egregiamente a prepararne il terreno. Essa deve mostrare come, applicando i mezzi più moderni della produzione ed i razionali metodi dell'organizzazione e di lavoro, si sia in grado di aumentare la produzione stessa, di renderla a più buon mercato ed in conseguenza contribuire ad allargare i mercati interni di vendita.

Le possibilità di aumentare il mercato interno sono semplicemente enormi e ciò illustra meglio di tutto il fatto che in un Paese prevalentemente agricolo come la Polonia, il consumo di carne nella Capitale è cinque volte inferiore come, per es. in Inghilterra.

Nell'aumento dei mercati interni della Polonia e del rispettivo consumo sono interessate non solo la stessa produzione locale ma bensì la produzione straniera, per le eventuali sue forniture del macchinario, degli attrezzi ecc.

L'Esposizione Generale di Poznań proverà ugualmente che i mezzi di cui la Polonia dispone non siano sufficienti per sviluppare certe branche di produzione, finora utilizzate in misura assai inadeguata come pure per lo sfruttamento delle grandi risorse naturali, di cui la Polonia abbonda. Grandi possibilità si schiudono per i capitali stranieri

i quali data la normalizzazione della situazione politica ed economica in Polonia — non corrono per i loro investimenti alcun rischio.

L'Esposizione potrà documentare che la Polonia non è solo un vasto mercato per i prodotti e fabbricati stranieri ma pure una Nazione fornitrice di materie prime e di merci. E fuori dubbio che lo sviluppo realizzato dalla Polonia in questa direzione è di assai lunga portata.

Anche in altri rami di attività sociale la Polonia può vantarsi di aver raggiunto risultati considerevoli.

L'Esposizione Generale di Poznań monterà al mondo che già nei primi dieci anni della sua esistenza la Polonia ha compiuto un'opera enorme. Il paese, rovinato dalle guerre e dalla amministrazione brigantesca degli eserciti che la accuparono, fu ricostruito, le officine messe in moto, la macchina statale costruita dalle fondamenta, la difesa nazionale messa su dovuto piede, l'insegnamento riorganizzato

e progredisce ogni giorno, la valuta venne stabilizzata, gli istituti di credito funzionano con soddisfazione come pure tutti gli altri organismi della vita sociale, tutelati con dovuta cura secondo le esigenze e le possibilità.

Non nutriamo alcun timore di presentare tutto quanto da noi realizzato nella Esposizione di Poznań certi come siamo che il mondo darà dovuta ragione ai nostri sforzi e riconoscerà la nostra capacità creatrice, la nostra vitalità e robustezza.

L'Esposizione Generale di Poznań deve efficacemente contribuire ad intensificare sempre di più le relazioni economiche e culturali della Polonia con le altre Nazioni e diventare così un potente fattore per il consolidamento della pace mondiale. La Polonia passerà certamente la sua prova di maturità e mostrerà in modo tangibile che costituisce nell'insieme delle nazioni europee un fattore costruttivo e utile, quindi necessario.

Dott. STANISŁAW WACHOWIAK.

LE POSSIBILITÀ DI SVILUPPO DELL'AGRICOLTURA POLACCA

(PERSPEKTYWY ROZWOJOWE ROLNICTWA POLSKIEGO)

Quantunque la Polonia possieda enormi ricchezze minerali e un'industria assai avanzata, particolarmente in alcune sue branche, tuttavia l'agricoltura domina tutta la vita economica del Paese.

Due terzi della popolazione totale della Polonia vive dal lavoro dei campi e l'esportazione dei prodotti agricoli insieme con quella dei prodotti del sottosuolo polacco occupa il primo posto nella bilancia commerciale della Polonia risorta.

Benchè la Polonia esporti già all'estero notevolissime quantità di prodotti agricoli, la produzione agricola polacca è ben lontana dall'aver raggiunto la sua effettiva massima capacità produttiva in confronto delle sue grandi possibilità di sviluppo agricolo.

Sia il clima come il suolo polacco offrono vantaggiosissime condizioni per una produzione agricola su larga scala ed il fatto di avere una densa popolazione rurale ed un forte, continuo aumento della popolazione stessa, fatto, che si riscontra raramente in Europa, garantisce pienamente all'agricoltura polacca il suo fabbisogno di mano d'opera.

La più lampante prova delle vastissime possibilità di sviluppo dell'agricoltura polacca è dato dal paragone dei raccolti, per unità di superficie, ottenuti in diverse provincie dello Stato polacco. La seguente tabella indica i raccolti medi ottenuti per unità di superficie, dei quattro principali prodotti, nel periodo dal 1924 al 1926 in tutta la Polonia, nelle singole provincie in Cecoslovacchia in Italia e in Germania.

La tabella mostra che i raccolti medi ottenuti in tutta la Polonia sono quasi identici a quelli ottenuti in Italia, un po' inferiori ai francesi e sensibilmente

distanziati da quelli della Germania e della Cecoslovacchia. Osservando però i raccolti delle provincie occidentali della Polonia, fra le più progredite si constata che esse non solo superano i raccolti di Francia e d'Italia ma anche, talvolta, quelli della Germania e della Cecoslovacchia.

Paese	frumento	segala	orzo	avena
	1924/26	1924/26	1924/26	1924/26
Germania	17.8	14.7	16.6	16.8
Cecoslovacchia	15.6	15.0	21.8	15.4
Francia	14.0	11.4	14.6	13.8
Ungheria	12.4	10.7	11.5	11.3
Italia	12.1	13.2	10.1	12.3
POLONIA	11.5	10.7	12.1	11.3
prov. centrali	13.1	11.0	13.0	12.3
" orientali	9.8	8.1	8.9	7.8
" occidentali	18.8	14.6	18.5	18.2
" meridionali	8.7	9.2	9.9	9.8

Le notevoli differenze esistenti fra raccolti delle diverse provincie polacche non sono affatto condizionate da fattori naturali immutabili.

Non sono le diverse particolarità del suolo che influiscono su esse e benchè le condizioni climatiche siano abbastanza disuguali, tuttavia esse non sono di entità tale da giustificare in misura adeguata le differenze sopra elencate.

La vera cagione di questo deve quindi essere ricercata altrove, nel diverso livello della coltura agricola, assai elevata nelle provincie occidentali, bassa e primitiva nelle provincie orientali della Polonia.

L'agricoltura come del resto ogni forma di attività umana, non è se non una risultante complessa del lavoro, dell'energia e degli sforzi umani.

Il lavoro dell'agricoltore polacco, in condizioni normali, indubbiamente può in un tempo non lontano, portare la coltura del grano nelle provincie orientali al livello delle occidentali.

Una volta ottenuto ciò si verificherà immancabilmente un grande aumento nella produzione agricola stessa: infatti, se nel corso di questi ultimi tre anni la raccolta dei principali quattro cereali in Polonia era di 107 milioni di quintali, esso dopo aver raggiunto il livello agricolo delle provincie occidentali, raggiungerebbe facilmente 159 milioni di quint., cioè con un aumento quasi del 41%, aumento naturalmente possibile in un lontano domani. L'aumento del raccolto del solo 10% potrebbe però verificarsi in un periodo di tempo relativamente breve e ciò darebbe una eccedenza sulle raccolte attuali di più di 1 milione di tonnellate pari a 350 milioni di zloty, secondo i prezzi vigenti attualmente sul mercato interno polacco.

Quali mezzi e fattori potranno principalmente contribuire per l'aumento della produzione agricola in Polonia?

Prima di tutto bonifiche agricole e con ciò s'intende principalmente regolare l'umidità del terreno, sia col loro prosciugamento a mezzo del drenaggio o delle fosse aperte, sia con l'irrigazione, spesso indispensabile, soprattutto per i prati. Finora, in misura più vasta, furono eseguite bonifiche agricole solo nelle provincie occidentali della Polonia; in misura assai più ridotta in quelle centrali e meridionali.

Nelle orientali c'è ancora tutto da fare.

La Polonia possiede estesissimi territori non ancora sfruttati che mediante opportune bonifiche potrebbero perfettamente servire diventando fecondi e fertili.

Gli specialisti calcolano tali terreni in più di 18 milioni di ettari. Come le bonifiche dei terreni incolti possano contribuire all'aumento della produzione si può giudicare dal fatto che esse aumentano i raccolti da 40% fino a 80%, che il taglio del fieno dei prati bonificati segna un aumento veramente notevole, prescindendo dalla qualità migliore ed infine che il rendimento delle foreste debitamente irrigate aumenta, secondo accertamenti fatti in Polesie, nella media del 100%.

L'uso dei concimi artificiali costituirà un secondo elemento nell'aumento della produzione agricola.

Prima della guerra il consumo dei concimi artificiali in Polonia ammontava a 1.500 mila tonnellate circa. Nei primi anni del dopo-guerra il fabbisogno polacco dei concimi è notevolmente diminuito.

Ora esso è in continuo aumento nel 1927 segnò una cifra di 800.000 tonnellate.

Si può perciò ben prevedere che in seguito alla migliorata situazione finanziaria della popolazione agricola ed al perfezionamento delle condizioni di credito, il consumo dei concimi aumenterà in proporzione sempre crescente, fatto facilmente realizzabile dato che la Polonia potrà coprire la maggior parte del suo fabbisogno con i concimi di produzione nazionale.

La capacità, produttiva delle fabbriche polac-

che di superfosfato supera di parecchie volte il consumo attuale ed i giacimenti recentemente scoperti in Polonia permetteranno di far completamente o quasi a meno dell'importazione dall'estero.

La produzione dei sali di potassa aumenta di anno in anno; le ricerche finora eseguite hanno constatato così grandi quantità di giacimenti di potassa che in un tempo non lontano la Polonia potrà non solo far fronte al suo fabbisogno sempre crescente ma pure mettersi in prima linea fra i paesi esportatori mondiali di questo prodotto.

Viene poi la produzione dei concimi di azoto forniti principalmente dalle fabbriche locali. La costruzione già progettata di nuove grandi fabbriche di questo tipo permetterà di ridurre l'importazione di questi concimi solo a piccole quantità di salnitro ciliano.

Come terzo fattore atto a sviluppare la produzione agricola può essere considerato l'aumentato consumo di sementi e di grani da seme.

La coltura delle sementi in Polonia anche secondo l'opinione di molti stranieri è veramente progredita. Nel campo della coltura delle sementi di barbabietole che costituisce uno dei più complicati e difficili rami di questa produzione, le sementi polacche tengono vittoriosamente testa alla concorrenza tedesca.

L'applicazione di sementi nobili e dei grani da seme è stata finora relativamente poco praticata dai piccoli proprietari agricoli a cui appartiene la maggior parte della proprietà terriera in Polonia.

E fuori dubbio che a mano a mano che la massa dei piccoli proprietari si renderà conto dell'utilità dell'applicazione delle sementi nobili, si svilupperà ugualmente la loro produzione locale.

I prodotti agricoli possono essere ben considerati come materia prima da cui provengono i prodotti di allevamento. L'aumento della produzione agricola faciliterà contemporaneamente un notevole incremento nella produzione del bestiame. La Polonia ha infatti grandi possibilità in materia e secondo le statistiche il numero dell'inventario vivo, cioè del bestiame e dei suini è assai inferiore di quello esistente nei paesi dell'Europa Occidentale. La maggior parte dell'inventario vivo disponibile appartiene ai piccoli proprietari agricoli. Esso è prevalentemente assai esile, poco sviluppato, di peso vivo relativamente scarso e d'infima capacità produttiva.

L'aumento delle quantità di foraggio di cui dispone il contadino, l'applicazione di più razionali metodi di allevamento e di nutrizione contribuiranno non solo ad aumentare la quantità dell'inventario ma pure la sua qualità (peso vivo del bestiame domestico, produzione di carne, latte e grasso, uova ecc.

La produzione del bestiame in relazione ed in seguito alla aumentata produzione agricola aumenterà pure in proporzione e siccome essa già oggi supera il fabbisogno interno del paese, dato che la popolazione polacca fa relativamente poco consumo di carne ed invece consuma assai di più prodotti vegetali, l'esportazione del bestiame subirà un notevole incremento e certamente aumenterà di anno in anno.

Passando dalle prospettive per l'avvenire a considerare le possibilità attuali, bisogna intrattenersi sui prodotti agricoli ora oggetto di esportazione polacca.

Cominciando dai cereali è da constatare che nelle annate medie la produzione di frumento non è completamente sufficiente per coprire il fabbisogno interno; la produzione di segala, articolo alimentare essenziale per la popolazione agricola, è abbastanza soddisfacente e negli anni di buona raccolta la Polonia ha anche considerevoli quantità di questo cereale per l'esportazione.

L'orzo è un articolo permanente dell'esportazione polacca e viene particolarmente ricercato all'estero per i birrifici.

Le sementi polacche vengono pure vendute all'estero in quantità non trascurabile e costituiscono un'importante voce d'esportazione.

A questo gruppo di articoli appartengono pure le sementi erbacee. Degna di particolare menzione è l'esportazione delle sementi di trifoglio rosso, articolo assai ricercato all'estero per le sue qualità indubbiamente superiori alle sementi simili provenienti dagli altri paesi dell'Europa occidentale e meridionale.

Infatti il trifoglio polacco trapiantato in un clima più rigido resiste magnificamente al freddo e sopporta perfettamente anche le più dure stagioni invernali.

Un secondo gruppo costituiscono le sementi vegetali come la rapa ed il lino, ed al terzo appartengono le suaccennate sementi di barbabietola da zucchero che vengono ogni anno esportate in numero sempre maggiore.

Le attuali condizioni delle comunicazioni non permettono purtroppo di esportare questo prodotto sui mercati dell'Europa occidentale in misura corrispondente alle effettive capacità produttive dell'agricoltura polacca. L'esportazione del luppolo avviene pure in proporzione sempre crescente come si è verificato in questi ultimi anni, cosa questa d'importanza speciale, date le superiori qualità di questo articolo.

Occorre osservare che il luppolo polacco per le sue qualità non teme il confronto con quello alsaziano, ceco o tedesco; è una merce assai quotata a differenza di altri generi di luppolo di altri paesi che servono solo per la produzione di birra di qualità inferiore e poco gustosa.

Articoli di permanente esportazione sono pure il fieno, il lino e la canapa. La produzione di questi articoli ha ancora grandi possibilità di sviluppo, avendo la Polonia territori immensi e condizioni climatiche tali da favorire la coltura di questi vegetali.

Finora queste condizioni non sono state convenientemente sfruttate e la produzione nonchè la lavorazione della canapa e del lino si son mantenute abbastanza primitive.

Gli sforzi compiuti negli ultimi anni per mettere questa produzione ad un livello adeguato non mancheranno di dare in seguito i buoni e desiderati frutti.

Nel bestiame che costituisce una voce di prim'ordine nell'esportazione polacca il primo posto occupano i suini, esportati, nelle annate favorevoli, in quantità che supera un milione di capi.

L'esportazione del bestiame da macello ha raggiunto, in questi ultimi anni, la cifra media di 60.000 capi all'anno.

L'esportazione del bestiame da macello vivo presenta questo inconveniente che esso deve essere diretto, per ovvie ragioni, ai paesi vicini e cioè alla Austria, Cecoslovacchia e Germania, mettendo così il fornitore polacco alla dipendenza degli acquirenti di questi paesi.

Per questo inconveniente più di una volta si è tentato di esportare della carne invece che del bestiame vivo.

Raggiunto una volta questo scopo si potrà esportare la carne polacca direttamente nei paesi dell'Europa occidentale, ciò che darà all'esportatore ed all'agricoltore polacchi più ampia libertà di fronte ai suoi acquirenti dei paesi vicini.

L'esportazione della carne ammonta a circa 30.000 ton. annue e qui occorre accennare che quantità sempre maggiori di questo articolo trovano il loro sbocco sul più vasto mercato del genere in Europa occidentale, cioè sul mercato britannico.

Un'importante voce nel bilancio dell'esportazione polacca costituisce il pollame che viene venduto all'estero in quantità di 2 milioni di capi all'anno e di cui la metà è di oche. Il pollame all'estero viene esportato ancora vivo; se invece del pollame vivo si procedesse all'esportazione del pollame macellato ciò comporterebbe un sensibile aumento ed una valorizzazione di questa voce.

L'esportazione delle uova costituisce non solo la più importante voce di prodotti agricoli esportati ma uno fra i più importanti articoli che la Polonia esporti all'estero.

Nell'anno economico 1926/27 l'esportazione di uova raggiunse la cifra di 65 mila tonnellate. In seguito al perfezionamento della tecnica commerciale e dei metodi di organizzazione una sempre più grande parte dell'esportazione polacca viene diretta sui mercati dell'Europa occidentale mentre che ancora alcuni anni fa i quasi esclusivi acquirenti delle uova polacche erano la Germania e l'Austria.

Particolare menzione merita pure l'esportazione dei latticini dalla Polonia.

Durante gli ultimi due anni economici l'esportazione del formaggio ha raggiunto la cifra di circa 2 e 1, 5 ton., di burro 6, 9 e 10,2 mila ton. mentre che nel 1925/26 essa era appena di 2,9 mila ton. L'impressionante aumento dell'esportazione di burro si spiega con i grandi sforzi fatti per migliorare la produzione del latte da una parte e dall'altra grazie al continuo sorgere delle cooperative di latticini.

Parlando dell'esportazione di prodotti agricoli non si può passare sotto silenzio l'esportazione dei prodotti dell'industria agricola, materia prima vegetale adeguatamente fabbricata.

Principale prodotto di esportazione polacca del genere è soprattutto lo zucchero che si vende annualmente all'estero in quantità di 250.000 tonnellate.

nonchè i prodotti provenienti dalla fabbricazione delle patate.

Bisogna poi, oltre ai già accennati articoli, rammentare l'esportazione del legno che rimane in stretto rapporto con la produzione agricola in generale.

Com'è noto l'esportazione del legno dalla Polonia è assai notevole ed infatti essa raggiunse l'anno scorso 5,293 tonnellate.

Il valore della nostra esportazione agricola può essere notevolmente aumentato migliorando la qualità dei prodotti esportati.

Ciò dipende principalmente dall'applicazione di adeguati metodi di produzione, atti a portarla al livello delle esigenze dei mercati europei acquirenti, da una conveniente organizzazione del commercio dei prodotti agricoli, dalla creazione degli impianti necessari come depositi, frigoriferi, macellerie ecc. che costituiscono nell'insieme le condizioni di un razionale sistema di esportazione.

Per raggiungere questo scopo si va adottando una serie di mezzi, come la costituzione di macellerie, di una centrale frigorifera a Gdynia e si son presi

provvedimenti per la standardizzazione dell'esportazione agricola e per il miglioramento della qualità degli articoli da esportare.

L'aumento della qualità e della quantità della nostra produzione agricola, il perfezionamento della tecnica organizzativa del nostro commercio estero, richiedono però enormi spese che non possono essere sopportate, con i proprii mezzi degli agricoltori polacchi.

Questi capitali bisogna cercarli all'estero ed essi potranno essere utili all'agricoltore polacco solo sotto forma di durevoli investimenti, o credito di lunga scadenza.

Questo credito straniero avrà la sua funzione di utilità solo a condizione di essere a buon mercato adattato cioè al basso livello dei proventi delle aziende agricole in Polonia. L'avvenire dell'agricoltura polacca dipende quindi in larga misura dall'afflusso di capitali stranieri, necessari per lo sviluppo e l'intensificazione delle nostre aziende agricole.

JERZY GOŚCICKI.

BILANS GOSPODARKI PAŃSTWOWEJ ITALJI ZA ROK 1928

(IL BILANCIO DELL'ECONOMIA STATALE ITALIANA PER IL 1928).

Przedewszystkiem należy stwierdzić, że r. 1928, rozpoczęty pod znakiem stabilizacji w myśl dekretu królewskiego z dn. 21 grudnia 1927 r. był rokiem doświadczalnym. Po okresie faktycznej stabilizacji kryzys waluty został zakończony wypuszczeniem nowego lira złotego. Z grupy monetarnej Ligi Łacińskiej za wyjątkiem Szwajcarii lir italski doznał stosunkowo nieznacznego wstrząsu dewaluacyjnego. Nowy lir równa się dzisiaj 27,27 dawnego lira, natomiast zaś obecny frank francuski równa się 20,32 dawnego franka, frank belgijski 14,91 dawnego i obecna drachma 6,90 drachmy przeddewaluacyjnej.

Naogół należy stwierdzić, że życie gospodarcze Italji w r. 1928 wybitnie cechuje moment stabilizacji, który jednak nie został należycie oceniony przez niektórych, korzystających ze zmniejszonych, siłą rzeczy, dochodów.

Przypatrzmy się ilustracji cyfrowej.

Wartość przywozu w roku 1928 osiągnęła cyfrę 19.668.000 lir w porównaniu do 18.498.000 lir w roku poprzednim. Różnica więc na niekorzyść r. 1928 wyniosła ok. 1200 tysięcy lir.

Wartość wywozu za dziesięć miesięcy 1928 roku wyniosła ok. 12.800 tysięcy, natomiast zaś w roku poprzednim — 14.106 tysięcy.

Saldo bierne bilansu handlowego do końca listopada 1928 roku wykazuje 6.790 tysięcy lir., w roku zaś 1927 ok. 4.392 tysięcy. Nie wchodzą, naturalnie, w rachubę nieznaczące zmiany, które mogą się okazać w ostatnim miesiącu.

Zwiększenie przywozu zostało spowodowane nadmiernym przywozem tkanin (815 milj. lirów) i bydła oraz produktów żywnościowych (ok. 310 milj.

lir.). Zwiększony jednak przywóz surowców niema charakteru chorobliwego (przywóz zwiększa się w miarę intensywności pracy), podczas gdy zwiększony przywóz bydła jest spowodowany zmniejszeniem przywozu mięsa mrożonego, a natomiast zwiększeniem spożycia mięsa świeżego. Należy jednak stwierdzić, że w dalszym ciągu trwa w nadmiernej mierze przywóz towarów zbędnych, jak: obuwia francuskiego, klejnotów, drogich kamieni i zbytłownych zabawek.

W dziale wywozu nastąpił wzrost, wynoszący ok. 78 milj. ton już w pierwszych dziesięciu miesiącach roku 1928.

Niżej zamieszczona tabela rzuca światło na zmiany, jakie dokonały się w wywozie poszczególnych artykułów przemysłu italskiego.

		1928	1927
Przędze bawełniane	kwintali	200.966	179.811
Tkaniny bawełniane	"	419.663	397.289
Tkaniny wełniane niedrukowane	"	61.909	56.377
Jedwab surowy wyciągany	"	46.072	41.175
Odpadki jedwabiu	"	37.975	31.374
Jedwab sztuczny i odpadki	kg.	12.733.759	12.748.794
Tkaniny z czystego jedwabiu	"	967.722	865.801
Tkaniny z jedwabiu mieszanego	"	5.240.421	3.481.884
Kwas cytrynowy	kwintale	27.871	16.682
Surowe skóry wołowe	"	280.362	261.395
Rękawiczki skórkowe	par	7.647.000	5.469.400
Kapelusze męskie filcowe	sztuk	7.924.347	6.217.089

Zmniejszenie produktów rolniczych i szczególnie ogrodniczych nastąpiło wskutek wprowadzenia w niektórych krajach importujących ceł ochronnych.

Należy również mieć na uwadze okoliczność, że wskaźnik cen hurtowych w r. 1928 jest niższy niż w roku poprzednim (526,7) i że wskaźnik cen w złocie, sięgający w roku 1927 liczby 139,4, w roku 1928 nie przekroczył 134,5.

Nie powinniśmy również pominąć okoliczności, że kurs dolara w roku 1928 wahał się między 18,91, a 19,10, natomiast kurs dolara poczynając od drugiego półrocza roku poprzedniego (kiedy nastąpiła stabilizacja lira) nie przekroczył ani razu 18,60. Stąd wniosek, że **italska reforma monetarna nie wywarła w najmniejszym stopniu ujemnego wpływu na rozwój italskiego handlu zagranicznego**. Zmniejszenie zaś wywozu o 1200 milj. lirów tłumaczy się tylko przyczynami natury czysto handlowej.

Stabilizacja prawna, wykluczając możliwość spekulacji, przywróciła handlowi zagranicznemu Italii zwykły charakter kupiecki. Wprawdzie wiele firm nastawionych inaczej w okresie spekulacji i dewaluacji, nie mogło się bezkarnie pogodzić z nowym stanem rzeczy. Stąd pewne zakłopotania, stąd nawet przejściowe niezadowolenia bez głębszego znaczenia dla całokształtu zagadnień odrodzonego życia gospodarczego Italii.

Wskutek stabilizacji i reformy monetarnej nastąpiło również ciekawe przeobrażenie w dziedzinie zatrudnienia sił roboczych.

Ogólna przeciętna bezrobocia z roku 1928 (336 tysięcy) jest o wiele niższa od przeciętnej z roku 1927 (560 tysięcy). Niedosć tego. Na podstawie sprawozdania z ostatniego tygodnia października 1928 roku po zbadaniu 5376 przedsiębiorstw w głównych gałęziach przemysłu italskiego okazuje się, że w porównaniu z wrześniem 1926 roku (okres największej inflacji) stosunek ogólnej liczby, zatrudnionych robotników wynosi 96,3%.

Przejdźmy obecnie do zagadnienia płac.

W porównaniu z majem 1925 roku (inflacja) w marcu 1928 roku w niektórych głównych gałęziach przemysłu italskiego miało miejsce obniżenie płac, wahających się od maksimum 10 centymów na godzinę (w przemyśle jedwabiu surowego) do minimum 1,1 centymów (jedwab sztuczny).

Natomiast w stocznich okrętowych nastąpiła nieznaczna zwyżka płac o 0,8 cent. na godzinę.

Italska reforma walutowa musiała z konieczności pociągnąć za sobą spadek cen oraz niżkę płac. Ponieważ jednak niżka cen odbyła się bez wstrząszeń, a zatem i redukcja płac została przeprowadzona stopniowo, nie wywołując również szkodliwych zamieszkań. Jest to jeszcze jeden dowód italskiej konsolidacji gospodarczej.

Produkcja energii elektrycznej wyniosła za okres dziesięciu miesięcy 1928 roku 6.827 tysięcy kilowatów, natomiast w całym roku 1927 6096 tysięcy kilowatów.

W żegludze morskiej handlowej i pasażerskiej dało się również zauważyć pewne polepszenie. Przebieżna ilość używanych w komunikacji wagonów kolejowych w roku sprawozdawczym znacznie przewyższa ilość wagonów używanych w roku 1927, a chociaż ilość turystów amerykańskich, którzy wy-

ładowali w portach italskich w r. 1928 jest mniejsza niż w roku 1927, frekwencja jednak w roku 1928 była b. znaczna.

Ceny hurtowe w 1928 roku nie wykazywały większych wahań i naogół odznaczały się stałością.

Rozpiętość ich w tym czasie wahała się od 485 do 496, zaś w r. 1927 od 602 do 482. Stąd wniosek, że w roku 1928 siła nabywcza lira wahała się pomiędzy 20,12 a 20,47, podczas gdy w roku poprzednim granicami jej były liczby: 20,71 — 16,50.

Biorąc za podstawę stan z 1-go czerwca 1927 r. (100), koszt utrzymania w ciągu roku 1928 uległ nieznacznej niżce: od minimum 91,84 (wrzesień) do maksimum 93,36 (maj i listopad).

Pomimo nieuniknionych wahań rynek finansowy i monetarny w Italii w ciągu roku 1928 wykazał wyraźną tendencję w kierunku ostatecznego ustabilizowania się.

Obieg bankowy, przyjęty za 100 w roku 1913, wahał się w roku 1928 od 649 (styczeń) do 624.

Zapas kruszcowy Banku Emisyjnego, który w roku 1927 wynosił przeciętnie ok. 3 miliardów, w roku 1928 trzymał się na poziomie 12 miliardów lirów.

Operacje dyskontowe (ok. 3 milj. lir. miesięcznie) utrzymały się również na poziomie stałym. Kredyt Instytutu Likwidacyjnego pozostał bez zmiany, choć zredukowano go prawie o miliard lirów w porównaniu z rokiem 1927.

Na 30 listopada 1927 roku czynnych było 13.086 towarzystw akcyjnych z kapitałem zakładowym 42.253 tys. lirów, a w rok później istniało już 14.455 z kapitałem 44.684 tysiące lirów.

Urzędowa stopa procentowa z siedmiu procent w 1927 roku uległa w r. 1928 stopniowemu obniżeniu do 6,50%, 6%, a wreszcie na 5,50 proc., co w rezultacie musiało pociągnąć za sobą i niżkę stopy dyskonta prywatnego i wysokości procentów, płaconych od wkładów i t. p.

Wskaźnik najniższych akcji przemysłowych w 1928 roku jest zawsze wyższy od najwyższego wskaźnika w r. 1927.

Ogólna liczba upadłości w roku 1928 wykazuje zwiększenie w porównaniu z r. 1927 o 670. Nie jest to jednak alarmujące. Szczegółowa bowiem analiza wykazuje, że w pierwszym półroczu r. 1928, to jest, w okresie bezpośredniego ujemnego skutkowania reformy walutowej było o tysiąc upadłości więcej, aniżeli w tym samym czasie w roku poprzednim, natomiast w drugiej połowie tego okresu, to jest, po wprowadzeniu stabilizacji waluty, liczba upadłości w porównaniu z tym samym okresem roku poprzedniego uległa znacznemu zmniejszeniu.

Jest to objaw znamienny i wielce charakterystyczny.

A już wybitnie pomyślnym objawem dla rozwoju życia gospodarczego jest odrodzenie zmysłu oszczędnościowego w szerokich masach społeczeństwa.

W ciągu dziesięciu miesięcy 1928 roku wkłady w kasach oszczędnościowych i na rachunku bieżącym osiągnęły pokaźną sumę jednego miljarda i 795 milj. lirów.

Oszczędności zgromadzone w zwykłych kasach

S. E. il Conte Alberto Martin Franklin, R. Ambasciatore d'Italia in Polonia.

J. E. Hr. Alberto Martin Franklin. Ambasador Królestwa Italji w Polsce.

oszczędnościowych wzrosły w okresie sprawozdawczym o jeden miliard i 360 milj. lirów, fundusze umieszczone w siedmiu głównych instytucjach kredytowych wzrosły o 340 milj. lirów, fundusze Pocztovej Kasy Oszczędności o 224 milj. lir, wkłady przy sekcjach depozytowych w lombardach powiększyły się o 140 milj. lir, wkłady oszczędnościowe w 45 głównych bankach dzielnicowych wzrosły o 65 milj. lir, wkłady zaś trzech największych banków ludowych wzrosły o 10,5 milj. lir, natomiast Instytut Emisyjny wykazuje zniżkę 344 milj. lir.

Niemniej interesująco zarysował się w tym okresie sprawozdawczym obraz finansów państwowych.

Rok budżetowy 1927/28 zamyka się nadwyżką 497 milj. zł. Faktem jest, że w pierwszych pięciu miesiącach roku budżetowego rozchody są mniejsze, aniżeli rozchody w tym samym okresie roku poprzedniego.

Oczywiście, miała miejsce pewna redukcja dochodów, ponieważ niektóre nadzwyczajne dochody wyczerpały się, a nadto i zmniejszyły się inne źródła dochodowe. Jednak rząd faszystowski zabezpieczył równowagę budżetową kompensatą przy pomocy podatków od soli, tytoniu, napojów alkoholowych, od kawalerów oraz dzięki podwyższeniu ceł.

Kontynuując w dalszym ciągu politykę umiarkowanych wydatków, sfery miarodajne zapewniły w dostatecznej mierze równowagę budżetu w roku rachunkowym.

Długi państwowe nie wykazują więc zwiększenia. Coprawda, z ostatniego sprawozdania kasowego Skarbu wynika, iż miała miejsce nieznaczna zwyżka, jednakże w rzeczywistości istniała już ta zwyżka w 1927 roku, wykazanie zaś jej po ostatnich reformach skarbowych jest najlepszym dowodem tego, na jak pewnych i solidnych podstawach opierają się obecne finanse Italji.

M. S.

LA COOPERAZIONE IN POLONIA

(SPÓŁDZIELCZOŚĆ W POLSCE).

La cooperazione, nel suo miglior senso, è un'associazione di individui che, mediante uno sforzo comune, tentano di raggiungere un fine economico inaccessibile all'azione separata dei singoli.

Le prime associazioni del genere furono quelle dei pescatori, create, all'inizio della storia di Polonia sulle coste del Baltico testè riconquistate.

Queste associazioni si sono mantenute fino ai nostri giorni e, in questi ultimi tempi, le autorità hanno deciso di accordare il loro appoggio alle esistenti e di crearne delle nuove, secondo le ultimi leggi che regolano le società cooperative.

Le associazioni di mestieri avevano un carattere cooperativo e già dal XIV secolo importavano a spese comuni, utensili e materie prime per le associazioni operaie.

In Pomerania, nel XVI e nel XVII secolo, esistevano confraternità che si impegnavano ad aiutarci scambievolmente in caso d'incendio.

Al tempo dell'ultimo re di Polonia, Stanislao Augusto, nella seconda metà del XVIII secolo, alcuni magnati polacchi presero l'iniziativa di creare, in differenti centri, società e cooperative e di fornir loro dei crediti per fini economici precisamente stabiliti.

Si tentò infine un tipo che non deve nulla a modelli stranieri.

Si trattava cioè di creare una cooperativa col solo scopo di aiutare i più deboli elementi economici.

L'iniziativa si deve all'abate Staszyc che al principio del XIX secolo, all'epoca del Regno del Congresso, fondò la società agricola di Hrubieszów con circa 4.000 membri.

Questa società aveva per scopo non soltanto l'incremento dell'agricoltura ma anche il mutuo soccorso in caso di bisogno.

Una banca cooperativa effettuava le transazioni della società.

Questi esempi attestano che da molto esistevano in Polonia condizioni non soltanto economiche che incitarono alla creazione di società cooperative e alla loro sempre maggiore diffusione.

Tutti questi progetti caddero in seguito allo smembramento della Polonia.

La forza delle cose obbligò i polacchi a rivolgere tutte le loro energie e tutti i loro sforzi alla riconquista dell'indipendenza con le armi.

Dopo una serie di dolorose prove e di sanguinose disfatte i polacchi si trovarono di fronte ad un nuovo danno: la perdita della loro esistenza economica.

Specialmente sotto la dominazione prussiana i polacchi erano continuamente minacciati d'espulsione dalle terre che coltivavano.

Le città e i vilaggi polacchi erano inondati di elementi stranieri e l'agricoltore che lavorava sulle sue terre era continuamente sotto la minaccia di espulsione da parte di un ufficio creato appositamente per ciò, chiamato „Commissione Colonizzatrice“, che aveva per scopo l'installazione di coloni tedeschi in terra polacca.

Appunto in questa regione, che dieci secoli prima era stata la culla della Polonia, il movimento di rinascita fu più attivo.

Coi suoi sforzi questo movimento tendeva a nazionalizzare il commercio e l'industria, opponendo la resistenza più tenace alla Commissione Colonizzatrice, forte dell'autorità del potente impero tedesco.

Questo movimento, che ha avuto per risultato la completa nazionalizzazione delle città e l'arresto dell'espropriazione e dell'espulsione, è stato l'opera delle società cooperative.

L'organizzazione economica polacca cominciò con la creazione di cooperative di credito chiamate „banche popolari“ a responsabilità illimitata e con capitale relativamente notevole.

Queste cooperative, istituite principalmente in centri rurali e urbani di una certa importanza, dovevano accordare dei crediti per fini economici.

A servizio dei centri suddetti queste cooperative, per la loro struttura, rassomigliavano alle casse rurali Reiffeisen e alle banche cooperative urbane Schultz, tipi locali e conformi ai bisogni sociali del paese.

Queste cooperative, dopo una dozzina d'anni di esistenza, possedevano già una sede centrale in forma di unione nonché una centrale finanziaria in forma di banca delle società cooperative, istituzione privata che oggi è la più importante in Polonia.

Dal 1900 furono istituite importanti cooperative agricole commerciali nelle regioni sottoposte alla dominazione prussiana.

Esse fornivano agli agricoltori concimi chimici, foraggi, sementi, ecc. e compravano i loro prodotti.

L'attività di queste cooperative dette notevolissimi risultati, nazionalizzando tutto il commercio agricolo e centralizzandone un'importante parte (80 cooperative) nella „Rolnik“.

La creazione, la diffusione e la magnifica organizzazione delle cooperative nella Polonia occidentale, si debbono principalmente a tre pionieri: gli abati Marzewski e Wawrzyniak, entrambi defunti, e all'abate Adamski, senatore, attuale presidente dell'Unione delle Società Cooperative Polacche.

Nelle regioni assegnate alla Russia dopo lo smembramento, lo sviluppo delle cooperative seguì un'altra strada.

Mentre sotto il dominio prussiano i fondatori e i dirigenti delle cooperative potevano discutere dei loro diritti in via giuridica, e così nell'aspra lotta con la potenza economica degli oppressori acquistare una grande esperienza, gli organizzatori del movimento cooperativo, sotto il dominio russo, erano in un certo modo costretti ad agire da cospiratori, perchè incontravano le maggiori difficoltà per ottenere la minima concessione di fondazione.

Quando le autorità russe non potevano assolutamente opporre un rifiuto formale, cercavano tutti i cavilli per contrastare e perseguire i promotori di cooperative.

In questo campo non c'erano fattori istruttivi, come la lotta economica che conducevano i tedeschi, che impiegavano i metodi tecnici e i sistemi d'organizzazione più moderni.

Così il movimento cooperativo, nella Polonia centrale e orientale, è in condizioni d'inferiorità notevole in confronto della Polonia occidentale. Tuttavia, siccome, in Polonia non mancavano uomini d'iniziativa e devoti al lavoro sociale, immediatamente dopo il 1905, non appena si allentò un poco il sistema russo di governo, s'iniziò un movimento d'organizzazione nel campo cooperativo, a principio caotico e febbrile ma in seguito di rapido sviluppo.

Nel 1910 fu creata a Varsavia una banca centra-

le cooperativa col nome di Banca delle Società Cooperative.

Allo scoppio della guerra, nell'ex Regno del Congresso, c'era già una rete abbastanza fitta di società cooperative, specialmente d'alimentazione e di credito.

La Piccola Polonia, spettata all'Austria, si trovò in condizioni differenti da quelle del resto della Polonia.

Esisteva in Austria, dalla seconda metà del XIX secolo, una legge speciale sulla cooperazione e il governo favoriva il loro sviluppo.

D'altronde, questa parte della Polonia era assolutamente priva di quelle condizioni di sviluppo economico che, nelle altre regioni, furono la leva principale del movimento cooperativo.

Però anche in essa, quando scoppiò la guerra, c'erano parecchie cooperative di credito, rurali ed urbane, con amministrazioni centrali e finanziarie. Nel 1914 esistevano in Polonia circa 4000 società cooperative di credito con circa 1750000 membri, un capitale di 370 milioni e depositi a risparmio per circa un miliardo.

C'erano inoltre 1500 cooperative d'alimentazione e parecchie centinaia di cooperative agricole e commerciali.

Nel periodo 1914 — 1924 tutta questa organizzazione cooperativa fu quasi interamente distrutta.

Prima la guerra mondiale, che per cinque anni desolò il paese, poi i tre anni di guerra continua con la Cecoslovacchia, la Germania e la Russia, che la Polonia dovette sostenere per riacquistare la sua indipendenza e la sicurezza delle sue frontiere, infine il periodo d'inflazione 1921 — 1924, furono le cause principali della quasi completa rovina dei capitali affidati a questa organizzazione.

Prima di tutto il continuo deprezzamento della moneta durante l'inflazione, la completa distruzione dei locali e degli uffici, con tutta la loro contabilità, che fecero temere l'annientamento senza risurrezione del movimento cooperativo.

II.

La risurrezione della cooperazione polacca, dopo la riforma monetaria del 1924, è particolarmente interessante ed istruttiva.

Nel 1920 furono emanati statuti per le società cooperative.

La legge polacca che regola le cooperative ha questo di notevole che è universale poichè contiene norme per tutti i loro tipi.

Tre disposizioni di essa sono caratteristiche: esse stabiliscono che in caso di liquidazione il patrimonio delle società cooperative non può esser diviso fra i loro membri — che i dividendi non possono superare il 2% tasso di sconto della Banca di Polonia — e infine che, qualunque sia la quota di capitale sociale appartenente ai membri della società, essi hanno diritto ad un voto soltanto nelle deliberazioni.

L'esperienza ha però dimostrato che queste disposizioni son più che altro d'ostacolo al deposito di forti somme nelle cooperative.

Certe cooperative hanno bisogno di capitali molto maggiori di quelli di cui altre possono contentarsi e perciò crescono sempre più le voci che reclamano la modificazione di queste disposizioni, in maniera che ogni società possa deliberare in base ai propri statuti.

Sembra tuttavia che questa riforma non abbia grandi speranze di buon successo.

La legge obbliga le società cooperative a sottoporsi, almeno ogni due anni, ad una revisione ufficiale, effettuata da un funzionario competente in materia, designato dal Consiglio cooperativo, composto dei delegati delle organizzazioni cooperative e dei Ministeri interessati, sotto la presidenza di un funzionario di Stato.

Un Consiglio cooperativo può autorizzare le Unioni cooperative più importanti ad effettuare queste revisioni.

Queste unioni, chiamate di revisione, hanno per scopo, oltre questo, la difesa degli interessi legali della cooperazione in generale, della loro eventuale rappresentanza ed infine del miglioramento dei metodi di lavoro.

Como la pratica dimostra, tutte le cooperative esistenti appartengono attualmente a unioni di revisione che a loro volta hanno formato unioni generali e, secondo lo spirito della legge sul lavoro e le sue disposizioni, hanno confidato ad esse le funzioni di rappresentanza, nella capitale e all'estero, le questioni di propaganda, di stampa e in generale di tutto quello che interessa un dato gruppo.

Alla fine del 1926, il numero delle società cooperative registrate, in tutta la Polonia, ammontava a circa 14 mila (cooperative di credito 38%) d'alimentazione 25% — di commercio e industria 20% — di alloggio e costruzione 4% — diverse 13%.

Di queste cooperative 7.500 (55%) appartengono a 25 unioni di revisione.

La più gran parte delle rimanenti può dirsi che esista soltanto nella statistica, non essendo ancora cancellate dai registri dei tribunali.

Come abbiamo fatto notare, l'Unione riuniva cooperative che perseguivano differenti scopi come per es. quelle unioni indipendenti che crearono cooperative a carattere nazionale, specialmente ebreo, ruteno e tedesco.

Le Unioni di revisione, legalmente esistenti, possono dividersi in 4 gruppi.

Il primo gruppo, il più importante in Polonia, l'Unione Generale delle società cooperative, comprende 1250 società fra le più attive e le meglio attrezzate, con circa 700.000 soci.

Essa svolge la sua attività su tutto il territorio e raccoglie le cooperative più importanti di ogni tipo.

Il secondo gruppo è l'Unione delle cooperative alimentari della Repubblica di Polonia che, come indica il suo nome, comprende soltanto cooperative di alimentazione, in numero di 800 nella Polonia ex russa.

Il terzo gruppo è quello dell'Unione delle Cooperative Agricole della Repubblica di Polonia, comprendente circa 3000 piccole cooperative, essenzialmente di agricoltori, in numero di circa 45.000.

Questo gruppo opera nelle regioni settentrionali, centrali e orientali della Polonia.

Il quarto gruppo si compone di 12 unioni non appartenenti a nessuno dei gruppi menzionati.

Esso comprende circa 3200 cooperative di diverso tipo: circa 650 ebrei in 2 unioni, 1500 ruteni in 2 unioni, e 880 tedesche in 3 unioni.

La concentrazione delle unioni cooperative in tre gruppi speciali non solo ha fatto più stretti i rapporti interni dei gruppi ma ha accentuato le divergenze programmatiche fra loro, in maniera da allontanare la possibilità d'una concentrazione generale del movimento cooperativo in Polonia.

Come s'è già detto, l'Unione comprende cooperative di ogni genere comprese le più antiche e le meglio organizzate della Polonia occidentale.

Le quattro unioni di revisione a Varsavia, Cracovia, Leopoli e Poznan, hanno una competenza limitata, dal punto di vista territoriale, ma, per quel che riguarda la loro attività interna, conservano una piena autonomia.

Il loro istituto finanziario centrale è la più importante banca privata della Polonia, la Banca dell'Unione delle Società Cooperative, organizzata in società per azioni, che si occupa di operazioni finanziarie d'ogni genere.

Per tramite dell'Unione e delle associazioni le cooperative detengono la maggior parte delle azioni di questa banca, assicurata dagli statuti.

L'Unione ha inoltre un certo numero di Centrali organizzate commercialmente secondo diverse specialità: p. es. una per le cooperative d'alimentazione, una pel commercio dei cereali, concimi e foraggi, una pel commercio delle macchine, una per le pubblicazioni, una per l'esportazione del burro ecc.

Una parte di queste centrali è organizzata in forma di società per azioni, cosa che permette loro di raccogliere un capitale sufficiente per funzionare cooperativamente, non essendo la legge sulle cooperative favorevole ad un accentramento di capitali.

Le cooperative di credito a carattere di banche provinciali sono le più numerose nell'Unione.

Queste cooperative, in numero di 600, al di fuori delle istituzioni comunali di credito, sono attualmente quasi l'unica fonte di credito per quelli che, per una ragione qualsiasi, non possono approfittare dei servizi delle banche per azioni situate nei grandi centri urbani.

Le cooperative di credito, dirette con competenza, con un personale serio e abbastanza ben retribuito, hanno per principio l'aiuto al popolo per mezzo dei loro capitali, relativamente considerevoli.

L'Unione è composta non solo di agricoltori, ma di commercianti, d'industriali, di operai ecc.

L'Unione non ha mai calcato sugli scopi sociali d'una cooperazione integrale ma si è piuttosto limitata a procurare un maggior benessere alla gran massa della popolazione, mediante lo sviluppo della

produzione nazionale e l'unione degli elementi economicamente più deboli.

Grazie a notevoli mezzi materiali, l'Unione è, attualmente, al primo posto del movimento e della vita economica polacca e fa parte del piccolo cerchio delle maggiori istituzioni economiche polacche.

Le autorità dell'Unione sono: il Congresso, il Consiglio e la Direzione.

La Direzione si compone di 10 persone delegate dalle associazioni e dalle centrali.

Poichè la Direzione si riunisce di rado, la maggior parte dei poteri spetta alla presidenza, specialmente al presidente, attualmente Ab. Stanisław Adamski.

Organo esecutivo dell'Unione è il Segretariato Generale con sede a Varsavia.

L'Unione „Społem” comprende soltanto cooperative d'alimentazione.

L'abile organizzazione della sua centrale e la sua energica direzione danno alla „Społem” uno sviluppo sempre maggiore.

Attualmente essa è diretta dal Sig. Marian Racki e prima di lui dall'ex presidente della Repubblica polacca Stanisław Wojciechowski.

Il programma della „Społem” è molto simile a quello delle società inglesi dello stesso tipo, che hanno per scopo la riforma sociale mediante la cooperazione.

L'Unione raccoglie parecchie associazioni e parecchie centrali economiche destinate ad approvvigionare i piccoli coltivatori.

Per quel che concerne il credito, le cooperative non possono fare di più, data l'insufficienza dei capitali di cui dispongono, mentre, per quel che riguarda la produzione, esse ottengono risultati soddisfacentissimi come per es. pel burro e pel latte.

Le cooperative dell'Unione hanno sede principalmente nelle campagne.

Esse sono piccole istituzioni, organizzate secondo i principi di Reiffeisen, che hanno per scopo la soluzione di svariate questioni economiche e di interessare ed istruire la popolazione circa il lavoro sociale, esclusivamente per filantropia.

Alla testa di quest'unione c'è il Dott. Giuseppe Raczyński ex ministro.

Mentre l'Unione Generale rappresenta il tipo occidentale d'organizzazione, la „Społem” rappresenta quello d'una organizzazione che esisteva già sotto la dominazione russa, ed infine il tipo dell'Unione delle Cooperative Agricole è simile a quello delle esistenti nella Piccola Polonia.

La cooperazione polacca, così organizzata, ha una parte sempre maggiore, a mano a mano che la situazione si va normalizzando.

Questa parte non dev'esser presa alla leggera, se non altro in considerazione dei tre grandi raggruppamenti cooperativi sopra menzionati che comprendono un milione e mezzo di aderenti, con una clientela dai 6 agli 8 milioni che rappresenta (tenendo conto che ogni famiglia si compone di 4 — 5 persone) circa il 25% della popolazione totale del paese.

Questa parte appare tanto più importante, nelle condizioni del dopoguerra in Polonia, in quanto solo con l'unione degli elementi individuali produttivi, ai quali manca peraltro l'indipendenza economica, si arriverà a compiere l'opera di risurrezione economica della Polonia, conforme in ogni punto al suo programma politico.

W. KUCZEWSKI.

PRZEMYSŁ ZABAWKARSKI W ITALJI

(L'INDUSTRIA DEI GIOCATTOLI IN ITALIA).

Italską produkcję zabawek można podzielić na dwa rodzaje: wyrób zabawek pospolitych i mechanicznych oraz wyrób kunsztowniejszy zabawek artystycznych. Do pierwszych należy zaliczyć wyroby z metalu, drzewa, masy papierowej, gumy i t. p., do drugich zaś lalki, zwierzęta, wszelkiego rodzaju bibloty z tkanin, drzewa i innych materiałów.

Powstanie i rozwój.

Wyrób zabawek i biblotów jest od wieków rozpowszechniony w Italji, jako przemysł chałupniczy, uprawiany przez drobnych rzemieślników. Jakkolwiek jest on rozpowszechniony na całym półwyspie, nie przybiera on znaczniejszych rozmiarów i nie szedł poza granice sztuki ludowej.

Zasadniczo jednak przemysł zabawkarski w ściślejszym tego słowa znaczeniu został zapoczątkowany w Italji ok. 1870 r., kiedy to została założona pierwsza wielka fabryka zabawek w Canneto sull'

Oglio, w prowincji mantuańskiej. W niedługim czasie zaczęły powstawać i inne fabryki, głównie w Medjolanie, produkujące jednak wyłącznie według wzorów dotychczasowych, nie wychodząc poza ramy tradycji. Dopiero po ostatniej wojnie italska produkcja zabawek stała się wielką gałęzią przemysłu narodowego, odznaczającą się oryginalnymi i charakterystycznymi właściwościami.

A więc już w 1919 r. powstała w Turynie pierwsza fabryka, której specjalnością są lalki, wykonane całkowicie z tkaniny i utrzymane w żywych kolorach. W krótkim czasie osiągnęły one tak znaczny popyt, że stały się poszukiwane nawet na międzynarodowym rynku w Lipsku. Mniej więcej w tym samym czasie powstaje cały szereg innych fabryk we wszystkich prawie większych miastach Italji i szczególnie w Medjolanie, Turynie, Florencji i Rzymie. Współzawodnicząc z sobą pod względem doskonałości wyrobów i ich wysokiego poziomu artystycznego, wyspecjalizowały się one w tak znacznej mierze,

że zdobyły sobie w dość szybkim czasie światowe rynki zbytu.

Równocześnie produkcja zabawek objęła również i wyrób zabawek zwyczajnych mechanicznych z metalu, drzewa, porcelany, gumy, celuloide, specjalnej masy i masy papierowej. Wytwórczość ta jest najbardziej rozpowszechniona w Lombardji, a mianowicie: w Medjolanie, w Mantui, w Brescji, Como i t. p., chociaż i nie brak tego rodzaju fabryk i w innych okolicach, jak w Piemencie (Turyn), w Toskanji (Wenecja, Udine), w Lacjum (Rzym), w Kampanji (Neapol) i t. p. Niektóre z tych fabryk ograniczają swoją produkcję do korzystania z własnych sił roboczych, zatrudnionych w warsztatach fabrycznych, inne zaś posiłkują się jeszcze siłami chałupniczymi. Stąd jest wprost niemożliwe osiągnięcie dokładnej statystyki fabryk zabawek w Italji. Według jednak przypuszczalnych obliczeń ilość wielkich i średnich przedsiębiorstw nie przekracza 60, zatrudniających nie więcej, jak 2500 pracowników dziennie. Natomiast niema żadnych danych statystycznych, dotyczących samej produkcji, a to z powodu jej ogromnej różnorodności.

W niektórych okolicach wytwórczość zabawek przybiera większe rozmiary, a same zabawki odznaczają się specjalnymi charakterystycznymi cechami lokalnymi. Pod tym względem na specjalne wyróżnienie zasługują wyroby z Val Gardena (Bolzano), wycinane z drzewa o lekkim zacięciu karykaturalnem.

W prowincji mantuańskiej jest szczególnie rozpowszechnioną produkcja lalek porcelanowych, która rozwija się już od pięćdziesięciu lat i zatrudnia około 500 robotników.

Coprawda, najbardziej charakterystycznymi ze wszystkich są wyroby sycylijskie i sardyńskie. Na wyspie Sycylii są wyrabiane zabawki, odtwarzające dokładnie typy historyczne w tradycyjnych strojach

oraz t. zw. wózki sycylijskie. Natomiast w Sardynji są wytwarzane zgrabne i oryginalne figurynki o ruchomych rękach i nogach, posiadające niekiedy zakrój karykatury i odtwarzające wiernie różnobarwne i malownicze stroje wszystkich okolic tej wyspy. Skądinąd do specjalnego typu zabawek należy zaliczyć również i wyrób t. zw. szopek na Boże Narodzenie, a właściwie wyrób kolekcji figurynek do tych szopek. Z ogromnem zamiłowaniem i z dużem poczuciem smaku estetycznego wyrabia je ludność nie tylko w Italji południowej, w okolicach Lecce i na wyspie Sycylii, lecz również i nad górną Adygą, w Abruzzo, Emilji, Ligurji i t. p.

Wywóz.

Należy nadmienić przedewszystkiem, że wywóz tych wyrobów utrzymał się w latach 1924/27 na poziomie mniej więcej stałym, wynoszącym średnio około 15 milionów lir., a dopiero w 1928 roku wzrósł do 21 i pół miliona.

Poniżej zamieszczone zestawienia ilustrują wywóz zabawek zarówno pod względem ilości, jak i wartości w r. 1913 i w latach 1927/28. Przy porównaniu jednak tych cyfr należy brać pod uwagę zmiany walutowe, które zaszły w stosunku do 1913 r.

Wywóz zabawek w r. 1913.

	Kg.	Liry
Zabawki drewniane	800	3.600
Inne zabawki pospolite	9.002	36.008
Zabawki wykwintne	3.093	18.558

Ogółem 12.895 58.166

Wywóz zabawek w latach 1927/28.

	Kg.	Liry	Kg.	Liry
Zabawki kartonowe i z masy papierowej	5.754	49.877	3.340	31.542
„ celuloidowe	1.953	138.866	814	51.630
„ gumowe	976	24.812	1.369	55.880
„ drewniane	50.718	1.046.618	32.882	576.050
„ marmurowe, kamienne, majolikowe, porcelanowe, gliniane, szklane	40	2.800	17	320
„ z terakoty	1.007	6.595	1.526	14.136
„ metalowe pospolite, niepozlacane i nieposrebrzane, całkowicie odlewane	1.063	21.615	2.147	19.089
„ z metali nieszlachetnych }	6 688	84.419	7.360	93.727
„ metalowe inne }				
„ z jakiegokolwiek materiału, zaopatrzone w mechanizm	4.683	147.520	4.480	90.959
„ inne, proste	28.035	737.295	13.854	314.935
„ wykwintne	2.747	142.670	1.477	64.367
Lalki z różnych materiałów, pospolite, z oczami lub peruką	5.360	363.127	5.168	296.849
„ „ „ inne	19.674	1.745.105	14.201	1.156.249
„ „ „ wykwintne, z oczami lub peruką	23.640	2.323.661	21.356	1.932.589
„ „ „ inne	15.298	1.273.782	12.373	1.208.890
Ogółem	167.736	8.108.762	122.364	5.910.216

Z powyższych danych wynika, iż wywóz zabawek z Italji w porównaniu z okresem przedwojennym znacznie się zwiększył; istotnie, kiedy w r. 1913 wynosił on zaledwie 13 tys. kg., w latach 1927/28 wzrósł on średnio do 150 tys. rocznie, w tem ok. 60 tys. lalek.

Rodzaje zabawek, cieszące się największym popytem zagranicą, są następujące:

zabawki drewniane, których wywóz w r. 1913 wynosił 800 kg., a w latach 1927/28 przeciętnie 42 tysiące rocznie;

lalki wykwiłtne, których waga w r. 1927/28 wynosiła średnio 36 tys. kg. rocznie;

lalki pospolite, o przeciętnej wadze 22 tys. kg.;

rózne zabawki pospolite, których waga w r. 1913 wynosiła 9 tys. kg., a w latach 1927/28 — przeciętnie ok. 21 tys. kg. rocznie.

Kierunki wywozu.

Głównymi rynkami zbytu dla zabawek italskich były w 1913 r. Niemcy i Brazylja, które jednak importowały nieznaczne ilości. W 1928 r. natomiast zasięg italskiego wywozu ogromnie się rozszerzył, obejmując Anglję, Niemcy, Francję, Szwajcarję, Hiszpanję, Austriję, Jugosławję i t. p., a z krajów pozaeuropejskich: Stany Zjednoczone A. P., Argentynę oraz inne kraje Ameryki Południowej, Egipt i inne.

Następujące zestawienie odtwarza rozmiary wywozu poszczególnych rodzajów zabawek:

Wywóz zabawek drewnianych w r. 1928.

	Kg.	Liry
Austrja	8.413	88.168
Czechosłowacja	1.734	18.360
Francja	2.791	39.562
Niemcy	4.363	68.431
Anglja	2.093	74.382
Szwajcarja	3.344	65.682
Jugosławja	1.546	12.060
Argentyna	1.214	59.270
Stany Zjednoczone	1.741	52.877
Kongo Belgijskie	1.487	14.700
Trypolitanja i Cyrenajka	1.676	24.525
Inne kraje	2.480	57.728
Ogółem	32.882	576.054

Wywóz lalek wykwiłtnych w r. 1928.

	lalki z oczami lub peruką Kg.	Liry	Inne Kg.	Liry
Niemcy	2.466	226.875	575	54.425
Anglja	7.092	630.190	1.222	112.494
Hiszpanja	295	36.883	1.435	138.810
Argentyna	2.227	179.495	3.357	392.175
Stany Zjedn.	3.831	335.115	2.070	156.607
Inne kraje	5.445	524.031	3.714	354.379
Ogółem	21.356	1.932.589	12.373	1.208.890

Wywóz lalek pospolitych w r. 1928.

	lalki z oczami lub peruką Kg.	Liry	Inne Kg.	Liry
Hiszpanja	315	16.430	1.468	118.591
Argentyna	423	18.495	2.068	175.590
Stany Zjedn.	855	30.065	5.175	395.888
Inne kraje	3.575	131.859	5.490	466.180
Ogółem	5.168	296.849	14.201	1.156.249

Wywóz innych zabawek pospolitych w r. 1928.

	Kg.	Liry
Albanja	1.049	14.593
Niemcy	1.394	35.355
Grecja	1.016	30.805
Argentyna	2.000	44.250
Egipt	1.895	23.150
Trypolit. i Cyrenajka	1.957	51.625
Inne kraje	4.543	115.157
Ogółem	13.854	314.935

S. K.

PRODUKCJA I HANDEL OWOCAMI I WARZYWAMI W ITALJI

(PRODUZIONE E COMMERCIO DELLE FRUTTA A DEGLI ORTAGGI IN ITALIA).

Italia posiada rozległe przestrzenie, odznaczające się nadzwyczaj łagodnym klimatem; okolice, posiadające prócz sprzyjających warunków klimatycznych, urodzajną rolę i dostateczne nawodnienie, stanowią teren niezmiernie sprzyjający uprawie owoców i warzyw, która istotnie przybiera tam bardzo znaczne rozmiary i pod względem jakości daje wspaniałe rezultaty, nieskończenie przewyższające wyniki osiągnięte w innych krajach o klimacie nieco chłodniejszym, oraz w innych częściach samej Italji.

Niżej podajemy krótki opis poszczególnych gałęzi produkcji owoców i warzyw.

Warzywa świeże. Niżej zamieszczona tabela odzwierciedla rozmiary produkcji wykwintnych i pospolitszych warzyw w latach 1927 i 1928. Zaznaczyć należy, iż r. 1928 był niesprzyjający uprawie produktów rolnych.

	Przestrzeń zajęta pod uprawę owoców i warzyw w ha		Produkcja w kwintalach	
	1927	1928	1927	1928
Ziemniaki	353.800	354.000	19.453.000	14.898.50
Pomidory	42.120	50.750	4.853.200	5.503.60
Jarzyny świeże	38.100	34.400	1.254.000	1.041.00
Melony i ogórki	19.150	30.440	2.273.090	1.909.10
Czosnek i cebula	11.900	12.200	1.130.000	1.119.900
Karczochy	7.810	8.166	354.900	402.790
Szparagi	1.320	—	46.200	50.320
Kapusta i kalafjory	—	—	2.958.100	—
Koper i selery	—	—	576.100	—

Ziemniaki. Uprawa ziemniaków rozpowszechniona jest w całej Italji; (Sycylja, Apulja, Kampanja, Wenecja, okolice piaszczyste Chioggia i Toskanji). Istnieją jednak niektóre okolice, w szczególny sposób sprzyjające produkcji wczesnych gatunków ziemniaków, wywożonych stąd masowo zagranicę, to też z czasem pospolite gatunki zostały zastąpione wkwintniejszymi, bardziej cenionymi przez zagranicznych konsumentów, jak „Juli”, „Easterling”, „Eigenheimer”, „Royal Kidney” i t. p.

Wśród miejscowych gatunków zasługują na wyróżnienie gatunki „biały neapolitański”, „Avezzano”, „biały z nad Como”, uprawiane głównie w Kampanji, Avezzano i w okolicach Como.

Na wywóz ziemniaków z Italji składają się głównie gatunki wczesne; w r. 1913 wynosił on 1.350.256 kwintali o wartości 14.201.980 Lit., w r. 1927 wzrósł do 2.257.322 kwintali, wartości 175.435.872 Lit., a w r. 1928 osiągnął 2.071.640 kwint. wartości 147.397.513 Lit.

W r. 1928, 0,88 całkowitego wywozu pod względem ilości a 0,90 — pod względem wartości stanowiły gatunki wczesne.

Wywóz ziemniaków rozpoczyna się naogół w marcu lub kwietniu i trwa do czerwca — lipca; w okresie tym są one uważane za nowalje.

Pomidory.

Produkcja pomidorów posiada w Italji bardzo duże znaczenie ze względu na to, iż artykuł ten już w stanie świeżym jest przedmiotem ożywionego handlu z zagranicą oraz stanowi surowiec, zasilający jedną z pierwszorzędnych gałęzi przemysłu italskiego. Uprawa pomidorów głównie jest rozpowszechniona na Svcvlji w prowincjach Palermo, Raguzy i Messyny, w Apulji, w Kampanji najwięcej obfitującej w tereny, przeznaczone pod uprawę produktów ogrodniczych w prowincjach neapolitańskiej i salernejskiej, w Abruzzach, w prow. Ascoli, w Marchjach, w Emilji, w okolicach Parmy, Płacencji, Bolonji, w Romanji, Piemontcie, Ligurji, a mianowicie w Albenga Ceriale, Ospedaletti oraz w całej prawie Rywjerze aż do San Remo, gdzie za pomocą sztucznej uprawy w cieplarniach otrzymuje się zbiory poza zwykłym sezonem dojrzewania pomidorów.

Prócz gatunków miejscowych, które wszysztkie posiadają owoce mniej lub więcej poprzęznane podłużnymi żeberkami, nadające się głównie do wyrobu konserw, w ostatnich latach rozpowszechniła się uprawa wykwintniejszych odmian holenderskich i angielskich, o owocach okrągłych, zupełnie gładkich, które cieszą się uznaniem na rynkach Europy Środkowej i Północnej. Wśród pierwszych z nich na specjalną uwagę zasługują „Comet”, „Sunrise”, „Duke of York” z pomiędzy zaś holenderskich — „Nunhem's export” i „Nunhem's Tukwood”.

W ostatnich czasach daje się zauważyć znaczne polepszenie pod względem opakowania pomidorów, które w latach następnych zostanie zapewne jeszcze bardziej udoskonalone.

Następujące zestawienie, odzwierciedla rozmiary wywozu świeżych pomidorów z Italji:

	1928	1927
Ilość w kwintalach	305.807	361.272
Wartość w lirach	41.186.128	43.353.835

90 proc. italskiego wywozu kieruje się do Niemiec; mniejsze nieco ilości znajdują zbyt w Jugosławji i Szwajcarji, a najmniejsze w Anglii.

Kalafjory. Głównymi ośrodkami uprawy tego artykułu są Marchje, gdzie produkowane są gatunki wczesne „Jesi” oraz późne „Fano”, prowincja Werony, gdzie uprawa, jakkolwiek niedawno zapoczątkowana, rozwija się bardzo pomyślnie i gdzie rozpowszechnione są gatunki „Jesini” i wczesny toskański; Kampanja a głównie prowincje neapolitańska i salerneńska, gdzie produkowane są wspaniałe gatunki, dające zbiór od listopada aż do kwietnia; Toskanja, a mianowicie prowincje florencka i pizańska,

dostarczające wczesnych gatunków odznaczających się spoistością i białą barwą oraz wyborowe późne odmiany, dojrzewające od lutego do kwietnia; prócz tego uprawa kalafjorów rozpowszechniona jest również w Apulji i rozwija się coraz lepiej w innych okolicach.

Wywóz kalafjorów z Italji wynosił w r. 1927 — 603.152 kwint. wartości 56.026.428 lirów, a w roku 1928 — 351.113 kwint. wartości 351.113 Lit.

Głównym rynkiem zbytu są Niemcy, po których z kolei następuje Austria, Szwajcaria, Węgry i inne kraje europejskie.

Poczynając od roku bieżącego, italski wywóz kalafjorów podlega ścisłej kontroli rządu, mającej na celu dopuszczenie do wywozu jedynie okazów zdrowych, białych, spoistych, świeżych i posiadających w obwodzie nie mniej aniżeli 35 cm. Kontrola ta dotyczy również opakowania transportów, wysyłanych zagranicę; bada ona, ich wytrzymałość oraz przestrzega, aby odpowiadały wymaganym przepisom, co stanowi konieczny warunek powodzenia towaru italskiego zagranicą.

Inne warzywa. Z pomiędzy innych gatunków warzyw, eksportowanych z Italji, zasługują na wyróżnienie czosnek i cebula, groszek, korniszony, szparagi, koper, sałata, fasola zielona, szpinak i t. p.

Uprawa cebuli i czosnku najbardziej jest rozpowszechniona w Emilji, prowincji Parmy, Placencji i Bolonji, w okolicach Wenecji i Rovigo, w Kampanii (Salerno i Neapol), na Sycylii, w Piemontcie, Toskanji, Abruzzach i na Sardynji, gdzie produkuje się głównie wielkie ilości czosnku.

Z pomiędzy różnych gatunków cebuli, wyróżniają się odmiany żółte Parmeńskie i Aleksandryjskie oraz z okolic Castel San Giovanni, jak również białe z pod Barletta i Rocca. Uprawiane są również, głównie w okolicach Rovato w Apulji, gatunki drobnej cebuli do marynat.

Wśród poszczególnych odmian czosnku zasługują na uwagę gatunki, uprawiane w okolicach Padwy i Piacencji o dużych białych główkach, które w specjalny sposób nadają się do wywozu.

Ekspert tych produktów znacznie się rozwinął. Następujące zestawienie odtwarza wywóz z ostatnich dwóch lat:

	1928		1927	
	Kwintale	Liry	Kwintale	Liry
Cebula	209.361	13.290.630	168.138	9.832.546
Czosnek	43.154	4.861.073	46.432	5.188.981

Głównymi rynkami zbytu dla tych produktów są kraje Europy Środkowej i Wschodniej; znaczne ilości wywożone są również do Ameryki.

Również groszek jest przedmiotem intensywnej uprawy, głównie w Apulji (Lecce, Tarent i Foggia), Kampanji (Neapol), Marchjach (Ascoli Piceno) oraz na wybrzeżach Sycylii. W prowincjach południowych uprawiane są jedynie gatunki drobnego groszku, natomiast w innych okolicach rozpowszechnione są odmiany pnące. Wywóz tego artykułu, jak zresztą wszystkich prawie produktów ogrodnictwa Italji,

jak korniszony, szpinak, szparagi, koper, sałata, fasola zielona, kierowany jest głównie do Niemiec, Austrii, Szwajcarii i t. p. zaś do Anglii eksportuje się nieznaczne ilości. Warzywa italskie, przewyższające pod względem jakości produkty innego pochodzenia, są przedmiotem bardzo ożywionego handlu zagranicznego, jak tego dowodzą następujące dane:

Kwintale	1928	Kwintale	1927
	Liry		Liry
467.334	61.100.848	366.842	50.653.475

Następujące zestawienie odtwarza rozmiary wywozu wszystkich wyżej wymienionych warzyw prócz ziemniaków i świadczy o tem, jak wielkie znaczenie posiada on dla italskiego handlu zagranicznego:

	Kwintale	Liry
1922	618.620	64.159.422
1923	767.102	59.393.864
1924	986.896	98.374.082
1925	1.429.701	170.371.052
1926	1.466.277	191.336.987
1927	1.566.366	166.271.286
1928	1.401.188	157.740.332

W ciągu ostatnich dwóch lat eksport poszczególnych gatunków przedstawiał się następująco:

	1928 w kwintalach	1927
Austria	244.697	216.414
Belgia	6.889	2.400
Czechosłowacja	39.960	40.450
Francja	34.068	20.614
Niemcy	841.174	1.057.005
W. Brytania	16.482	5.214
Jugosławia	19.718	
Szwajcaria	104.020	102.599
Węgry	17.177	26.991
Egipt	10.629	8.354
Argentyna	2.264	5.155
Stany Zjednoczone	31.819	14.550
Inne kraje	32.241	66.620

Ogółem 1.401.188 1.566.366

Wszystkie prawie okolice Italji produkują niektóre gatunki owoców w ilościach przewyższających miejscowe zapotrzebowanie, to też zewsząd znaczne ilości wywożone są zagranicę. W r. 1926 produkcja wynosiła 2.281.000 kwint., a w r. 1928 wzrosła do 2.371.400 kwint. Zwiększenie średniej produkcji w okresie od r. 1924 do r. 1928, w porównaniu do okresu 1909/1913 przedstawione jest procentowo za pomocą następującej tabeli:

Presentazione delle credenziali da S. E. l'Ambasciatore d'Italia Conte Alberto Martin Franklin, al Castello di Varsavia.

Nel centro il Presidente della Repubblica Polacca e l'Ambasciatore d'Italia.

Da sinistra a destra: il I.^{mo} Segretario dell'Ambasciata, de Angelis, i ministri Car, Kwiatkowski e Niezabytowski, il Vice-Ministro degli Affari Esteri, dott. Alfred Wysocki, il Direttore del Protocollo Diplomatico, K. Romer, il R. Addetto Militare Col. Mario Roatta, il Segretario dell'Ambasciata Cav. Rulli, il R. A. Addetto Commerciale dott. A. Menotti Corvi e il Capitano Donati.

Wręczenie listów uwierzytelniających przez p. Ambadora Hr. Alberto Martin Franklina na Zamku w Warszawie. Na ilustracji widzimy pośrodku p. Prezydenta Rzeczypospolitej oraz Ambadora. Z lewej do prawej strony: I-go Sekretarza Ambasady p. de Angelis, Ministrów Cara, Kwiatkowskiego i Niezabytowskiego, Wice-Ministra Spraw Zagranicznych, dr. Alfreda Wysockiego, Szeffa protokołu dyplomatycznego, p. K. Romera, Attaché Wojskowego p. Mario Roatta, Sekretarza Ambasady p. Rulli, Radcę Handlowego Ambasady d-ra A. Menotti Corvi oraz kapitana Donati.

1909/13=100

1924-28		1924-28	
w procentach		w procentach	
Piemont	+ 91.62	Abruzzi	+ 11.60
Liguria	+ 172.68	Kampania	- 17.28
Lombardia	- 8.85	Apulia	+ 97.19
Wenecja	+ 31.02	Basilicata	+ 53.84
Emilia	+ 391.07	Kalabria	+ 11.68
Italia Północna	+ 107.73	Italia Południowa	+ 2.70
Toskania	+ 301.25	Sycylia	+ 236.45
Marche	- 40.13	Sardynia	+ 641.00
Umbria	+ 12.42	Wyspy	+ 254.27
Lacjum	+ 60.89	Królestwo	+ 73.67
Italia Środkowa	+ 59.64		

Wiśnie. Owoc ten głównie produkowany jest w prowincjach Modeny, Neapolu, Salerno, Bari, Caserty, Florencji, Bolonji, Werony, Vicenzy, Bolzano, Trydentu, Arezzo, Avellino i Benewentu.

Z pomiędzy najbardziej cenionych gatunków wymienić należy „Fucilette” w okolicach Bisceglie, który dojrzewa najwcześniej i którego wywóz rozpoczyna się w pierwszej połowie maja; zasługuje również na uwagę gatunek „Durone”, produkowany w okolicach Ravenny, Ceseny i Modeny, oraz „Durace” z okolic Wenecji, wczesny gatunek z okolic Ranziano i t. p. Wywóz wisien z Italji kończy się naogół w czerwcu.

Następująca tabela ilustruje wywóz w ostatnich latach:

Wiśnie.

	1928		1927	
	Kwintale	Liry	Kwintale	Liry
Austria	20.508	4.086.638	22.020	4.204.184
Belgia	403	126.100	437	97.250
Czechosłowacja	2.584	453.178	1.204	198.914
W. Brytania	13.528	5.061.856	13.814	4.157.620
Niemcy	32.311	10.574.149	53.450	10.140.573
Jugosławia	484	91.488	908	21.046
Szwajcaria	5.596	1.904.952	4.393	874.534
Kanada	3.408	1.256.200	1.640	490.425
Stany Zjednoczone	64.696	24.005.530	63.467	21.905.619
Inne kraje	8.963	2.530.677	16.894	3.569.285
Ogółem	152.481	50.090.978	178.227	45.659.450

Brzoskwinie. Uprawa tego owocu w ostatnich latach znacznie się rozwinęła zarówno pod względem ilości, jak i przede wszystkim pod względem jakości. Poczyniono odpowiednie zabiegi celem udoskonalenia uprawy przemysłowej, obejmującej takie gatunki, jak „Hale”, „Elberta”, „Emsden”, „Mayflower”, „Buco Incavato” w okolicach Massa Lombarda, „Triumf” i t. p. Uprawa w Ligurji, w prowincjach Werony i Neapolu, Santena i Canale, w Piemencie, a głównie w prowincjach Rawenny i Forli świadczy o wspaniałym rozwoju, jakiego doznała produkcja brzoskwiń od czasu wojny.

Wywóz rozpoczyna się w czerwcu i trwa do połowy września; w r. 1927 i 1928 kierunki wywozu są następujące:

	1928		1927	
	Kwintale	Liry	Kwintale	Liry
Austria	34.321	6.144.749	36.482	7.690.270
Belgia	44	12.120	-	-
Francja	29.082	7.118.193	8.196	1.526.029
Niemcy	142.617	34.273.701	150.654	30.347.184
W. Brytania	4.747	1.470.290	4.735	1.256.330
Szwajcaria	27.110	7.374.514	16.952	3.745.719
Egipt	195	47.300	653	105.900
Inne kraje	2.292	658.353	1.652	425.763
Ogółem	240.908	57.099.220	219.684	45.097.195

Morele. Produkcja i handel morelami rozwija się również pomyślnie. Gatunki z okolic Neapolu, jak również z Val Venosta i z prow. Bolzano są ogromnie cenione dla ich wybornego smaku oraz wytrzymałości. Zbiór ich ma miejsce w czerwcu i lipcu; są one przedmiotem ożywionego handlu zagranicznego, którego rozmiary odtwarza następująca tabela:

	1928		1927	
	Kwintale	Liry	Kwintale	Liry
Austria	4.658	1.067.644	3.373	1.572.754
Czechosłowacja	1.179	342.954	1.045	256.100
Francja	302	9.345	139	39.900
Niemcy	10.019	2.654.410	16.207	3.438.210
W. Brytania	251	79.800	108	26.100
Szwajcaria	7.223	2.135.303	5.720	1.287.543
Egipt	95	19.722	141	34.378
Inne kraje	147	24.107	356	46.015
Ogółem	23.874	6.423.285	31.089	6.701.500

Śliwki. Owoce te uprawiane są głównie w prowincjach Modeny, Neapolu, Werony, Vicenzy, Florencji i Arezzo. Również w Romanji, Emilji i Toskanji rozpowszechniona jest uprawa o charakterze przemysłowym, obejmująca gatunki najbardziej cenione pod względem handlowym, jak „Burbank”, „Santarosa”, „Gaviota” i t. p. Eksport rozpoczyna się w czerwcu z chwilą dojrzewania pierwszych śliwek neapolitańskich i trwa do października, w którym wywozi się późne odmiany z Massa Carrara.

Winogrona deserowe. W ogólnym eksporcie owoców z Italji winogrona deserowe, których roczna produkcja wynosi 7 do 8-miu tys. kwint., stanowią bardzo ważną pozycję. Ok. 50 proc. całkowitej wytwórczości ześrodkowane jest w Abruzzach, Apulji, Kampanji i na Sycylii. Południowe okolice Italji znakomicie sprzyjają uprawie winogron ze względu na suchość i łagodność klimatu.

Eksport winogron rozpoczyna się w końcu lipca a nawet wcześniej od wywozu gatunków „Chasselas doré”, „Luglienga”, „Zibibbo” na Sycylii, a następnie według kolejności dojrzewania „Baresana”, „Uva Rosa” (winogrona różowe), „Somarello Rosso” w Apulji, „Sanguinella” i „Catalanesca” w Kampanji, „Trebiano” i „Bombino białe” w Abruzzach, „Muscat” z Terracina i Lacjum, „Colombana” w Toskanji, „Besgano”, „Verdea”, „Uva Regina” i „Angiolla” w Emilji oraz „Garganega” w Wenecji.

Wywóz winogron deserowych z Italji uległ w ostatnich dwóch latach pewnemu zmniejszeniu, częściowo ze względu na gorsze warunki klimatyczne, które były przyczyną mniejszej odporności owoców na dłuższe transporty.

Dokłada się w Italji wszelkich starań, aby nadać uprawie winogron charakter racjonalnej produkcji przemysłowej oraz udoskonalić ją przez zapewnienie owocom większej odporności i estetyczniejszego wyglądu, bardziej odpowiadającego wymaganiom zagranicznych rynków zbytu.

Naogół owoce i warzywa italskie są należycie oceniane przez większość konsumentów; zaznaczyć jednak należy, iż do niedawna jeszcze produkcja ich pozostawiała nieco do życzenia tak ze względu na brak racjonalnych metod, jak i niedostateczną pieczę o zewnętrzny wygląd i jednolitość produktów.

Celem usunięcia tych braków, rząd italski wydał w ostatnich czasach cały szereg przepisów, mających na celu udoskonalenie uprawy i racjonalne zorganizowanie wywozu tych produktów, które są przedmiotem specjalnie ożywionego handlu (jak np. pomarańcze, cytryny i kalafjory) i które, dzięki swym cechom przyrodzonym mogą śmiało przeciwstawić się wszelkiej konkurencji.

Znaki ochronne wywozowe.

Zgodnie z przepisami prawa, eksporterzy pomarańcz, cytryn i kalafjorów, winni posiadać prawo do

zaopatrywania transportów, kierowanych zagranicę, w specjalne znaki ochronne. Upoważnienia do używania powyższych znaków udzielane są przez Narodowy Instytut Eksportowy firmom, które przedstawiają pewne gwarancje należytej organizacji przemysłowej, moralności handlowej, rozmiarów produkcji i t. p.

Niektóre przepisy, dotyczące prawa znaków ochronnych obowiązują wszystkich eksporterów; ma to na celu zapewnienie całemu wywozowi italskiemu jednolitości i pewnej gwarancji wobec zagranicznych nabywców. Stosuje się to do pomarańcz i cytryn, których wywóz podlega ścisłym przepisom, dotyczącym opakowania, jakości, minimalnej wagi brutto każdej skrzyni lub skrzynki, minimalnej wagi każdego owocu, zewnętrznych cech opakowania, umieszczania na skrzyni nazwy firmy i jej siedziby oraz podawania ilości owoców w danym transporcie i t. p. Co się tyczy wywozu kalafjorów, to przepisy, dotyczące wszystkich eksporterów stosują się do jakości główek, minimalnego obwodu każdej sztuki, wymiarów i cech charakterystycznych opakowania i t. p.

Przed ekspedycją towar podlega bardzo ścisłej kontroli, mającej na celu stwierdzenie, czy odpowiada on wszelkim wymaganiom oraz zapewnienie produktom italskim jak największego powodzenia na rynkach zagranicznych.

I. N. E

„L'Esportatore Italiano”

ORGAN ITALSKIEJ EKSPANSJI GOS-
PODARCZEJ ZAGRANICĄ

RIVISTA PER L'ESPANSIONE ECONO-
MICA ITALIANA ALL'ESTERO

MIESIĘCZNIK GOSPODAR-
CZY ILUSTROWANY

rozpowszechniony w całej Italji
oraz w krajach obcych

Naczelny redaktor:

GIGI LANFRANCONI

Prenumerata roczna

w Italji lirów 100.—
zagranicą „ 150.—

Cena egzemplarza

w Italji lirów 10.—
zagranicą „ 5.—

M E D J O L A N

Via Giulini 2.

THE POLISH ECONOMIST

RIVISTA MENSILE ECONOMICA
RIGUARDANTE LA POLONIA
IN LINGUA INGLESE

ABBONAMENTO ANNUALE: zł. 20

PREZZO D'UN ESEMPLARE zł. 2

REDAZIONE ED AMMINISTRAZIONE

VARSAVIA

Elektoralna 2. Telef. 412-73 e 412-66.

NOTIZIARIO

Le stato economico della Polonia (Stan gospodarczy Polski)

SPECIFICAZIONE	1928										1929				
	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	
Produzione, migliaia tonnellate:															
Carbone	298,0	3,057	3,192	3,247	3,416	3,402	3,848	3,770	3,449	4,043	3,285	3,808	3,727	.	
Ferro greggio	54,3	54,8	53,8	56,2	56,8	53,7	62,9	59,1	57,5	61,5	48,5	59,9	61,0	.	
Acciaio	108,2	111,8	116,3	122,2	128,3	126,9	139,5	131,3	128,4	142,7	118,6	126,3	125,1	.	
Zinco	12,9	13,4	13,4	13,7	13,7	13,2	13,8	13,9	14,7	14,6	12,4	13,8	14,4	.	
Lavoro															
Occupati } migliaia	753,0	764,8	778,4	786,4	799,7	800,7	829,3	823,6	791,6	752,9	737,2	748,0	778,5	.	
Disoccupati } parziali%	154,7	132,4	116,7	103,5	94,2	79,9	79,7	94,1	126,4	160,8	177,5	170,4	149,1	.	
parziali%	12,4	17,5	9,2	7,8	9,5	11,9	12,6	5,7	7,4	6,1	10,7	11,7	17,5	.	
Comunicazione															
Ferrovie, migliaia vagoni . . .	13,6	14,5	16,1	16,5	17,1	17,1	21,1	21,1	17,4	15,0	12,7	15,3	16,9	15,5	
Bastimenti, migliaia tonnellate.															
Danzica e Gdynia . . . } entrati	422,0	425,0	479,7	432,4	462,2	445,0	454,5	419,8	417,0	418,4	111,9	202,3	505,5	401,4	
. } usciti	389,2	447,6	464,4	453,4	453,0	451,0	442,6	433,8	407,0	434,0	109,3	185,2	495,3	547,8	
Commercio estero, mil. di zl. oro															
Esportazione totale	184,5	201,8	192,0	201,5	196,3	204,3	238,7	255,1	209,2	215,8	167,5	161,5	214,3	226,9	
Prodotti agricoli	66,2	74,5	61,4	62,0	59,6	69,4	92,5	120,0	92,9	96,8	60,0	58,4	77,3		
Carbone	23,3	26,4	37,2	29,0	36,3	33,1	38,7	20,1	29,1	30,5	28,0	23,4	29,2	28,5	
Importazione totale	265,6	296,5	289,7	288,2	258,8	272,8	277,3	261,1	283,4	294,0	265,0	233,3	321,1	272,2	
Tessili greggi	53,9	48,3	46,3	41,8	39,2	39,7	41,0	38,4		56,5	55,9	55,4	53,7	39,6	
Saldo	-81,1	-94,7	-97,7	-86,7	-62,5	-68,5	-38,6	-6,0	-29,2	-78,2	-97,4	-71,8	-106,8	-45,3	
Prezzi-Indici															
In grosso:															
Generale	124,1	122,5	121,5	120,8	118,7	118,1	118,4	118,4	118,4	116,0	117,1	117,3	116,5	113,0	
Prodotti agricoli	135,7	133,1	130,9	128,9	124,0	123,6	123,5	122,8	122,8	117,1	120,5	119,5	117,8	109,9	
Prodotti industriali	118,0	117,3	117,1	117,1	116,9	116,4	116,8	117,4	117,4	117,3	116,5	117,4	116,9	116,9	
Costi della vita	120,7	121,3	121,8	122,6	122,1	122,1	123,2	125,2	125,0	124,5	127,7	124,6	125,1	125,1	
Costi d'alimenti	141,4	142,1	142,8	144,1	142,8	142,4	144,0	148,0	147,3	145,7	153,0	146,0	144,0	143,8	
Credito															
Dollaro, indice	99,8	99,8	99,8	99,8	99,8	99,8	99,8	99,8	99,8	99,8	99,8	99,8	99,8	99,8	
Azioni, indice	24,17	24,18	21,41	21,84	23,16	23,18	21,81	21,94	21,58	19,67	18,92	17,70	16,88	16,59	
Circolazione bancaria } milioni	1,392	1,385	1,434	1,405	1,455	1,516	1,569	1,516	1,539	1,462	1,480	1,572	1,505	1,471	
Bigl. di banca } di zl.	1,126	1,133	1,184	1,159	1,207	1,262	1,313	1,270	1,295	1,222	1,249	1,333	1,274	1,244	
Monete divisionali	266	252	250	246	248	254	256	246	244	240	231	239	231	227	
Banca di Polonia															
Valute, milioni di zl. oro . . .	780,7	752,2	1,338,2	1,315,9	1,285,9	1,296,6	1,290,4	1,311,6	1,335,5	1,307,1	1,320,1	1,282,2	1,200,6	1,164,3	
Sconto, milioni di zl. oro . . .	499,0	558,3	581,5	591,1	633,3	660,0	640,2	623,5	640,7	638,0	660,2	704,0	697,5	742,2	
Banche per azioni															
Sconto } milioni	355,1	366,9	386,6	404,6	422,2	429,9	436,5	441,4	433,6	429,8	442,9	449,5	448,3	.	
Depositi: a termine } di zl.	132,1	143,0	152,0	153,6	160,3	166,7	160,2	163,7	163,3	158,2	169,9	182,5	181,5	.	
a vista	294,2	289,0	298,1	318,8	305,5	309,9	309,2	316,7	322,7	323,3	329,5	328,2	329,7	.	
Casse di risparmio															
Depositi, milioni di zl.	190,2	195,7	203,0	210,3	220,1	226,9	228,9	234,6	240,3	250,5	258,4	268,1	273,8	.	
Cooperative															
Depositi, milioni di zl.	29,5	30,5	31,6	32,7	33,7	34,0	34,3	35,3	36,2	38,3	40,0	41,6	42,1	.	

INDUSTRIA E COMMERCIO

L'ESPORTAZIONE DEL CARBONE NEL MESE DI MAGGIO.
(WYwóz węgla w maju).

L'esportazione del carbone nel mese di maggio, secondo dati provvisori, si presenta come segue (in migliaia di tonnellate):

Paesi	Maggio			aprile	maggio	Aumento (+) o diminuzione (-) in confronto del aprile
	1926	1927	1928	1929	1929	
Paesi del Nord:						
Svezia	144	208	363	226	234	+ 8
Norvegia	16	13	66	54	68	+ 14
Danimarca	78	124	106	161	134	- 27
Finlandia	16	14	67	27	58	+ 31
Lettonia	16	33	38	39	37	- 2
Lituania	1	2	9	1	3	+ 2
Estonia	—	—	—	—	3	+ 3
Memel	1	1	6	9	15	+ 6
Totale	272	395	555	517	552	+ 35
Paesi successori:						
Austria	158	150	191	235	179	- 56
Ungheria	27	31	34	58	71	+ 13
Cecoslovacchia	35	36	77	75	75	—
Totale	220	217	302	368	325	- 43
Altri Paesi:						
Rumenia	8	7	11	10	10	—
Svizzera	12	26	12	11	13	+ 2
Jugoslavia	22	35	26	15	21	+ 6
Italia	97	95	39	78	56	- 22
Francia	19	16	36	64	68	+ 4
Olanda	—	—	7	9	11	+ 2
Belgio	—	4	5	3	2	- 1
Algeria	—	4	4	5	1	- 4
Germania	1	1	1	4	—	- 4
Bresile	—	—	4	4	—	- 4
Russia	—	—	5	—	—	—
Islandia	—	—	—	2	—	- 2
Altri paesi	—	—	—	—	—	—
Totale	159	188	150	205	182	- 23
Danzica	36	24	22	26	33	+ 7
Carbone per le navi	17	24	45	89	46	- 43
Totale	704	848	1.074	1.205	1.138	- 67
Scarico del carbone nei porti:						
di Danzica	—	362	487	461	541	+ 80
" Gdynia	—	77	161	218	241	+ 23
altri	—	19	5	—	7	+ 7
Totale	—	458	653	679	789	+110

L'esportazione del carbone fossile nel maggio ha subito una diminuzione di 67 mila tonn., ammontando a 1.138 mila. Questo peggioramento fu dovuto al diminuito fabbisogno per il combustibile nonché all'aspra concorrenza dell'Inghilterra, tendente a mantenere i mercati conquistati durante l'inverno, grazie alle difficoltà di trasporto che ostacolarono l'esportazione del carbone polacco.

Al peggioramento segnalatosi nell'esportazione del carbone fossile nel maggio ha contribuito pure la diminuzione dei giorni di lavoro (23 invece di 25) in confronto del mese precedente. La diminuzione riguarda principalmente il bacino slesiano, da dove sono state esportate 963 mila tonn. (45 ossia il 4,46% in meno). L'esportazione dal bacino di Dąbrowa è ammontato a 174 mila tonn., con una diminuzione di 22 mila cioè del 11,22%, l'esportazione dal bacino di Cracovia si calcola a 1.135 mila tonn.

I trasporti diretti verso i mercati del Nord hanno subito un aumento di 35 mila tonn. in confronto del mese scorso; invece quelli diretti verso i paesi successori sono diminuiti di 43 mila. L'esportazione verso gli altri paesi compreso il carbone per le navi ha segnato un peggioramento ammontante a 66 mila, mentre quella verso Danzica è aumentato di 7 mila tonn. in confronto dell'aprile.

La partecipazione percentuale dei suddetti mercati all'esportazione totale del carbone polacco, in confronto di quella del mese precedente, si presenta come segue:

	Aprile	Maggio
Mercati del Nord	42.90	48.51
Paesi successori	30.54	28.56
Altri Paesi	17.01	15.99
Danzica	2.16	2.90
Carbone per le navi	7.39	4.04
	100.00	100.00

L'INDUSTRIA DELLA JUTA IN POLONIA.

(Przemysł jutowy w Polsce).

L'industria della juta in Polonia comprende circa 6 stabilimenti, che, nel periodo prebellico, producevano un quantitativo superiore al fabbisogno del mercato interno ed alimentavano una corrente di esportazione verso la Russia, l'Austria ed i Balcani.

Nel dopoguerra però, la situazione è profondamente mutata. Il consumo interno ha subito un aumento, ma dall'altro lato però la esportazione verso la Russia si è annullata quasi completamente e la concorrenza sugli altri mercati stranieri è divenuta assai difficile.

Come conseguenza di questi fattori l'attività dell'industria polacca della juta è andata diminuendo, e si stima che attualmente raggiunga circa il 60 per cento della totale capacità di produzione.

Peravere un'idea approssimata di quello che è la produzione della juta in Polonia, servono le cifre delle importazioni. Nel 1924 le importazioni polacche di juta greggia ammontarono a Q.li 139.024, nel 1925 furono di Q.li 126.771, nel 1926 di Q.li 125.906, nel 1927 di Q.li 222.368. Nei primi sei mesi del 1928 ammontarono poi a Q.li 121.755.

Il costo del trasporto della materia prima influisce sensibilmente sull'industria della juta in Polonia, dato che le importazioni, provenienti dall'India, passano attraverso il mercato inglese.

Nonostante queste difficoltà l'esportazione di manufatti di juta raggiunse nel 1924 Q.li 8.261, nel 1925 Q.li 25.396, nel 1926 Q.li 24.418, nel 1927 Q.li 18.726, mentre le importazioni di manufatti sono assai scarse; appena Q.li 2.014 nel 1924, Q.li 2.157 nel 1925, Q.li 718 nel 1926 e Q.li 3.739 nel 1927.

Questo sviluppo delle vendite dei prodotti fabbricati è stato ottenuto grazie ad una organizzazione tecnica che può sostenere facilmente il confronto con le installazioni similari straniere. E questo è tanto più notevole in quanto le industrie germanica e belga sono meglio raggruppate, mentre le fabbriche polacche non posseggono un ufficio centrale di vendita, avendo ognuna una distinta organizzazione commerciale. Le tariffe ferroviarie polacche non facilitano poi le esportazioni che si dirigono verso i paesi balcanici e i paesi baltici.

L'industria polacca della juta si lamenta poi, per quanto riguarda il mercato interno della diminuzione dei dazi di importazione sugli articoli di juta, concessi alla Cecoslovacchia nell'accordo commerciale polacco-cescoslovacco, dazi dei quali profittano anche altri paesi valendosi della clausola della nazione favorita.

IMPORTAZIONE DI BEVANDE ALCOOLICHE.

(Przywóz napojów alkoholowych).

Secondo una recente circolare del Ministero delle Finanze polacco le bevande alcoliche importate dall'estero debbono corrispondere alle seguenti norme, per quanto riguarda la gradazione

alcolica massima, le bottiglie, gli imballaggi, la denominazione e i sistemi di produzione:

1) L'importazione di bevande alcoliche può avvenire unicamente con l'autorizzazione del Ministero del Commercio;
 2) nella categoria di dette bevande rientrano le acqueviti, i liquori prodotti di frutta, nonché altri liquori, il Rum, l'Arrak o il Cognac;

3) è proibito di aggiungere all'acquavite saccarina, sciroppo, zucchero di glucosio e altre sostanze dolcificanti, inoltre, glicerina oppure altre materie per aumentare la densità delle bevande. Inoltre, è proibito di aggiungere all'alcool delle sostanze per aumentare la gradazione;

4) non è permessa l'importazione di acqueviti pure contenenti alcool etilico, con aggiunta d'acqua;

5) le bevande alcoliche di cui al punto 2 possono essere importate soltanto nei seguenti recipienti: 2 litri, 1 litro, 0,75, 0,50, 0,25, 0,10 e 0,05 litri;

6) la gradazione delle bevande in parola non deve essere inferiore ai 16°, nè può superare i 45°, il tutto misurato alla temperatura 15° C.

7) i recipienti contenenti bevande alcoliche estere debbono essere chiusi con ceralacca oppure con una capsula e muniti del timbro della fabbrica. Ciascun recipiente deve portare un'etichetta, sulla quale debbono essere indicati la denominazione, il tipo della bevanda, la quantità, la gradazione, la ditta produttrice e la sua sede. E' proibito fare delle indicazioni sull'etichetta, che possano trarre in inganno il consumatore circa la qualità e la provenienza del prodotto;

8) è ammessa una tolleranza, per quanto riguarda la misura dell'1%, ad una temperatura di 15° C., e per quanto concerne la gradazione alcoolica, di 0,5%, indipendentemente dalla gradazione stessa;

9) le bevande alcoliche che non rispondessero a dette norme non potranno essere importate e dovranno essere pertanto rispedite all'estero.

Le disposizioni di cui si tratta, non saranno applicabili alle bevande alcoliche, importate in fusti, in base a speciale autorizzazione del Ministero del Commercio, da parte delle fabbriche per l'ulteriore lavorazione, nonché dai privati per il consumo diretto.

VIDIMAZIONI CONSOLARI DEI CERTIFICATI D'ORIGINE PER LE MERCI DESTINATE IN POLONIA.

(Wizy konsularne na świadectwach pochodzenia przy imporcie towarów do Polski).

Il Consolato Generale di Polonia a Milano avverte che i certificati d'origine per le merci da spedirsi in Polonia, devono essere rilasciati dal locale Ufficio Provinciale dell'Economia su moduli speciali, scritti in lingua italiana e polacca, i quali sono in vendita presso la Libreria L. di G. Pirola, Milano, Via Arcivescovado 1.

A tali certificati, emessi in duplice copia, deve essere aggiunta la regolare fattura commerciale, pure essa in doppio.

Se la spedizione sarà effettuata a mezzo posta, bisogna fare per ogni tre pacchi postali un certificato d'origine con relativa fattura in doppio.

La tassa del visto consolare su questi documenti, vidimati precedentemente dall'Ufficio Provinciale dell'Economia, è 1% del valore della fattura, con un minimo di Lire 7.70 ed un massimo di Lire 189.20.

I suddetti certificati vengono rilasciati allo scopo di ottenere ribassi sulle tariffe autonome o di ottenere l'applicazione di tariffe convenzionali.

Per le merci che non godono dei ribassi doganali, sono applicati i certificati d'origine come sopra con un visto speciale per constatare soltanto l'origine della merce.

La tassa consolare per vidimazione di questi ultimi certificati è di Lire 2.20.

Le Ditte che inviano i certificati da vidimarsi a mezzo posta, accludano alla lettera la somma esatta per la tassa consolare in un assegno bancario (piccole somme anche in francobolli) ed unire una busta affrancata per il ritorno dei documenti.

Le Ditte che provvedono al ritiro personale dei certificati, vogliono munirsi della somma occorrente affinché la mancanza di moneta spicciola non cagioni perdita di tempo sia alla Ditta stessa che al Consolato.

LEGISLAZIONE DOGANALE

RESTITUZIONE DI DAZI ALL'ESPORTAZIONE DI MACCHINE TFSSILI E TUBI DI FERRO.

(Zwrot ceł przy wywozie maszyn tkackich i rur żelaznych).

In virtù di un recente provvedimento governativo è stata accordata la restituzione di dazi all'esportazione dei seguenti prodotti:

	Per 100 kg.
Macchine tessili di cui alla voce 167 comma 20 b) e c), 22, 23, 24 e 25 della tariffa doganale, come pure le parti di dette macchine .	Zl. 29,—
Tubi di ferro e di acciaio saldati o uniti, del diametro interno fino a 321 mm. ad eccezione dei tubi per miniere, di cui alla voce 24	" 2.50
Tubi-condotte di lamiera di ferro e d'acciaio, piegata o saldata, dello spessore di almeno 4 mm. e del diametro superiore a 500 mm., di cui alla voce 25 . . .	" 5,40

RIDUZIONE DEL DAZIO SUI SEMI DI CONIFERE.

(Redukcja ceł na nasiona drzew iglastych).

A norma di un recente provvedimento del Ministero delle Finanze polacco, il dazio d'importazione sui semi di conifere è stato ridotto al 20% di quello normale.

Il provvedimento in parola si applicherà a tutto il 31 ottobre p. v.

AUMENTO DEL DAZIO D'IMPORTAZIONE SUL RISO.

(Podniesienie cła na ryż).

Con recente provvedimento governativo il dazio di importazione sul riso brillato, di cui alla voce 2 p. 1 della tariffa doganale polacca, è stato elevato da 10,40 a zloty 40 il q.le.

Con detta disposizione, pertanto, il dazio convenzionale (riduzione del 30% sul dazio normale) applicabile alla nostra esportazione è stato portato da zloty 7,28 a Zloty 28 il q.le.

Il provvedimento in parola è entrato in vigore il 24 marzo u. s.

RESTITUZIONE DI DAZI ALL'ESPORTAZIONE DI PRODOTTI CHIMICI.

(Zwrot ceł przy wywozie artykułów chemicznych).

Con recente provvedimento del Ministero delle Finanze polacco è stato disposto che all'esportazione dei prodotti chimici più sotto indicati, debbano essere restituiti i dazi pagati sulle materie importate dall'estero ed impiegate nella produzione di detti articoli.

La restituzione sarà effettuata nella seguente misura:

	Zloty per 100 kg.
Cianuro e ferro cianuro di potassio	17,80
Cianuro e ferro cianuro di sodio	12,50
Bleu di Parigi e bleu Milori	24,—
Liscivia di potassio	2,10

Il provvedimento in parola resterà in vigore fino al 31 dicembre 1929.

CREDITO E FINANZE

LA STABILIZZAZIONE POLLACCA NEL RAPPORTO DEL PERITO AMERICANO DEWEY.

(Stabilizacja stosunków gospodarczych w Polsce według raportu amerykańskiego doradcy finansowego Deweya).

Le stampa di Varsavia comunica alcuni dati dell'ultimo rapporto del perito americano Dewey sulla stabilizzazione polacca in quale conchiute tirando delle constatazioni soddisfacenti dalla situazione del bilancio, il quale durante il primo trimestre dell'anno corrente, si chiude con un eccedente d'incassi di più di 126 milioni di zloty. Gli unici capitoli che non rispondono pienamente alle previsioni d'incasso del bilancio, sono soltanto le rendite delle pubbliche imprese, all'infuori delle ferrovie le quali danno un incasso ribassato in confronto a quello dell'anno precedente. Un prestito interno di 50.000 zloty è stato dedicato ai progetti d'investizione, e sono state accresciute sensibilmente, per accordi di crediti straordinari, le somme dedicate allo sviluppo della flotta commerciale e allo sfruttamento dei giacimenti di potassio. Le ferrovie verranno riorganizzate in ba-

se a un'amministrazione autonoma. Malgrado le misure prese c'è stato un momento d'inquietudine per la validità del piano di stabilizzazione polacco allorchè è sceso repentinamente il corso dello zloty. Per venirgli in aiuto fu fatta una revisione delle tariffe doganali, il 15 marzo dell'anno scorso, riadattando alcuni capitoli alle nuove esigenze monetarie. Queste operazioni sono arrivate fino ad un rialzo del 72 per cento delle tasse per tutti i prodotti di lusso, e del 30 per cento per i prodotti necessari allo sviluppo dell'economia nazionale, non aumentando affatto la tariffa delle materie prime e di alcuni prodotti del consumo interno. La riserva del tesoro di 75.000 zloty è rimasta intatta, il prodotto degli incassi fiscali avendo portato, come vien detto più su, un notevole eccedente. La parte finale del rapporto esamina le condizioni economiche generali della Polonia, in relazione allo scorso inverno eccezionalmente rigoroso, che ha prodotto necessariamente danni ingenti all'agricoltura, alle industrie ed al commercio, ripercotendosi tanto sul mercato interno che estero. Inoltre l'esposto constata, tirandone una conclusione generale gli effetti disastrosi di qualsiasi ristagno negli scambi, il che produce un immediato rialzo degli sconti accrescendo il numero degli effetti non pagati alla scadenza. Conseguenze assai svantaggiose per il buon andamento tanto industriale che agricolo. Unico rimedio è la costituzione del capitale di giro e di riserva ottenuto per mezzo di una riforma dell'intero sistema fiscale tuttora vigente.

LA „BANCA AGRICOLA DI POLONIA“ ED UN PRESTITO INTERNAZIONALE.

(„Państwowy Bank Rolny" w Polsce a pożyczka międzynarodowa).

La Banca Agricola di Stato in Polonia, il cui scopo principale è di sostenere e sviluppare l'agricoltura, ha stabilito recentemente un vasto programma in rapporto ad importanti maggiori risorse finanziarie. Per ottenere questi fondi, la Banca ha negoziato tempo fa la realizzazione d'un prestito estero con completo successo. Da quanto annunciano i giornali di Varsavia, il credito estero accordato alla Banca Agricola raggiungerebbe la cifra di 2 milioni e 500 mila dollari. Questa operazione è stata effettuata dall'Associazione delle Banche di Varsavia e l'Unione finanziaria polacca di Bruxelles. L'importo di questi crediti è destinato a finanziare l'impiego dei concimi chimici e gli altri bisogni dell'agricoltura.

L'UTILE ED IL DIVIDENDO DELLA „BANCA DI COMMERCIO“ DI VARSAVIA.

(Dywidenda Banku Handlowego w Warszawie).

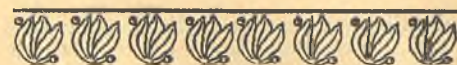
La Banca di Commercio di Varsavia distribuisce, per il 1928, un dividendo del

7 per cento su di un capitale di 20 milioni di zloty. Il beneficio netto è stato di 2.780.000 zloty, contro 2 milioni e 380 mila nell'esercizio precedente.

ELETTRIFICAZIONE DI LINEE FERROVIARIE ROMENE MEDIANTE CAPITALI POLACCHI.

(Elektryfikacja rumuńskich linii kolejowych przy pomocy polskich kapitałów).

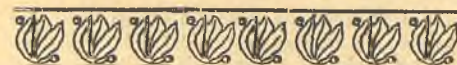
Uno dei capi della Banca Anglo-Polacca di Varsavia, Simon Landau, è giunto a Bucarest al fine di trattare l'elettrificazione della valle di Prahova, in Romania, lavori che saranno finanziati da detta Banca. La Banca „Angielsko-Polski" è difatti l'alleata della nota „British Over Sea Bank" di Londra e lavora con i capitali prodotti da alcune industrie zuccheriere polacche. L'elettrificazione avverrà in circa due anni; i capitali d'inizio saranno di 40 milioni di zloty.

Izba Handlowa Polsko - Italska w Warszawie

ułatwia nawiązywanie stosunków handlowych między Polską a Italią, udziela rad i wskazówek przy zawieraniu transakcyj handlowych, dostarcza bezpłatnie informacji, dotyczących poszczególnych dziedzin życia gospodarczego Polski oraz Italji.

Adres Izby: Warszawa, Wierzbowa 11 tel. 202-15.

INDICI DELLE AZIONI QUOTATE ALLE BORSE DI POLONIA.

Anno mesi	Indice generale	Miniere, metallurgia, altre industrie							Commercio e Trasporti	Banche
		Totale	Produzione			Consumo				
			Totale	Metallurgia e siderurgia	Altri rami della produzione	Totale	Industria alimentare	Altre industrie		
Numero del titoli	45	34	21	10	11	13	7	6	6	
1924	139,7	144,8	148,0	145,4	150,7	140,5	130,3	153,5	118,0	137,2
1925	76,8	76,4	75,0	75,0	74,4	79,4	81,0	77,5	79,6	76,2
1926	42,6	45,8	42,4	35,9	48,5	51,9	52,0	51,8	35,1	32,6
1927										
I	65,9	71,3	71,0	66,1	75,8	71,8	72,4	71,0	52,3	51,1
II	82,0	86,8	86,5	83,3	89,6	87,3	82,8	92,8	70,1	66,9
III	94,4	96,5	97,6	89,2	105,8	94,7	90,4	100,0	90,5	86,0
IV	115,8	117,5	119,5	113,1	125,7	114,4	99,6	134,6	118,7	101,6
V	118,0	119,5	122,8	110,7	135,0	115,3	103,2	131,1	129,9	94,7
VI	94,5	95,8	96,9	82,6	112,0	94,2	84,4	107,0	100,6	80,1
VII	103,6	105,8	108,2	94,2	122,6	102,0	89,5	118,8	112,8	81,5
VIII	106,3	109,8	112,9	102,8	122,9	105,1	91,6	123,3	113,6	78,5
IX	114,1	118,7	122,2	111,8	132,4	113,2	98,0	133,9	118,1	83,7
X	123,3	128,9	133,0	120,3	145,7	122,5	110,9	137,6	127,4	87,6
XI	115,9	121,2	124,9	106,2	144,9	115,4	103,5	131,0	113,0	87,9
XII	115,3	121,1	124,6	104,5	146,4	115,5	102,1	133,2	109,5	88,1
1928										
I	111,4	113,3	115,8	98,9	133,6	109,4	94,6	129,8	119,4	91,19
II	114,3	117,7	116,7	102,5	131,2	111,6	96,0	133,0	136,6	90,3
III	112,0	114,5	117,5	101,2	134,5	109,9	95,4	129,8	119,5	89,1
IV	115,71	115,22	117,92	115,64	120,01	111,01	107,24	115,62	120,62	113,25
V	109,78	110,83	113,12	112,66	113,54	107,23	106,14	108,52	104,93	108,59
VI	103,44	103,54	103,10	98,20	107,76	104,26	105,31	103,05	99,55	107,58
VII	102,99	102,54	104,30	99,63	108,73	99,77	95,64	104,81	102,92	106,15
VIII	106,56	107,01	109,04	102,32	115,54	103,95	100,86	107,67	103,91	106,31
IX	104,97	103,83	103,20	96,16	110,04	104,90	105,49	104,23	107,24	107,11
X	101,00	99,28	98,65	88,03	109,43	100,29	99,30	101,50	105,57	107,49
XI	100,26	99,89	97,31	84,37	110,74	104,23	103,22	105,45	105,91	96,26
XII	100,29	99,62	97,53	86,40	108,90	103,11	100,86	105,81	106,48	98,74
1929										
I	97,11	95,74	92,37	82,52	102,30	101,47	95,00	109,59	101,91	102,44
II	92,96	92,05	88,72	79,31	98,26	97,68	94,01	102,18	92,18	101,63
III	87,44	86,81	83,40	74,83	92,04	92,64	91,17	94,40	84,18	97,27
IV	87,80	85,34	81,36	71,43	91,57	92,19	88,17	97,13	96,61	96,10
V	81,82	81,59	79,06	63,62	96,32	85,86	84,20	87,85	77,01	90,82

Polonia-Italia

Il corso dei prestiti polacchi alla Borsa di New-York

Data	Il prestito in dollari all' 8% (prestito Dillon) del 1925		Il prestito in dollari al 6% del 1920		Il prestito in dollari al 7% del 1927		Prestito della Città di Varsavia al 7%	
	Corso medio	Transazioni in migl. di dollari	Corso medio	Transazioni in migl. di dollari	Corso medio	Transazioni in migl. di dollari	Corso medio	Transazioni in migl. di dollari
1927								
I	95.42	322	82.34	536	—	—	—	—
II	95.47	1.840	82.58	178	—	—	—	—
III	97.15	2.896	73.25	272	—	—	—	—
IV	98.00	2.045	82.96	71	—	—	—	—
V	98.27	1.482	82.81	157	—	—	—	—
VI	96.82	3.278	81.99	260	—	—	—	—
VII	96.44	851	80.27	72	—	—	—	—
VIII	100.00	618	84.56	56	—	—	—	—
IX	99.49	4.627	84.22	348	—	—	—	—
X	99.52	2.846	83.70	241	—	—	—	—
X	99.13	1.324	82.04	105	92.05	2.015	—	—
XI	99.64	525	80.52	132	89.67	2.743	—	—
1928								
I	98.39	712	82.12	118	90.67	2.103	—	—
II	100.29	725	83.44	162	91.21	1.749	—	—
III	100.73	558	84.44	129	91.09	1.589	89.21	124
IV	101.28	458	85.75	304	91.42	1.056	89.22	583
V	101.18	563	86.00	227	91.01	1.001	89.59	582
VI	101.05	378	83.95	152	89.67	685	89.19	758
VII	100.56	417	83.91	76	89.25	573	86.44	143
VIII	99.95	413	82.96	121	88.73	992	87.04	143
IX	99.81	267	84.20	102	89.14	390	87.89	107
X	99.66	731	84.18	133	88.46	512	86.46	551
XI	99.36	411	83.78	82	88.02	632	86.34	72
XII	97.75	501	81.86	59	88.06	880	.	.
1929								
I	98.69	528	82.31	109	87.93	895	84.21	338
II	98.03	240	81.68	84	87.69	342	82.41	94
III	97.22	230	80.95	51	84.89	352	80.94	79
IV	96.33	159	78.89	118	84.36	229	82.33	35
V	95.56	244	76.90	122	83.66	353	79.50	53

SITUAZIONE DELLA BANCA DI POLONIA.

Specificazione	Migliaia di zloty						
	31.XII 1927	30.XII 1928	31.I 1929	28.II 1929	31.III 1929	30.IV 1929	31.V 1929
Oro	517 298	621 029	621 257	621 532	622 205	623 037	624 429
Argento	2 565	492	670	824	1 090	1 157	1 346
Valute, divise e altri crediti esteri:							
a) compresi nella copertura	687 545	527 132	527 247	544 132	529 941	482 588	455 864
b) non compresi nella copertura	207 084	186 826	157 942	153 601	128 990	93 822	82 615
Monete d'argento e divisionali	9 808	957	428	96	582	133	886
Portafoglio di sconto	455.999	640 700	638 007	660 195	703 971	697 539	742 207
Anticipazioni su titoli	40 896	91 186	84 957	84 499	85 651	85 060	88 652
Tesoro dello Stato	25.000	25 000	25 000	25 000	25 000	25 000	25 000
Biglietti in circolazione	1 003 028	1 295 349	1 222 106	1 248 791	1 333 258	1 274 240	1 244 496
Obbligazioni pagabili immediatamente	659 784	524 142	553 799	593 456	512 225	491 233	532 132
di cui							
a) conti di giro delle Casse dello Stato	237 403	268 303	348 830	369 711	259 721	323 272	341 525
b) altri conti di giro	184 277	182 365	137 935	161 129	198 194	120 238	148 512
c) conto dei fondi statali di credito	123 695	18 911	13 992	17 257	10 480	14 932	9 232
Conti speciali del Tesoro dello Stato	75 000	75 000	75 000	75 000	75 000	75 000	75 000
Copertura % statutaria	72,61	63,13	64,71	63,32	62,49	62,69	60,88

Polonia-Italia

Corso delle divise

UNITA	M E D I A M E N S I L E											
	C o r s o				Indice parità=100				Valore Rapp. % risp. la parità			
	II	III	IV	V	II	III	IV	V	II	III	IV	V
	C o r s i a l l a B o r s a d i V a r s a v i a											
1 lira sterlina . .	43.28	43.28	43.28	43.27	99.7	99.7	99.8	99.8	100.2	100.2	100.2	100.2
1 dollaro degli Stati Uniti .	8.90	8.90	8.90	8.90	99.8	99.8	99.8	99.8	100.2	100.2	100.2	100.2
100 franchi francesi	34.84	34.84	34.85	34.82	99.7	99.8	99.8	99.7	100.3	100.2	100.2	100.3
100 " belgi . .	123.88	123.75	123.73	123.65	99.9	99.8	99.8	99.8	100.1	100.2	100.2	100.2
100 " svizzeri .	171.55	171.54	171.66	171.77	99.7	99.7	99.8	99.9	100.3	100.3	100.2	100.1
100 lire italiane .	46.66	46.49	46.92	46.70	99.5	99.1	100.0	99.5	100.5	100.9	100.0	100.5
100 fiorini olandesi .	356.93	357.06	357.91	358.46	99.6	99.6	99.9	100.0	100.4	100.4	100.1	100.0
100 corone svedesi .	238.09	237.94	237.93	238.08	99.7	99.6	99.6	99.7	100.3	100.4	100.4	100.3
100 " ceche .	26.40	26.40	26.39	26.39	14.6	14.6	14.6	14.6	684.2	684.2	684.4	684.4
100 schil. austriaci	125.23	125.26	125.23	125.25	99.8	99.6	99.8	99.9	100.2	100.1	100.2	100.1

Najlepsze informacje

Z PRASY CAŁEGO ŚWIATA

o P o l s c e

I W SZY S T K I E

gazety i czasopisma

Z P O L S K I

W P R E N U M E R A C I E D O S T A R C Z A

AJENCJA INFORMACYJNO - PRASOWA ORAZ BIURO WYCINKÓW W W A R S Z A W I E

KOESPONDENCI WE WSZYSTKICH CZĘŚCIACH ŚWIATA

INFORMACJA PRASOWA POLSKA

Per l'abbonamento

AI GIORNALI E RIVISTE

della Polonia

COME PURE PER LE INFORMAZIONI

della stampa mondiale

SULLA POLONIA

R I V O L G E R S I

ALL'AGENZIA INFORMATIVA DELLA STAMPA E UFFICIO DI RITAGLI DA GIORNALI E RIVISTE I N V A R S A V I A

CORRISPONDENTI NELLE PRINCIPALI CITTA DEL MONDO

INFORMAZIONE DELLA STAMPA POLACCA

Dyrekcja: WARSZAWA, Direzione VARSAVIA

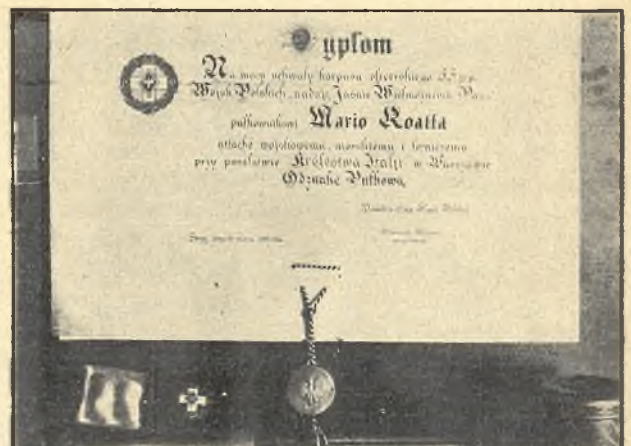
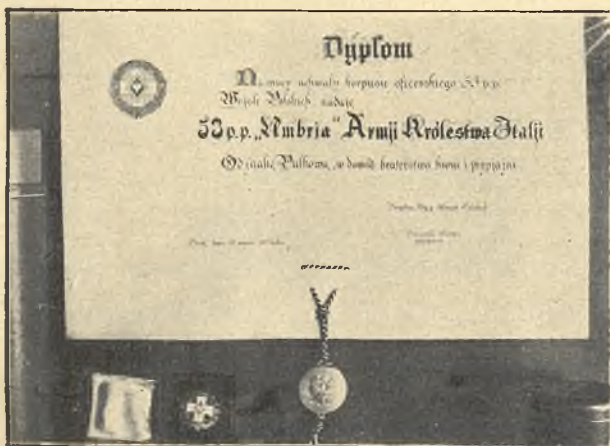
BRACKA 5, TELEF. 241-53.

**Partenza dell'Ambasciatore Maioni da Varsavia.
Odjazd Ambasadora Maioniego z Warszawy.**

In primo piano da sinistra a destra: il Ministro degli Stati Uniti Stettson, il Redattore dell'agenzia „PAT” sig. Zygmunt Cithurus, l'Ambasciatore Maioni l'Addetto Commerciale all'Ambasciata d'Italia in Varsavia dott. A. Menotti Corvi, avv. A. Finamore e il dott. L. Pačzewski, Direttore della Camera di Commercio Polacco Italiana.

Na pierwszym planie widzimy z lewej ku prawej stronie: posła Stanów Zjednoczonych A. P. Stettsona, red. „PAT” a p. Zygmunta Cithursa, Ambasadora Maioniego, Radcę Handlowego Ambasady Włosekiej w Warszawie Dr. A. Menotti Corwiego, adw. A. Finamore oraz dr. L. Pačzewskiego, Dyrektora Izby Handlowej Polsko - Włosekiej.

I dyplomy ofiarowane dal 53-o Reggimonto di Fanteria dell'Esercito Polacco al 53-o Reggimonto di Fantazia „Umbria” del R. Esercito Italiana e al Colonnello Mario Roatta, Addatto Militare alla R. Ambasciata d'Italia in Varsavia, in occasione del conferimento loro della Decorazione di Reggimonto.

Dyplomy ofiarowane przez 53 pp. Wojsk Polskich 53pp. „Umbria” Armji Królewskiej Italji oraz p. Pułkownikowi Mario Roatta, Attaché Wojskowemu Ambasady Włosekiej w Warszawie w związku z nadaniem im odznaki pułkowej.

KRONIKA

WSKAZÓWKI PRAKTYCZNE, DOTYCZĄCE RYNKU ITALSKIEGO.

(INFORMAZIONI PRATICHE SUL MERCATO ITALIANO).

Towary polskie, znajdujące zbytnie w Italji.

Najważniejszymi towarami polskimi, znajdującymi zbytnie na rynku italskim są: węgiel, parafina, blacha wyroby cynkowe, dykty klejone, meble gięte, fasola, nasiona buraków cukrowych, szkło prasowa-

Ostatnio na rynku polskim są poszukiwane: słonina, mięso cielęce, wędliny i t. p.

Sposoby nawiązania stosunków.—Wobec znacznych trudności, połączonych z przenikaniem towarów obcego pochodzenia na rynek italski niezbędna jest dokładna jego znajomość. Przedewszystkiem wskazane jest osobiste odwiedzanie tych ośrodków kraju, w których dany towar może liczyć na zbytnie, oraz posiłkowanie się zdolnymi agentami i przedstawicielami, znającymi dokładnie miejscowe stosunki oraz upodobania italskiej klienteli.

Główne ośrodki przemysłowe i handlowe.

Medjolan, stolica handlowa ośmiu prowincyj lombardzkich, a w rzeczywistości całej Italji Północnej; jest on połączony linjami kolejowymi z Genuą, Bolonią, Florencją, Rzymem, Weroną, Wenecją, Padwą, Chiasso (linja na Gotard), Domodossola (linja na Simplon), oraz z linją Turyn - Modana (linja na Mont Cenis).

Turyn, największy ośrodek przemysłowy i handlowy Piemontu, połączony linjami kolejowymi z Modaną, Savoną, Genuą, Wenecją i t. p.

Genua, stolica Ligurji, największy port italski, połączony z Vintimille, Medjolanem, Livorno, Rzymem, Wenecją, Chiasso, Domodossola i Mont Cenis.

Tryjść, połączony z Wenecją, Medjolanem, Bolonią, Florencją i Rzymem.

Następnie wymienić należy Wenecję, Bolonię, Florencję, Livorno, Ankonę, Katanję i t. p.

Organizacja przedstawicielstw.

Kwestja pierwszorzędnej wagi dla każdej firmy, pragnącej wprowadzić swe artykuły na rynek italski, jest umiejętne zorganizowanie na miejscu swego przedstawicielstwa. Siedzibą przedstawicielstwa winien być Medjolan. Należy je przytem powierzyć osobie bądź narodowości italskiej, bądź Polakowi, jednakże dobrze obeznanemu z warunkami rynku miejscowego i posiadającemu należycie rozgałęzione stosunki. Przedstawiciel, posiadający siedzibę w Medjolanie, powinien mieć agentów w różnych ośrodkach przemysłowych i handlowych Italji, mogących interesować się danym artykułem.

Zainteresowanym firmom ułatwi znalezienie przedstawiciela godnego zaufania, Associazione fra Rappresentanti di Commercio (Związek Przedstawicieli handlowych) w Medjolanie, Piazza Belgioioso 1, wzgl. Konsulaty Polskie w Italji oraz Izby handlowe. Wspomniany wyżej Związek posiada oddziały w Turynie, Genui, Bolonji, Florencji, Livorno, Ankonie, Rzymie, Neapolu, Bari, Palermo i Katanji.

Reklama handlowa.

Ogłoszenia należy zamieszczać w dziennikach najbardziej poczytnych i poważniejszych czasopismach fachowych, których w Italji jest b. znaczna ilość. Każda najdrobniejsza gałąź przemysłu posiada swój organ, naogół prowadzony na wysokim poziomie i docierający do zainteresowanych sfer. Wskazane jest również posiłkowanie się katalogami, które winny być wydane w języku italskim i w szacie możliwie najbardziej estetycznej. Wreszcie należy pamiętać, iż Polska posiada własny pawilon na Targach Medjolańskich. Udział w nim umożliwia wejście w kontakt ze sferami handlowymi Italji i stanowi niezmiernie skuteczny środek propagandy. Firmy, reflektujące na uczestniczenie we wspomnianym Pawilonie na Targach Medjolańskich, które co roku odbywają się w m. kwietniu, winny zawczasu zasięgnąć bliższych w tej sprawie informacji, których udziela Konsulat Polski w Medjolanie oraz Izba handlowa polsko - italska w Warszawie.

Sposób oznaczania cen.

Jest w zwyczaju podawanie cen c. i. f. port italski lub franco granica italska. O tem eksporterzy polscy powinni pamiętać, gdyż tylko w ten sposób podawane ceny brane są pod uwagę przez zainteresowane sfery italskie.

Sprawa inkasa pieniędzy winna być traktowana indywidualnie. W tym jednak wypadku, gdy przedstawiciel nie jest upoważniony do inkasowania pieniędzy, należy w korespondencji z odbiorcami wyraźnie zaznaczyć, iż należności winny być przekazywane bezpośrednio do firmy, mającej siedzibę w Polsce. (O ile agent jest wypłacalny i zasługujący na zaufanie, można mu powierzyć i skład towarów, oczywiście, po złożeniu przezeń odpowiednich referencyj i poręczeń.

Agenci podróżujący.

Celem wprowadzenia towaru polskiego na rynek italski można również posiłkować się kupcami podróżującymi, ewent. wysyłanymi z Polski.

Warunkiem zasadniczym jest w tym wypadku doskonała znajomość języka włoskiego, gdyż w przeciwnym razie praca agenta nie może liczyć na poważniejsze rezultaty. Agenci podróżujący zgodnie z umową handlową polsko - włoską zwolnieni są od wszelkich opłat. Próbkę towarów, przywożone przez nich do Italii, nie podlegają opłatom celnym. Ponowny wywóz próbek i wzorów w przeciągu jednego roku musi być zapewniony przez złożenie na wejściowej komorze celnej bądź sumy (w gotówce) w wysokości należnych ceł, bądź też przez odpowiednią kaucję.

Terminy dostarczenia towaru winny być skrupulatnie przestrzegane. Najmniejsze opóźnienie może spowodować kategoryczną odmowę przyjęcia, żądanie odszkodowania lub procentów za opóźnienie itp. Potwierdzenie odbioru zamówienia, dokonane przez agenta, należy kierować jednocześnie do klienta oraz do agenta.

Formalności celne.

W stosunkach handlowych polsko - włoskich obowiązuje klauzula największego uprzywilejowania, na mocy której polskim eksporterom przysługują odnośne ulgi celne na określone towary, uwidocznione w włoskiej taryfie celnej. Bliższych w tej sprawie informacji udziela Izba handlowa polsko - włoska w Warszawie. Towary, korzystające ze zwolnień celnych, winny być zaopatrzone w świadectwo pochodzenia, wydawane przez Izbę handlową polsko - włoską oraz wizowane przez Konsulat Włoski w Warszawie. Opłaty wynoszą: 4 pro mille od wartości faktury—opłata zasadnicza, lecz nie mogąca przewyższyć maximum 50 zł., zaś jej minimum wynosi zł. 4. Celem uzyskania świadectwa pochodzenia należy przesłać pod adresem Izby fakturę wraz z dwoma odpisami, w których muszą być uwidocznione dane następujące: cena towaru, waga oraz ilość paczek. Należy również podać, w jakiej miejscowości firma jest zarejestrowana.

Płatność i kredyt.

Włoscy nabywcy zazwyczaj regulują swe należności w dwa, trzy lub nawet cztery miesiące po odebraniu towaru. Sprzedaż za gotówkę lub za okazaniem odnośnych dokumentów nie jest praktykowana.

Według ustawodawstwa włoskiego, towar pozostaje własnością sprzedawcy aż do chwili zapłacenia przez nabywcę całkowitej należności, chociażby ta ostatnia regulowana była w kilku ratach; jest to t. zw. pactum reservati dominii, posiadający szczególne znaczenie, gdy chodzi o maszyny i instalacje fabryczne lub kopalniane. Warunek ten winien figurować w umowie kupna - sprzedaży (po włosku: „riservato dominio”); istnieją w tym celu drukowane formularze, które winny być zaopatrzone marką stemplową w wysokości 3-ch lirów, i zarejestrowane w kancelarii sądowej w ciągu trzech miesięcy po dostarczeniu towaru. W razie upadłości nabywcy ustawodawstwo włoskie przewiduje również przywilej na korzyść sprzedawcy przy odbiorze nieuregulowanych należności za maszyny przemysłowe lub rol-

nicze, o ile one były dostarczone odbiorcy conajwyżej na 3 lata przed ogłoszeniem jego upadłości. Korzystać z tego przywileju mogą jedynie ci, którzy postarali się o zarejestrowanie umowy kupna - sprzedaży.

Organizacja bankowa.

Bankowość w Italii zorganizowana jest bez zarzutu. Obejmuje ona:

a) Banki emisyjne (Banca d'Italia, Banca di Napoli i Banca di Sicilia), z których na mocy dekretu z 6.V 1926 przywilej emisyjny przysługuje obecnie jedynie Banca d'Italia. Pozostałe banki zajmują się zwykłymi czynnościami kredytowymi, lecz w granicach kredytu hipotecznego.

b) Wielkie prywatne banki kredytowe, a mianowicie:

1) Banca Commerciale Italiana, z siedzibą w Medjolanie, z kapitałem 700 milj. Lit. i rezerwach 520 milj. Lit.

2) Credito Italiano, z siedzibą w Genui i Dyrekcją Centralną w Medjolanie, z kapitałem 400 milj. Lit. i rezerwach 150 milj. Lit.

3) Banco di Roma, z siedzibą w Rzymie i filją w Medjolanie o kapitale 200 milj. Lit. i rezerwach 50 milj. Lit.

4) Banca Nazionale di Credito, z siedzibą w Medjolanie o kapitale 300 milj. Lit. i rezerwach 42,7 milj. Lit.

5) Istituto Italiano di Credito Marittimo, z siedzibą w Rzymie, o kapitale 150 milj. Lit. i rezerwach 2,5 milj. Lit.

6) Banca Commerciale Triestina z siedzibą w Tryjeście, o kapitale 100 milj. Lit.

c) Banki lokalne, należące do pojedynczych osób lub do spółek akcyjnych, banki ludowe, spółdzielcze i kasy oszczędności;

d) Banki zagraniczne, z których najważniejszymi są:

1) Banca Italo - Britannica (British Italian Banking Corporation), z siedzibą w Medjolanie; agent skarbowy włoski w Londynie; kapitał 50 milj. Lit.

2) Banca d'America e d'Italia, z siedzibą w Rzymie; kapitał zakładowy 200 milj. Lit., rezerwy — 32,2 milj. Lit.

3) Banque Nationale Française du Commerce Extérieur, z siedzibą w Paryżu i w Medjolanie, o kapitale 100 milj. Lit.

4) Banque Italo - Belge, z siedzibą w Antwerpii; ofiljowany w Medjolanie.

5) The National City Bank of New York, z siedzibą w Medjolanie i w Genui, o kapitale i rezerwach w wysokości 100 milj. dol.

Co się tyczy stosunków pomiędzy przemysłem a bankami, należy zaznaczyć, iż banki włoskie znaczną część swych kapitałów inwestowały w przedsiębiorstwach wielkiego przemysłu żelaznego, metalowego, budowy maszyn i elektrownianego podobnie jak to czynią banki niemieckie, co znakomicie ułatwia organizację wytwórczości. Banki włoskie, rozwijające tego rodzaju działalność, odgrywają w życiu gospodarczym kraju niezmiernie doniosłą rolę.

PRZEMYSŁ I HANDEL

WYWÓZ TKANIN BAWELNIANYCH Z ITALII.

(L'esportazione italiana dei tessuti di cotone).

Ażeby zdać sobie sprawę z rozwoju, jaki znamionował włoską produkcję tkanin bawełnianych w ostatnich trzydziestu latach, należy wziąć pod uwagę dane, dotyczące importu surowca oraz ilość czynnych wrzecion i mechanicznych warsztatów tkackich:

	Bawełna surowa (tys. kwint.)	Liczba wrzecion (tys.)	Liczba warsztatów mechanicznych (tys.)
1900	1.365	2.111	70
1912	2.141	4.583	111
1923	1.854	4.600	123
1927	2.091	5.100	150
1928	2.325	5.227	—

Pomiędzy r. 1903 a 1908 miał miejsce znaczny postęp pod względem organizacji przemysłowej; następnie wojna przyniosła duże szkody w zakładach, znajdujących się na okupowanych terytorjach i spowodowała ogólne zmniejszenie produkcji. Wkrótce jednak nowe instalacje, bardziej odpowiadające dzisiejszym wymaganiom, zastąpiły dawne urządzenia i intensywność wytwórczości wróciła do dawnego poziomu.

Według danych Związku Włoskich Przemysłowców Bawełnianych, prócz 150 tys. mechanicznych warsztatów tkackich różnych typów, istnieje w Italii 20—25 tys. warsztatów ręcznych; liczba firm, produkujących tkaniny bawełniane, wynosi przeszło 700.

Wraz z przemysłem przedziałniczym, nitkarskim i tkackim, zostały udoskonalone również gałęzie pomocnicze w przemyśle włókienniczym, dotyczące artystycznego wykończenia tkanin; dzięki smakowi artystycznemu fabrykantów włoskich oraz udoskonaleniu metod i środków technicznych, powstały różne gatunki tkanin farbowanych i drukowanych, merceryzowanych i t. p., które z powodzeniem przeciwstawiają się konkurencji krajów zagranicznych.

W Italii istnieje obecnie ok. 300 zakładów, zajmujących się bieleniem, farbowaniem i merceryzowaniem, oraz przeszło 30 zakładów, zajmujących się drukowaniem tkanin.

Produkcja przędzy, która w ostatnim pięcioleciu wynosiła przeciętnie około 1.945.500 kwint. rocznie i która pod względem jakości doznała również znacznego udoskonalenia, obejmuje głównie przędzę surową, pojedynczą lub nitkowaną, w większości zużywaną przez krajowe zakłady tkackie. W r. 1928 wyprodukowano 202 milj. kwint. przędzy, zaś w r. 1927 202 milj.

Produkcja tkanin w r. ub. wynosiła 873 milj. metrów i 1.250 tys. kwint.; ok. 45% było przedmiotem wywozu, zaś pozostała część znalazła zbyt na rynku wewnętrznym. Jeżeli dodać do tego tkaniny, wytworzone sposobem domowym i niektóre tkaniny specjalne, okaże się, iż w

połowie r. ub. produkcja tkanin wynosiła miliard metrów, wartości 140 milj. lirów.

Wytwórczość włoska, niewyspecjalizowana i niestandardyzowana, obejmuje najróżnorodniejsze gatunki i jest w stanie zadowolić wszelkie upodobania i zapotrzebowanie. Wśród najbardziej rozpowszechnionych gatunków wymienić należy tkaniny odzieżowe i używane w przemyśle konfekcyjnym, wszelkie rodzaje płótna, kretony, welwety, satyny, tkaniny dekoracyjne, bieliznę pościelową, koszulową i inną, pikę, madapolamy, tkaniny dziane i t. p.

Prócz różnorodności gatunków tkanin, produkcja włoska odznacza się oryginalnością i różnorodnością barw i desenii, dzięki czemu towar włoski jest b. ceniony i poszukiwany.

W ostatnich czasach rozpowszechniło się zużycie jedwabiu sztucznego jako dodatku do tkanin mieszanych, poszukiwanych głównie na rynkach wschodnich, tak

dalece, że konsumpcja przędzy sztucznej wyniosła 5 milj. rocznie.

Handel zagraniczny wyrobami bawełnianymi.

W handlu zagranicznym Italii artykułami bawełnianymi widzimy znaczną przewagę wywozu nad przywozem, który w r. 1928 wynosił zaledwie 16% wywozu, zaś w ostatnich latach przed wojną stanowił on 25% wywozu.

Wartość wywozu wyrobów bawełnianych, który pod względem wartości zajmuje w ogólnym eksporcie włoskim drugie miejsce (po eksporcie artykułów jedwabnych), wyniosła w r. 1928 ok. 1.893 milj. lirów, co stanowi 13% wartości całkowitego wywozu z Italii. Wartość importu natomiast wynosiła 313 milj. lir.

Niżej zamieszczone zestawienie odtwarza handel zagraniczny przędzą i tkaninami bawełnianymi (licząc w to również mniejsze ilości tkanin specjalnych, welwetów, tkanin dzianych w sztukach itp.) w ostatnich dwudziestu latach:

	Przędza		Tkaniny	
	Wywóz	Przywóz	Wywóz	Przywóz
w t y s i ą c a c h k w i n t a l i				
1908	13	69	44	232
1913	11	146	48	525
1922	11	98	38	314
1925	19	167	38	685
1926	15	147	42	543
1927	12	218	28	536
1928	14	256	42	585

Wywóz tkanin, który w latach 1909/1913 r. utrzymał się mniej więcej na poziomie 410 tys. rocznie, wzrósł po przerwie, spowodowanej wojną, do 580 tys. kwint., którą to cyfrę osiągnął w ostatnim pięcioleciu. Wywóz przędzy natomiast stale wzrastał w ostatnich 3 latach, tak że cyfra, osiągnięta w r. 1928 przewyższyła dwukrotnie przeciętną ilość z czasów przedwojennych.

Ustalenie danych, dotyczących wywo-

zu samych tkanin przed wojną oraz w czasach obecnych, napotyka na znaczne trudności zarówno ze względu na zmiany jakościowe, jakim uległ wywóz włoski, jak również z powodu różnic w walucie i cenach samych towarów, wyrażonych w zlocie. Niżej zamieszczone zestawienie odtwarza handel zagraniczny tkaninami bawełnianymi niemerceryzowanymi, merceryzowanymi i mieszanymi z jedwabiem, w porównaniu z r. 1913:

	Przywóz	Wywóz	Przywóz	Wywóz
	Tys. kwintali		Miljonów lirów	
1913	30	493	14	185
1922	27.2	298	130	940
1923	26.2	460.4	132	1.432
1924	22.5	524.1	133	1.718
1925	23.4	649.3	144	2.288
1926	28.2	511.1	150	1.886
1927	14.8	506.5	68	1.339
1928	22.1	537	99	1.345

W r. 1913 stosunek przywozu do wywozu pod względem wartości wyraża się odsetkiem 7,5%, a pod względem ilości — 7,3%; zaś w r. 1928 stosunek ten wynosi 6 i 4,1%.

R. 1925 był okresem najbardziej ożywionego eksportu tkanin włoskich zagranicą; w następnych latach nastąpiło pewne zmniejszenie wywozu, spowodowane głównie rozwojem przemysłu bawełnia-

nego w niektórych krajach importujących, wzmożeniem konkurencji innych producentów oraz ciłami ochronnymi, wprowadzonymi przez niektóre kraje importujące; rewaluacja lira w Italii przyczyniła się również do chwilowego wstrzymania wywozu w okresie dostosowywania cen do nowej wartości lira. W r. 1928 nastąpiło znaczne polepszenie tak, że pomimo napotkanych trudności na wielu rynkach

zbytu, eksport tkanin osiągnął cyfrę rekordową.

Kierunki wywozu. Średni eksport tkanin bawełnianych do europejskich rynków zbytu z ostatnich 5-ciu lat wykazał znaczne zwiększenie w porównaniu z r. 1913, natomiast wywóz do krajów pozaeuropejskich uległ zmniejszeniu; w ostatnich trzech latach jednak daje się odczuć pewne osłabienie handlu europejskiego, a w r. 1928 nastąpiło wzmożenie wywozu do niektórych krajów pozaeuropejskich, w szczególności do południowo-amerykańskich.

Wywóz do Azji ulega stałemu zwiększeniu, które najsilniej zaznaczyło się w r. 1928; z pośród poszczególnych rynków zbytu na specjalną uwagę zasługują Indie.

Następujące zestawienie ilustruje procentowo wywóz do poszczególnych części świata w stosunku do całkowitego eksportu tkanin bawełnianych z Italji.

	1927	1928
Europa	36 %	25 %
Ameryka	25,5%	32 %
Afryka	15 %	19,5%
Azja	18 %	17,5%

Wywóz tkanin niemerceryzowanych, (który stanowi przeszło 90% całkowitego wywozu tkanin bawełnianych) z ostatnich dwóch lat w porównaniu z r. 1913 i 1922, według poszczególnych rynków zbytu, przedstawia się następująco.

	1913	1922	1927	1928	% całkowitego wywozu
	w tysiącach kwintali				
Argentyna	103,5	60,6	90	127,7	24,8
Turcja	111,5	50,8	87,7	66	12,8
Egipt	39,4	27,2	50,9	54,9	10,7
Indje	40,7	2,8	28,6	37,7	7,8
Jugosławia	(*)	36,4	24,3	24	4,6
Grecja	14	12,7	26	19,7	3,8
Rumunja	9,1	13	39	15	2,9
Indje Holenderskie	16,4	10,8	11,4	14,5	2,8
Erytrea	20,5	5,6	11,9	14,1	2,7
Urugwaj	9,8	4,5	7,8	12,3	2,3
Chile	6,2	1,7	7,4	9,4	1,7
Marokko	0,6	0,4	2,7	8,6	1,6
Trypolitanja	4,8	2,4	4,3	7,8	1,5
Afryka Poł. Bryt.	6,8	1	4,4	7,1	1,3
Anglja	3,9	2,8	4,8	6,8	1,2
Albanja	—	2,6	5,5	5,9	1,1
Bułgaria	4,2	9,8	7,9	5	1
Peru	4,6	1,7	4,1	4,9	—
Austrja	(*)	4,5	4,5	4,7	—

Prócz wyżej wymienionych krajów, które konsumują przeszło 85% italskiego wywozu tkanin bawełnianych, Italja zasiła liczne inne rynki zbytu zarówno europejskie, jak pozaeuropejskie, które również zasługują na uwagę. Jak wynika z przytoczonego wyżej zestawienia w r. 1927 głównym rynkiem zbytu dla towarów italskich były kraje bałkańskie, lecz eksport do tych krajów ulega znacznym wahaniom z roku na rok ze względu na zmienność zapotrzebowania, uzależnionego w znacznej mierze od urodzajów, oraz na ostrą konkurencję czeską; w r. 1928 najpokaźniej przedstawiał się wywóz do Argentyny, Turcji i Egiptu.

Jakkolwiek Italja wywozi zagranicę wszystkie prawie gatunki tkanin bawełnianych, które są przedmiotem zapotrzebowania poszczególnych krajów, to jednak największe rozmiary przybiera eksport tkanin kolorowanych i farbowanych, który w r. 1928 osiągnął prawie 415.000 kwint. Największą wartość (685 milj.) przed-

stawiał w r. 1928 wywóz tkanin farbowanych gładkich; dalej według kolejności następują kolorowane gładkie (268 milj.), drukowane (114 milj.) i bielone gładkie (86,5 milj.). Ogółem stwierdzić należy, iż wszystkie gatunki tkanin bawełnianych italskich, zarówno pospolite, jak i specjalne, ze względu na stałe ulepszenia produkcji, przeciwstawiają się skutecznie konkurencji zagranicznej na wszystkich rynkach świata.

PRZEMYSŁ POŃCZOSZNICZY W ITALII.

(L'industria italiana dei calzifici).

Przemysł pończoszniczy w Italji rozwija się od lat 30, lecz dopiero po wojnie przybrał znaczniejsze rozmiary i rozwinął się tak szybko, że w krótkim czasie rynek italski uniezależnił się w znacznej mierze od przywozu z zagranicy.

Początkowo produkcja obejmowała jedynie gatunki pospolite i średnie, lecz z biegiem czasu udoskonaliła się do tego stopnia, iż obecnie najwykwintniejsze gatunki italskie nic nie tracą na porównaniu z produkcją niemiecką i francuską, która posiada oddawna ustaloną opinię, wyspecjalizowaną od kilku pokoleń siłę roboczą, szkoły zawodowe i maszyny, wytwarzane w kraju. Przemysł italski natomiast importuje urządzenia, a mianowicie głównie maszyny obrotowe pochodzenia niemieckiego, angielskiego i amerykańskiego. Są to warsztaty automatyczne, wytwarzające pończochy bez szwów. Do wyrobu lepszych gatunków używa się warsztatów prostoliniowych, które również wykańczają pończochy, zaś najwykwintniejsze gatunki wyrabiane są na warsztatach typu „Cotton”. Produkcja tych ostatnich, jakkolwiek nie ustępuje w niczem zagranicznej, jest jednak dosyć ograniczona ze względu na konkurencję Niemiec, której sprzyja niedawno zawarty traktat handlowy oraz mniejsze koszty wytwórczości. To też wyroby niemieckie zalewają wprost rynek italski, szczególnie t. zw. pończochy cienkie.

Przemysł pończoszniczy w ciągu krótkiego swego istnienia dorównał, a może nawet i przewyższył pokrewny mu przemysł dziany; liczy on obecnie przeszło 300 fabryk, zatrudniających ok. 25.000 robotników i posiadających conajmniej 5.000 warsztatów obrotowych prócz warsztatów prostoliniowych i warsztatów „Cotton”.

W Italji istnieje bardzo wiele drobnych fabryk pończoszniczych; prócz tego ogromnie rozpowszechniony jest przemysł domowy, posługujący się maszynami nieskomplikowanymi.

Kilka lat temu znaczenie tej gałęzi przemysłu, zatrudniającej 12 tys. robotników a w szczególności zastosowanie maszyn było bardzo ograniczone, jak to wynika z następującej tabeli:

Miejscowość	Ilość fabryk	Ilość maszyn		Ilość maszyn prostoliniowych		Ilość warsztatów Jacquarda	Warsztaty Cotton	Inne maszyny
		obrotowych	rurowatych	ręcznych	motorowych			
Piemont - Liguria	22	563	244	63	359	16	34	168
Lombardia	58	4339	1258	455	162	60	108	454
Veneto	7	153	43	50	25	4	10	60
Italja Środkowa	16	237	21	30	—	8	—	62
Italja Południowa	12	143	—	25	—	2	—	25
	115	5435	1566	623	546	90	152	769

*) Ze względu na zmiany terytorjalne, wyniki wskutek wojny, nie można wypośrodkować odpowiedniej cyfry.

W końcu 1925 r. przemysł pończoszniczy zużytkował 4 tys. HP. Brak jest danych statystycznych, dotyczących tej gałęzi produkcji, jak również i przemysłu dzianego, gdyż wszelkie spisy statystyczne nigdy nie mogły ich ująć w sposób zupełnie dokładny; można więc jedynie opierać się na danych przypuszczalnych, ustalonych w sposób następujący: jeżeli przyjmiemy, że dzienna produkcja warsztatu obrotowego wynosi 1½ kg., to dzienna produkcja 5-ciu tys. wyrazi się cyfrą 7.500 kg. co przedstawia 15.000 tuzinów par pończoch, a roczna produkcja — 2.250.000 kg. czyli 4.500.000 tuzinów. Ilość tę należy uzupełnić, dodając do niej liczbę produkcji warsztatów prostoliniowych, która w przybliżeniu wynosi rocznie 75 tys. kg. czyli 200.000 tuzinów. Jak widać stąd, roczna produkcja pończoch oblicza się na 2.325.000 kg. i 4.700.000 tuzinów. Postępując analogicznie, możemy określić przypuszczalną wartość italskiej produkcji pończoch w r. 1926 na ok. 250 milj. lir.

Wywóz gatunków pospolitych i półwykwintnych przybiera bardzo znaczne rozmiary. W r. 1926 wywieziono przeszło 8.000 kwint. za 72.000.000 lirów. W pierwszych miesiącach 1927 r. eksport zwiększył się jeszcze pod względem ilości, zmalał natomiast pod względem wartości (66 milj. lir.) ze względu na rewaluację lira. Głównym artykułem wywozu są pończochy bawełniane bez szwów gatunków pospolitych i półwykwintnych; w ostatnich czasach coraz bardziej się rozwija eksport pończoch ze sztucznego jedwabiu.

Głównymi ośrodkami produkcji są okolice Brescji (0,4 całkowitej wytwórczości), Medjolan i Reggio (0,3), Piemont (0,2) i inne okolice (0,1).

PRZEMYSŁ JUTOWY W ITALII W R. 1928.

(L'industria della juta in Italia nel 1928).

Przemysł jutowy w Italii w r. 1928 znacznie się wzmógł i po okresie ustawicznych wahań w latach 1926 i 1927 rozwija się obecnie normalnie. Jak wynika z danych statystycznych, w pierwszych miesiącach r. 1928 na rynku panował jeszcze zastój, będący pozostałością z lat poprzednich. Stopniowo jednak ceny zaczęły wzrastać i sytuacja się ożywiła, osiągając najwyższy obrót w ostatnim kwartale.

Koszty obróbki były naogół niskie, lecz ulegały pewnym wahaniom — w związku z cenami surowca. W każdym razie nadzwyczaj pomyślnym jest fakt, iż w ciężkim okresie uniknięto nadprodukcji w stosunku do zapotrzebowania rynku krajowego, tak, że przez cały prawie czas praca w większości zakładów trwała nieprzerwanie.

Należy zauważyć, iż w r. 1928 przemysł jutowy, a przedewszystkiem Manifattura Italiana della Juta przedsięwziął również kroki w kierunku racjonalizacji wytwórczości drogą badania nowych systemów pracy; o ile okażą się one skuteczne, spowodują potrójną korzyść dla gospodarki krajowej, mianowicie, zwiększenie produkcji zakładów przemysłowych,

podwyższenie płac robotniczych w połączeniu z minimalnym wysiłkiem i obniżenie ceny produktów.

Niżej podajemy ceny płótna jutowego w r. 1928 za 1 kg.:

	Lit.
Styczeń	5.40
Luty	5.30
Marzec	5.40
Kwiecień	5.60
Maj	5.55
Czerwiec	5.60
Lipiec	5.70
Sierpień	5.90
Wrzesień	5.80
Październ.	5.70
Listopad	5.60
Grudzień	5.55

Naogół zapotrzebowanie wyrobów jutowych wynosi ok. 30 milj. kg., natomiast zdolność przeróbca fabryk wynosi 50 milionów, nadwyżka więc winna znaleźć zbyt zagranicą.

Ożywiona propaganda, prowadzona przez rząd i instytucje państwowe, przyczyniła się w znacznej mierze do wzmocnienia wywozu produktów rolnych i przemysłowych i zmusiła przedsiębiorstwa italskie do rewizji cen i zmodernizowania systemów pracy.

Wywóz italskich produktów jutowych zajął obecnie czwarte miejsce w eksporcie światowym po Indjach Brytyjskich, Anglii i Niemczech. Głównymi odbiorcami są Stany Zjednoczone, Bułgaria, Grecja, Jugosławia, Francja, Argentyna i Rumunia; dwa ostatnie kraje zmniejszyły dziesięciokrotnie swój import z Italii, a to ze względu na konkurencję na tem polu Kalkuty oraz z powodu zatargu z poszczególnymi nabywcami i ich niewyplacalności. Z tych właśnie przyczyn ostatnio ok. 2 milj. kg. produkcji italskiej nie znalazło zbytu zagranicą.

Fabryki, wchodzące w skład Agenzia Commissionaria di Juta w Genui, wywoziły do krajów wyżej wymienionych ok. 9 milj. kg.; do tego należy dodać ok. 2,5 milj., wywiezionych przez kilka fabryk, nienależących do Agencji; ogółem eksport pod względem ilościowym wynosi 11,5 milj. kg., pod względem wartościowym — Lit. 64 milj. W tym wywozie ⅓ stanowi wartość surowca, przywiezionego z zagranicy, a zaledwie ⅓ wyraża wartość jego przeróbca oraz italską siłę roboczą.

Przemysł jutowy zatrudnia ok. 14.500 osób; ilość dni roboczych w poszczególnych przedsiębiorstwach wynosiła średnio 290. Nie zanotowano żadnych zatargów ogólniejszej natury, a to dzięki dwukrotnej rewizji płac, której dokonano w czerwcu i październiku 1927 r.

Pomyślną okolicznością dla przemysłu jutowego było zorganizowanie i rozszerzenie w porcie genueńskim składów juty surowej, przeznaczonych dla importerów angielskich. Ułatwiło to im zaopatrywanie się w surowiec oraz uprościło transakcje w związku z płatnością, co szczególnie duże znaczenie posiada dla mniejszych przedsiębiorstw.

Rok 1928 zamknął się wprawdzie bez zysków lecz również bez poważniejszych strat, natomiast r. 1929 rozpoczyna się niezbyt pomyślnie ze względu na zupełny brak zapotrzebowania zarówno na rynku wewnętrznym, jak i zagranicą.

SÓL W ITALII.

(Il sale in Italia).

Produkcja światowa soli wynosi według obliczeń, dokonanych w r. 1925, 23,6 milj. tonn., co w porównaniu z r. 1913 stanowi wzrost o 13,4%. Zwiększenie dotyczy głównie produkcji amerykańskiej, podczas gdy europejska pozostawała prawie bez zmiany.

Italja, posiadająca obfite źródła słone, prawie zewsząd otoczona morzem i odznaczająca się nadzwyczaj sprzyjającymi warunkami klimatycznymi i meteorologicznymi głównie na większych wyspach, uczestniczy w ogólnej produkcji soli w mniejszym zakresie, niż byto było możliwe.

Jak na to wskazują dane statystyczne, znacznie zwiększyła się produkcja soli źródlanej (Volterra, Salsomaggiore), której wartość w r. 1926 wynosiła 34.948 tys. Lit. Wzrosło również wydobycie soli kamiennej, której pokłady znajdują się głównie na Sycylii (Racalmuto, Cammarata i t. p.) oraz w Kalabrii (Lungro). Wartość tej produkcji oblicza się na 4.733 tys. Lit.

Najpokaźniej pod względem ilościowym przedstawia się wytwórczość soli morskiej; wartość jej wynosiła 23.043 tys. Lit. Natomiast 65% całkowitej produkcji soli morskiej pochodzi z Sycylii i Sardynii; udział wysp tych pod względem wartości produkcji wyraża się odsetkiem 41%. Sycylja posiadała w 1926 roku 156 salin czynnych, z których 11 znajduje się w prowincji syrakuzńskiej i 145 w prow. Trapani. Produkcja ta wynosiła w 1926 roku 148 tys. tonn. soli surowej, wartości 5.032 tys. Lit. Najbardziej sprzyjającym produkcji terenem jest wybrzeże zachodnie Sycylii pomiędzy Trapani i Marsalą ze względu na płaskość i nieprzemakalność gruntu, co pozwala na budowę salin bez uciekania się do skomplikowanych i kosztownych środków. Pewne trudności następcza natomiast ładowanie soli, dokonywane jedynie w porcie Trapani, który nie sprzyja łatwemu i zarazem ekonomicznemu ładowaniu. Najlepsze warunki posiada Sardynia, a w szczególności miasto Cagliari, gdyż morze w tem miejscu posiada wyższy od przeciętnego stopień soli, a klimat sprzyja szybkiemu parowaniu. Do portu Cagliari przybijają największe parowce, co znakomicie ułatwia ładowanie. Obecnie całkowita prawie produkcja soli na Sardynii, która w r. 1926 wynosiła 155.265 tonn., wartości 4.658 tys. Lit. ześrodkowuje się w wielkiej salinie państwowej, położonej na południowozachód miasta Cagliari, użytkującej staw Molentargius.

Przechodząc do produkcji soli w kolonjach italskich, należy wymienić salinę w Trypolisie, eksploatowaną przez

państwo i która w r. 1926 dostarczyła 19.096 tonn. soli. Istnieją również saliny naturalne w Cyrenajce, w których do niedawna stosowany był system koncesyjny. Na specjalną uwagę zasługują saliny w Massaua na Erytreji (70 tys. tonn.), które wraz z salinami w Aden znaczną część swej produkcji wysyłają na rynek indyjski. Wielkie możliwości rozwoju posiadają saliny w północnej części Somalisu (Ras Hafun).

Wywóz italski soli morskiej i kamiennej uległ w ostatnich kilku latach pewnemu zmniejszeniu.

PRODUKCJA I WYWÓZ MOTOCYKLI Z ITALJI.

(Prodotte ed esportazione italiana di motocicli).

Pomimo szybkiego i stałego rozpowszechniania się automobilizmu i tendencji w kierunku produkowania lekkich ekonomicznych samochodów, dostępnych dla klas średnio zamożnych, produkcja i handel motocykli nie tylko się nie zmniejszyły, lecz przeciwnie, według ostatnich danych, dotyczących wytwórczości światowej, produkcja motocykli stale się zwiększa.

Jak wiadomo, przemysł motocykli najbardziej rozpowszechniony jest w Wielkiej Brytanji, Niemczech, Stanach Zjednoczonych, a następnie we Francji, Szwajcarii, Belgji, Szwecji, Italji, Austrii i t. p. Według ostatnich ustalonych danych, produkcja angielska wynosiła w r. 1927 ok. 140.000 maszyn, niemiecka—75.000, północno-amerykańska—43.000; produkcja zaś pozostałych wyżej wymienionych krajów była znacznie niższa i nie przekraczała 10.000 maszyn w odniesieniu do każdego z nich.

W Italji użycie motocykli jest o wiele mniej rozpowszechnione, aniżeli w innych krajach wielkoprzemysłowych. Świadczy o tem fakt, iż w r. 1927 było w obiegu poniżej 80 tys. maszyn, wliczając w to i rowery motorowe.

Cyfra obejmowała następujące artykuły:

Motocykle	52.673
Wózki motorowe	10.716
Rowery motorowe	16.321

Ogółem 79.710

Dane za r. 1928 są niekompletne, gdyż obejmują one jedynie motocykle i wózki motorowe (64.403), w r. zaś 1927 (63.389). Brak jest natomiast danych, odnoszących się do rowerów motorowych, do których od niedawna nie stosuje się obowiązku rejestracji w państwowych spisach samochodowych.

W każdym razie cyfry te dowodzą, iż rozpowszechnienie motocykli w Italji jest dosyć słabe.

Brak jest dokładnych danych, odtwarzających rozmiary produkcji motocykli, która utrzymywała się zawsze w granicach dosyć szczyplych.

Wedłu sprawozdania, złożonego „I-szemu Narodowemu Kongresowi Kupców Samochodowych, Motocykli, Kół i Artykułów pomocniczych”, który się odbył w Rzymie w lutym r. b., w Italji istnieje 20

większych fabryk motocykli, których produkcja wynosi ok. 7 tys. maszyn rocznie. Produkcja ta zaspakaja zaledwie część zapotrzebowania rynku krajowego. Przyczyny dla których przemysł motocykli tak mało jest rozwinięty w Italji, są różnorodne; w pierwszym rzędzie upatrywać ich należy w nieznacznym zapotrzebowaniu na ten artykuł zarówno ze strony rynku wewnętrznego, jak i kolonii oraz w silnej konkurencji fabryk zagranicznych, dostarczających motocykli po cenach niższych, niż w Italji.

	1927		1928	
	Ilość w sztukach	Wartość w lirach	Ilość w sztukach	Wartość w lirach
Przywóz	2.673	11.046.650	3.370	13.995.374
Wywóz	241	1.525.268	280	1.579.267

Ze 176 maszyn w r. 1909, przywóz wzrósł do 2.094 w r. 1913 i do 6.307 w r. 1925; w r. 1926 natomiast zmniejszył się do 5.048 i w r. 1927 do 2.673; r. 1928 wykazuje on znowu zwiększenie do 3.370 maszyn.

Głównymi dostawcami są W. Brytanja (1.982 maszyny w r. 1927 i 2.593 w r. 1928). Stany Zjednoczone (449 i 524 maszyny w wyżej wymienionych latach) oraz Belgja (166 i 182 maszyny). Mniejsze ilości motocykli importują do Italji Szwajcaria, Niemcy i Francja.

Wywóz. Bardzo znacznie również zwiększył się eksport tak w latach przedwojennych, jak i po wojnie. Z 32 maszyn, wywiezionych w r. 1909, wzrósł on do 80 w roku następnym, do 111 w r. 1911 i w latach następujących kolejno do 155-ciu i 308, osiągając w r. 1925 okazałą cyfrę 1.047 maszyn. W następnych latach wywóz motocykli nieco się zmniejszył (w r. 1926—536 a w 1927—241), natomiast w r. 1928 zwiększył się znowu do 280 maszyn wartości Lit. 1.579.267.

Kierunki wywozu motocykli z Italji są bardzo różnorodne i ulegają corocznie wahaniom. Do najważniejszych rynków zbytu należy Japonja (w r. 1926—12 maszyn, w 1927—11 i w 1928 r. 59 maszyn), Szwajcaria (94, 36 i 33 maszyny w wyżej wymienionych latach), Czechosłowacja (26, 14 i 11 maszyn), Austrija (64, 31 i 10 maszyn), Niemcy (54, 12 i 10), Brazylja (42, 5 i 20), Argentyna (31, 5 i 16), Polska (w r. 1926 nie importowała wcale motocykli z Italji, zaś w latach następujących 6 i 13), Rumunja (1, 9 i 9), Węgry (13, 7 i 7), Jugosławja (23, 20 i 3). Mniejsze ilości importowały następujące kraje: Urugvaj (14 maszyn w r. 1926 i po 4 w latach następnych), Francja (10 w r. 1926 i po 5 w latach następnych), Peru (17, 1 i 2), Egipt (16, 0 i 3), W. Brytanja (12, 6 i 0) oraz Chile (6, 2 i 3 maszyny).

PRODUKCJA TALKU W ITALJI.

(La produzione di talco in Italia).

Talk nabiera coraz większe znaczenie w przemyśle wielu krajów ze względu

Do rozpowszechnienia się w Italji motocykli przyczyni się w znacznej mierze rozporządzenie, uwalniające od wszelkich opłat lekkie motocykle o cylindrach do 175 cm.; spowoduje to niechybnie wzrost produkcji motocykli tego typu.

Przywóz. Italski handel zagraniczny motocyklami znacznie się wzmógł od czasów powojennych. Import znacznie przewyższa eksport, jak tego dowodzi następujące zestawienie, zawierające dane za ostatnie dwa lata:

na bardzo różnorodne jego zastosowanie, jako to w przemyśle papierniczym, włókienniczym i tłuszczowym, gumowym, metalowym, ceramicznym, szklarskim, farbiarskim, farmaceutycznym, perfumeryjnym i wyłuszczeniach ryżu. Produkcja talku obejmuje cztery minerały pokrewne, mianowicie: talk właściwy, steatyt, używany jako materiał izolacyjny w przemyśle elektrotechnicznym, t. zw. soapstone, minerał mniej czysty pod względem składu od steatytu i kamień zw. pietra ollare, z którego wyrabia się naczynia, narzędzia i rury do przewodów.

Produkcja światowa talku ogromnie wzrastała aż do r. 1924, w którym to roku osiągnęła cyfrę maksymalną 373 tys. tonn. Natomiast w r. 1925 zmniejszyła się ona do 360 tonn.

Produkcja italska w 94,3% ześrodkowuje się w Val Chisone w okolicach Pinerolo; pokłady te dostarczają wyborowego gatunku talku, powszechnie znanego i cenionego zagranicą, a w szczególności w Ameryce Północnej. Przed trzydziestu laty produkcja talku w okolicach Pinerolo istniała jedynie jako przemysł domowy. Uprzemysłowienie produkcji nastąpiło w bardzo krótkim czasie, tak że dzisiaj niewielkie kamieniołomy rozsiane na przestrzeni przeszło dziesięciu km. znajdują się pod zarządem jednej spółki. W r. 1926 produkcja tych pokładów wynosiła ogółem 40.620 tonn, w r. 1925 — 33.620 i w r. 1913 23.201 tonn.

Oprócz pokładów w okolicach Pinerolo Italja posiada złoża talku w Iglesias na wyspie Sardynji, których eksploatacja zaniedbana w r. 1913, została ponownie podjęta w r. 1926 wskutek wzrostu zapotrzebowania na ten minerał. Niewielkie złoża steatytu znajdują się również w Alpi Cozie, Val d'Aosta i Sardynji oraz kamień zw. pietra ollare w Val di Susa i Valtellinese.

Produkcja talku i steatytu w Italji znacznie wzrosła w ostatnich latach; to samo dotyczy używanego do wyrobu naczyni pietra ollare, którego największe pokłady znajdują się w Val Malenco,

Wywóz talku i pokrewnych minerałów, kierowany do Belgii i Stanów Zjednoczonych, uległ niewielkiemu zmniejszeniu, znacznie natomiast zmniejszył się wywóz do Francji. Eksport do W. Brytanji, Niemiec, Egiptu, Holandji i Austrii uległ natomiast pewnemu zwiększeniu.

PRODUKCJA I WYWÓZ WISIEN ITALSKICH.

(La produzione e l'esportazione italiana delle ciliege).

Produkcja.

Trudność ścisłego określenia włoskiej produkcji wisienu polega na tem, że urzędowe dane statystyczne podciągają ją pod ogólną kategorię „produkcji owoców mięsnych”.

W niniejszym artykule będzie mowa wyłącznie o gatunkach, nadających się do wywozu.

Rok eksportowy zaczyna się od wywozu z prowincji Bari gatunku t. zw. „Fucilette” („Fuzyjki”), dojrzewającego w końcu kwietnia i znajdującego szeroki zbyt zwłaszcza na rynkach byłych państw centralnych oraz we Francji; bezwzględnie najlepszymi odbiorcami są Wiedeń i Monaco. Z Bari również wywożone są w pierwszych dniach czerwca gatunki: „Zuccare”, „Dure” („Twarde”) i „Testa di Serpe” („Wężowe Głowy”), niezmiernie poszukiwane jako świeży owoc przez rynki austriacki i niemiecki; ogólna cyfra wywozu wisienu z Bari wynosi ok. 12 tys. kwintali.

Prowincja Avelino produkuje ok. 100.000 kwint. gatunków: „Duracine” („Twarde”), „Marchiane”, „Tonnolelle” („Beczuleczki”) i „Lustrine” („Błyszczące”), z których ¼ jest wywożona w stanie świeżym, ¾ zaś — w konserwach.

Produkcja prowincji Salerno wynosi ok. 25 tys. kwint. gatunków: białych czereśni, wisienu majowych (Maia-tiche), „Cesarskich” (Imperiali) i „Kruczych” („Corvine”), wywożonych tylko jako konserwy lub konfitury w blaszankach.

Prowincja neapolitańska wywozi „wisienu górskie” oraz nieznaczne ilości gatunku „Moleschiana d'Ischia” Romanja — gatunek „Duron” z Ravenny, dojrzewający w pierwszych 10-iu dniach czerwca. Emilia — „Precoci del Fiore” („Wczesnie Rozkwitające”), okres dojrzewania których przypada na 1-ą połowę maja i „Duron”, sprzedawane w dużych ilościach, zwłaszcza na rynkach Niemiec i Austrii; Wenecja Trydenca — „Wczesne z Bolzano” („Le Primaticce di Bolzano”), „Rogówki” („Cornale”), „Twarde” („Durase”), „Marostegane białe”. Wywóz wymienionych gatunków rozpoczyna się w pierwszej połowie maja. Gorycja wysyła na rynki zagraniczne gatunki: „Wczesne z Ranziano”, („Precoce di Ranziano”), „Goriziana” i „Cosano”; prowincja Wenecka — „Supie”, „Gaglioline”, „Vissola”, „Weroneńskie”, „S. Pierole” i „Duradeghe” (twarde), najodpowiedniejsze dla wywozu, jako najmniej ulegające zepsuciu.

Gatunek liguryjski „Durone” znajduje szeroki zbyt na rynku szwajcarskim.

Piemont wywozi jedynie gatunek „Caffa”, w konserwach.

Wiśnie w konserwach wysyłają się ze wszystkich wyżej wymienionych prowincyj niemal wyłącznie do Stanów Zjedn. A. P. i do Anglii.

Według danych statystycznych włoskich kategorja „wisienu świeżych” obejmuje również wiśnie, poddawane procesowi siarkowania i wywożone w słonej wodzie, używane zagranicą do wyrobu marmelad, konfitur i t. p.

Wywóz wisienu stale się wzmacnia i w ostatnich czterech lat średnia wywozu wykazuje zwiększenie się o 139% w stosunku do średniej przedwojennej.

IMPORT MIESA WOŁOWEGO I CIELECEGO DO ITALII.

(L'importazione di carne bovina in Italia).

Przywóz wołowiny i cielęciny do Italji odbywa się za przedstawieniem świadectwa pochodzenia i świadectwa sanitarnego, które winno być zredagowane w ten sposób, aby można było skontrolować identyczność danego transportu z towarem, do którego się odnosi świadectwo; winno ono być wystawione przez władze kompetentne kraju eksportującego i ma

stwierdzać, iż mięso jest zdrowe i że pochodzi ze zdrowych zwierząt.

Cło na wołowinę i cielęcinę świeżą lub odświeżaną wynosi 7,50 lirów w złocie za kwintal. Waluta złota używana przy ustalaniu ceł posiada kurs następujący: 367 Lir. papierowych za 100 Lir. złotych. Do opłaty celnej dolicza się Lir. 8 (papierowych) za kwintal tytułem opłaty za kontrolę sanitarną. Przywóz wołowiny wszelkiego rodzaju do Italji wynosił w r. 1926 — 21.447 kwint., w r. 1927 — 22.942 kwint. i w r. 1928 — 56.404 kwint. Oficjalna statystyka i rozróżnia poszczególnych gatunków i obejmuje je ogólną pozycją.

Ostatnie ceny cieląt bitych, notowane na rynku rzymskim wynoszą za 100 kg. cielęciny I jakości Lir. 1.100 wraz z cłem, cielęciny II jakości Lir. 1.035 wraz z cłem, cielęciny III jakości Lir. 1.000 wraz z cłem.

WYWÓZ OWOCÓW I WARZYW Z ITALII W R. 1928.

(L'esportazione italiana di frutti ed ortaggi nel 1928).

Niżej przytaczamy dane oficjalne, dotyczące wywozu owoców i warzyw z Italji w r. 1928 w porównaniu z r. 1927:

	Ilość w kwintalach		Wartość w tys. lirów	
	1928	1927	1928	1927
Owoce kwaśne:				
Pomarańcze	736 471	1.468.881	123.788.6	339.624.6
Mandarynki	57.998	91.342	13.934.2	32.750.2
Cytryny	2.218.245	2.465.370	349.468.3	340.765.4
Cedry i cedraty	21.664	23.530	5.965.9	7.001.7
Inne	629	633	373.1	478.2
Owoce świeże:				
Jabłka	333.652	222.158	42.802.7	33.056.4
Gruszki	182.927	229.636	33.162.4	32.718.6
Brzoskwinie	240.908	219.684	57.099.2	45.097.1
Morele	23.874	31.189	6.423.2	6.701.5
Wiśnie świeże	64.466		18.102.6	
Wiśnie siarkowane w słonej wodzie	88.015	178.227	32.003.8	45.659.4
Inne	98.453	124.066	21.229.6	18.715.2
Winogrona świeże deserowe	228.540	227.021	46.406.1	40.363.6
Kasztany w tonnach	28 899	22.000	42.419.2	33.632.7
Migdały:				
w łupinach	20.576	34.705	10.090.9	17.011.0
wyłuszczone	149.179	265.259	204.052.6	347.373.8
Orzechy włoskie	40.735	52.953	23.637.6	23.121.6
Orzechy laskowe:				
w łupinach	201.908	95.465	78.169.3	49.364.3
wyłuszczone	15.577	4.458	14.574.3	5.779.4
Figi suszone	165 845	143.723	23.993.2	22.646.3
Ziemniaki w tonnach	207.164	225.742	157.397.5	175.423.8
Pomidory świeże	305.807	361.272	41.186.1	43.353.8
Warzywa świeże:				
Kapusta	24.413	20.530	1.550.1	1.216.0
Kalafjory	351.119	603.152	35.791.4	56.026.4
Czosnek	43.154	46.132	4.861.0	5.188.9
Cebula	209.361	168.138	13.290.2	9.832.5
Inne	467.334	366.842	61.100.8	50.653.4

Zmniejszenie wywozu większości gatunków owoców i warzyw w r. 1928 zo-

stało spowodowane ograniczoną produkcją w owym roku.

**WYTWÓRCZOŚĆ OWOCÓW
I WARZYW W ITALII W 1928 R.**

(La produzione di frutta ed ortaggi in Italia nel 1928).

Tabela niżej przytoczona, ułożona na podstawie oficjalnych danych statystycznych,

	Kwintale przeciętnie za okres 1923/27	Kwintale 1927	Kwintale 1928
Owoce:			
Jabłka, gruszki, pigwy i granaty	3.343.200	3.377.000	2.975.500
Brzoskwinie, morele, wiśnie i in.	2.061.000	2.343.000	2.371.400
Migdały	1.125.280	1.117.400	882.900
Orzechy włoskie	277.500	251.000	224.500
Orzechy laskowe	98.675	80.200	191.900
Figi suszone	622.575	553.300	809.600
Śliwki suszone	7.525	2.600	3.000
Kasztany	4.789.860	4.280.300	5.578.500
Warzywa:			
Pomidory	5.908.240	4.853.200	5.503.600
Ziemniaki	20.335.600	19.453.000	14.898.500
Arbuzy i ogórki	2.412.200	2.273.000	1.909.100
Szparagi	41.020	46.200	50.320
Karczochy	602.866	534.900	402.790

Powyższe zestawienie nie obejmuje danych, dotyczących pomarańczy, cytryn, mandarynek, oraz kalafiorów, cebuli i czosnku, gdyż, jak wiadomo, kampania produkcyjna przypada częściowo na r. 1928 i częściowo na r. 1929.

STOSUNKI HANDLOWE Z TRYJESTEM
(Gli scambi commerciali fra la Polonia e Trieste).

Obroty handlowe Tryjestu z Polską drogą lądową w ostatnich 6 latach uwidoczniają liczby następujące (w kwintalach):

	1928	1927	1926	1925	1924	1923
Wywóz	1.456.719	1.323.078	276.000	25.902	2.666	442
Przywóz	372.987	675.662	286.556	393.105	231.883	31.431
	1.829.706	1.998.740	562.656	319.007	234.549	31.873

Jak wynika z przytoczonych danych, wzrost wywozu do Tryjestu dokonywał się w bardzo szybkim tempie. Wzrost ten głównie powodował szybko wzmagający się wywóz węgla, jak to wynika z zestawienia następującego:

	Eksport węgla	Eksport innych towarów	Razem
1928	1.284.021	172.698	1.456.719
1927	1.130.528	192.550	1.323.078
1926	185.365	90.635	275.000
1925	8.000	17.902	25.902
1924	0	2.666	2.666
1923	0	442	442

Cyfrę rekordową osiągnięto w r. 1927 w grupie „eksport innych towarów” (192.550 q), co zawdzięczamy wyjątkowo pomyślnej w owym roku konjunkturze na wyroby żelazne i stalowe. Wywóz bowiem tych artykułów do Tryjestu wynosił w 1927 r. 106.362 q (w następnym tylko 12.758 q). Wyjątkowy charakter posiada natomiast pozycja wywozu fasoli, który osiągnął swój punkt kulminacyjny w r. 1928, wyrażający się cyfrą 104.535 q. Ten silny wzrost (w roku poprzednim wywieźliśmy

tylko 51.708 q) spowodowany został przez zeszłoroczny nieurodzaj fasoli w Bułgarii i na Węgrzech.

Ale i wywóz węgla do Tryjestu bynajmniej nie posiada charakteru stałości. Włoscy bowiem importerzy węgla nie odnowili kontraktów węglowych po dniu 1 lipca 1928 r., wskutek czego wywóz w drugim półroczu spadł do 101.838 q (z 1.182.183 q w pierwszym półroczu).

Co się tyczy przywozu do Polski, to zamieszczona na wstępie tabela wykazuje w r. 1928 spadek, wynoszący przeszło 300.000 q. Do spadku tego przyczyniło się głównie zmniejszenie przywozu ryżu (o 295.000 q). Przywóz z Tryjestu przedstawiał się w ostatnich dwóch latach, jak następuje (w q):

	1928	1927
Ryż surowy	126.298	386.723
łuszczony	22.069	56.568
	148.367	443.291

Przyczyną wspomnianego spadku było wybudowanie nowych łuszczarni w Polsce oraz wzrastający przywóz nieluźszonego ryżu do Polski przez Gdynię.

Handel morski między Polską a Tryjestem w 1928 r. wyniósł około 5% ogólnych obrotów, sięgając 102.070 q. Z tej ilości przypada na węgiel 87.994, na ryż 13.672, rośliny lecznicze 202, rodzyunki 149 i galman ołowiu 53 q.

Ogólne obroty Polski z Tryjestem w 1928 r. wyniosły 1.930.776 q, z czego na eksport polski przypada 1.544.713 q a na import 386.063 q.

USTAWODAWSTWO

SPOŁECZNE

**DZIAŁALNOŚĆ USTAWODAWCZA
W ITALII.**

(L'attività legislativa in Italia).

W najbliższym czasie parlament zajmie się rozpatrywaniem projektu ustawy, przygotowanej przez Ministerstwo Korporacji, które przewiduje konieczność prawnej reglamentacji zbiorowych umów pracy we wszystkich gałęziach rolnictwa, to jest w dziedzinie, w której wynagrodzenie za pracę rolnika jest określone w stosunku do zebranego plonu.

Projekt ten rozciąga się również i na umowy zbiorowe pracy w małych zagrodach włościańskich. Chodzi tu o zagrody wiejskie, w których włościanin uprawia sam rolę przy pomocy własnej najbliższej rodziny. Tem się bowiem różni od fermiera, który posługuje się pracą najemną.

Dzięki temu szerokie masy pracowników rolnych będą mogły uregulować swoje stosunki z właścicielami ziemskimi i korzystać z praw robotniczych związków zawodowych.

Poza tem stosunki te, nabierając dzięki takiej ustawie pełną wartość zbiorowych umów pracy zgodnie z prawem syndykalistycznym, stałyby się wskutek ustawowej reglamentacji zasadniczymi warunkami pracy i anulowałyby klauzulę wszystkich indywidualnych umów, o ile byłyby mniej korzystne dla pracownika.

Dalej. Celem tego prawa jest opieka prawna drobnych rolników, których dochód, podobnie, jak dochód jakiegokolwiek innego robotnika, jest jeszcze dochodem z pracy, aczkolwiek normy prawne, opierające się na systemie prawa prywatnego, przynajmniej odnośnie do świadczeń tych pracowników jedynie jako pojęcie prawa o lokacie rzeczy czy coś w tym rodzaju. Coprawda, te pojęcia nie mogą być odrzucone, ponieważ z punktu widzenia stosunku indywidualnego zabiega się o wysunięcie na plan pierwszy interesu społecznego, który odgrywa zasadniczą rolę w utrzymaniu gwarancji porządku publicznego, reprezentowanych przez umowę zbiorową we wszystkich stosunkach, w których dominuje moment pracy lub gdy jest użyteczne dla konieczności podtrzymania gospodarkę rolnego, aby właściciel miał możliwość występowania we własnej roli kapitalisty ziemskiego.

Zasada współpracy, która jest podstawą systemu korporacyjnego i która

Il ricevimento del Fascio di Varsavia col Segretario dott. A Menotti Corvi a capo da S. E. Conte Martin Franklin, Ro Ambasciatore d'Italia.

Przyjęcie członków Związku Faszystowskiego w Warszawie z Sekretarzem Związku p. dr. A. Menotti Corvi na czele przez Ambadora Italji J. E. hr. Alberta Martina Franklina.

jest koniecznością życiową w gospodarstwie wiejskim w myśl programu bonifikacji cakowej jest w ten sposób pogłębia i uregulowana.

OBOWIAZKOWE UBEZPIECZENIE PRZECIWI GRUŻLICY.

(Assicurazioni obbligatorie contro la tubercolosi).

Od 1 stycznia r. b. wprowadzono ubezpieczenia obowiązkowe przeciwko gruźlicy, co nastąpiło w wykonaniu postanowień Carta del Lavoro.

Ubezpieczeniu podlega 8½ miliona pracowników, a ponieważ dobrodziejstwo tego ubezpieczenia rozciąga się i na rodziny ubezpieczonych, czyni to ogółem 20½ miliona osób, czyli więcej, niż połowa ludności Italii będzie korzystał z dobrodziejstwa tych ubezpieczeń.

Korzyści ubezpieczenia są następujące: umieszczenie ubezpieczonego i jego rodziny w sanatorium lub w specjalnym szpitalu;

zabiegi w domu na wypadek, gdy się okaże, że przetransportowanie chorego do sanatorium jest niemożliwe;

zwrot odszkodowania, gdy ubezpieczony jest pozbawiony dobrodziejstwa, przewidzianego w jednym z powyższych wypadków.

W pierwszym okresie stosowania niniejszego prawa niewątpliwie brak dostatecznej ilości miejsc w zakładach kuracyjnych będzie dość dotkliwy, co się rzeczy wywoła konieczność stosowania kuracji domowej.

Kasa Narodowa dla ubezpieczeń społecznych, której powierzono kierownictwo ubezpieczeń przeciwko gruźlicy, rozpocznie w najbliższym czasie budowę niezbędnych uzdrowisk.

UMOWY ZBIOROWE W PRZEMYSŁE.

(I contratti collettivi nell'industria).

Jeneralna faszystowska konfederacja przemysłu rozwija niezmiernie ożywioną działalność w dziedzinie umów zbiorowych.

Według ostatnich wiadomości w okresie od 17 stycznia do 8 marca r. b. ułożono sześćdziesiąt umów zbiorowych, z których kilka o charakterze ramowym jako umowy pracy dla pracowników, zatrudnionych w zakresie hodowli koni, i żokiejów oraz dla robotników drukarskich pism codziennych.

UMOWY ZBIOROWE W HANDLU.

(I contratti collettivi nel commercio).

W grudniu r. ub. wskutek porozumienia między naczelnymi organizacjami kupców i pracowników handlowych oraz zgodnie ze wskazówkami Ministerstwa Korporacji ułożono dziesięć umów ramowych. Do zredagowania ich posłużyły spotrzeżenia sfer miarodajnych i studja, przeprowadzone w dziedzinie pracy osób, zatrudnionych w handlu. Punktem wyjścia zaś były przepisy prawne, regulujące pracę urzędnika prywatnego, oraz normy, zawarte w Carta del Lavoro.

Postanowienia tych umów zostały uzgodnione z przepisami dekretu z 9 marca 1928 r., regulującego podaż i popyt

na rynku pracy, oraz dekret z 26 lutego 1928 r. o indywidualnych sporach w dziedzinie pracy.

KOMUNIKACJE

NOWY OKRET LINII ITALSKIEJ.

(Una nuova nave sulle linee italiane).

W dniu 9 kwietnia r. b. w porcie bosforskim w Konstantynopolu odbyła się niezwykła uroczystość chrztu nowego okrętu „Tevere”, należącego do towarzystwa żeglugi „Lloyd Triestino”. Zaa na ta linja wschodnia powiększyła w ten sposób swój tabor przewozowy.

Na pokładzie nowego okrętu wydano wspaniałe przyjęcie, na które zostali zaproszeni wybitniejsi przedstawiciele tamtejszych sfer gospodarczych, politycznych i prasy. Z prawdziwą gościnnością podejmowali zgromadzonych przeszło 300

osób komendant okrętu, Giuseppe de Lupis, i inspektor generalny Towarzystwa, Lloyd Triestino Domenico Brazzafolli. Ambasador italski w Turcji, hr. Orsini, nadesłał depezę gratulacyjną. Wygłoszono szereg mów, w których podkreślano żywość i zasługi towarzystwa „Lloyd Triestino”, niecofającego się przed żadnym nakładem pracy i środków materialnych, aby godnie odpowiedzieć swoim zadaniom i wysoko nosić sztandar Italji na Bliskim i Dalekim Wschodzie. W prasie tureckiej ukazały się liczne artykuły, stanowiące echo tej uroczystości i podnoszące doniosłe znaczenie wypuszczenia na wody Dalekiego i Bliskiego Wschodu nowego okrętu pod banderą italską, który niewątpliwie przyczyni się do wzmożenia ruchu turystycznego, rozwijającego się tak pomyślnie na linii morskiej, obsługiwanej przez luksusowe okręty towarzystwa żeglugo-wego „Lloyd Triestino”.

KREDYT I FINANSE

Banki emisyjne (od I. VII. 1926 — Banca d'Italia *)

Data	obieg i rezerwy			główne operacje				
	Obieg biletów bankowych	Bilety skarbowe	Zapas kruszcowy	Portfel weskwowy	Pozyczki	Kredyt otwarty	Wkłady na rach. bież. oproc.	Rachunek bież. Skarb. w Banca d'Italia
Koniec roku								
1914	2.936,0	657,2	2.738,6	995,0	208,9	312,8	388,9	196,2
1918	11.750,3	2.124,1	2.335,9	1.307,3	936,3	1.172,9	802,2	256,1
1919	16.281,3	2.270,2	2.044,9	2.044,0	1.574,5	1.903,4	726,1	31,1
1920	19.731,6	2.268,3	2.077,8	4.256,5	2.817,8	1.689,0	875,7	325,4
1921	19.208,9	2.267,0	2.998,7	5.181,1	4.839,2	1.981,3	931,3	1.047,3
1922	18.012,0	2.267,0	2.041,5	6.178,6	3.105,5	1.093,9	1.231,4	582,9
1923	17.246,5	2.427,7	1.847,4	7.996,6	3.387,7	1.293,4	1.190,7	2.011,4
1924	18.114,2	2.400,0	1.826,0	9.191,2	3.157,6	1.771,5	1.191,1	807,2
1925	19.349,6	2.100,0	2.040,9	10.041,6	3.915,0	1.284,2	1.001,3	1.505,7
1926	18.340,1	1.793,0	2.478,5	8.016,1	2.633,6	801,1	1.431,2	95,2
1927 stycz.	17.996,9	1.763,3	2.518,5	8.647,5	2.494,6	788,2	1.857,4	51,1
„ luty	17.882,0	1.763,0	2.580,6	8.715,0	2.023,6	852,5	1.540,2	250,2
„ marzec	16.675,3	1.763,0	2.623,3	7.939,8	1.771,2	754,8	1.529,6	31,4
„ kwiec.	17.578,4	1.763,0	2.748,9	—	1.838,6	714,4	1.389,3	585,9
„ maj	17.442,9	1.578,0	2.842,9	7.849,3	1.610,5	643,4	1.897,5	490,0
„ czerw.	17.674,3	1.291,0	2.866,1	7.877,2	2.037,3	798,2	1.897,8	792,4
„ lipiec	17.844,3	1.171,0	2.903,1	7.524,6	1.411,2	652,8	2.587,4	197,8
„ sierpień	17.780,9	1.117,0	2.904,6	7.275,0	1.209,2	679,2	2.553,9	426,3
„ wrzesień	18.023,3	1.052,7	2.904,6	7.041,1	1.231,9	668,9	2.675,3	14,4
„ październ.	18.091,7	982,8	2.902,5	6.444,0	1.510,7	632,5	2.473,5	599,1
„ listop.	17.984,1	880,5	2.902,9	6.231,6	1.204,8	595,1	2.599,5	283,9
„ grudz.	17.992,1	783,0	12.105,9	3.809,5	1.604,5	657,3	2.066,7	1.105,7
1928 stycz.	17.380,7	691,0	12.116,9	3.519,5	836,0	659,3	2.976,7	114,5
„ luty	17.270,3	589,0	12.474,1	3.291,1	761,6	583,4	3.069,5	352,2
„ marzec	17.264,8	489,0	12.516,1	3.134,0	719,0	604,6	3.022,5	181,5
„ kwiec.	17.123,8	399,0	12.511,1	3.064,0	1.002,0	738,7	2.625,9	300,0
„ maj	17.105,0	343,0	12.173,8	2.936,5	1.044,3	701,1	2.449,7	300,0
„ czerw.	17.323,5	206,0	12.075,5	3.005,2	1.792,6	618,6	2.349,3	300,0
„ lipiec	17.394,5	250,0	11.884,3	2.998,2	1.395,9	600,0	2.677,4	166,4
„ sierpień	17.140,3	229,0	11.745,3	3.013,6	1.626,9	578,3	2.440,9	300,0
„ wrzesień	17.476,2	205,0	11.645,4	3.018,5	1.395,4	559,6	2.010,8	300,0
„ październ.	17.235,3	190,0	11.177,1	3.170,3	2.028,1	596,8	1.722,7	300,0
„ listopad	17.118,6	175,0	11.044,3	3.400,5	1.440,2	554,1	1.603,4	300,0
„ grudzień	17.295,4	161,0	11.070,3	3.720,3	1.761,3	716,1	1.525,2	300,0
1929 stycz.	16.589,4	157,0	10.795,4	3.581,0	1.228,6	534,6	1.914,9	300,0
„ luty	16.197,3	120,0	10.575,2	3.475,1	1.730,2	599,4	1.740,5	300,0
„ marzec	16.396,0	117,0	10.460,2	3.699,1	1.514,5	463,1	1.662,3	300,0
„ kwiecień	16.274,2	104,0	10.004,9	3.730,5	1.792,9	530,6	1.313,5	300,0
„ maj	16.250,9	99,0	10.036,5	3.681,1	1.428,4	503,2	1.249,8	300,0

*) Przywilej emisji banknotów, który dawniej przysługiwał 3 bankom poczynając od 1 lipca 1926 r., przysługuje jedynie Banca d'Italia.

Notowania ważniejszych akcji.

na giełdach: w Medjolanie, Turynie, Genui, Rzymie i Tryjeście
(podług danych Centralnego Instytutu Statystycznego)

NAZWA PRZEDSIĘBIORSTW	Kapitał (w miljard.)	Wartość nomi- nalna (w lir.)	Ilość akcji (w miljard.)	Przeciętne kursy (w lirach)														
				Luty 1928	Marzec	Kwiecień	Maj	Czerwiec	Lipiec	Wrze- sien	Paź- dziernik	Listopad	Grudzień	Styczeń 1929	Luty	Marzec	Kwiecień	Maj
Banca d'Italia	240	800	300	2275	2399	2540	2652	2552	2410	2670	2555	2565	2767	2185	2216	2135	1891	1871
Banca Commerciale	700	500	1400	1292	1229	1284	1472	1417	1368	1436	1446	1482	1459	1450	1455	1387	1349	1370
Credito Italiano	400	500	800	849	798	810	887	796	771	806	818	832	830	855	855	794	751	750
Ferrovie Mediterranee	90	350	258	419	450	547	603	546	542	559	600	589	577	574	610	610	631	661
Ferrovie Meridionali	189,6	500	579	726	751	821	884	804	784	822	836	841	834	828	906	909	868	833
Navigazione Generale Ita- liana	600	500	1900	537	538	573	580	536	538	542	540	552	553	523	513	505	499	499
Cosulich	250	200	1250	176	195	200	204	180	168	169	170	173	168	158	156	133	108	100
Cotonificio Turati	32	200	160	720	664	740	710	680	670	718	750	800	780	820	806	824	740	730
Cotonificio Val d'Olonia	18	200	50	400	334	370	440	386	410	414	420	438	450	450	452	450	420	420
Cotonificio Valle Seriana	12	250	48	900	760	780	800	780	730	730	700	720	700	700	700	650	600	500
Manufattura Rossari e Vorzi	25	250	100	730	730	800	870	760	794	900	860	860	710	748	750	740	690	710
S. N. I. A. Viscosa	1000	150	6666	160	161	183	201	154	133	128	136	141	131	120	116	115	94	91
Cascami Seta	63	300	210	810	784	880	1120	940	934	960	1050	1060	1030	1040	1120	1120	950	940
Lanificio di Gavardo	8	200	40	1080	1050	1020	1100	1160	1100	1100	1100	1100	1100	1100	1100	1040	1000	1000
Terni (elettr. e industr.)	600,7	400	1502	411	419	441	468	411	412	425	427	451	435	430	416	429	374	381
Montecatini	500	100	5000	230	250	254	274	251	241	269	268	301	284	281	281	285	245	246
Iva	150	200	750	163	149	171	161	151	159	180	181	182	179	205	202	196	184	205
Metallurgica Italiana	60	100	600	135	131	146	158	150	147	158	164	169	165	160	175	185	181	179
Eiba	60	40	1500	45	43	46	47	42	42	44	43	46	46	50	51	48	41	43
Breda	100	250	400	120	136	144	138	120	110	144	150	150	156	152	156	150	128	124
Fiat	400	200	2000	385	370	443	476	412	425	440	495	692	585	661	620	560	493	520
Edison	712,5	375	1900	740	680	724	781	740	740	780	780	810	830	890	940	900	750	760
Italiana Industria Zucchero indigeno	40	200	200	553	575	610	645	605	600	632	631	649	642	651	652	684	645	659
Ligure-Lombarda Raffineria Zuccheri	75	200	375	591	585	664	703	649	597	619	638	650	645	653	662	663	650	695
Eridania	45	150	300	839	857	921	913	456	477	494	491	490	497	491	496	489	446	464
Romana Beni Stabili	80	200	400	659	668	757	790	710	769	712	723	756	740	762	758	693	614	647

RÓŻNE

Notowania średnie walut na giełdach włoskich

Data	Francja	Szwaj- carja	Londyn	Berlin	Nowy Jork	Polska	Złoto
Srednio 1925	119.72	484.92	121.15	5.99	25.09	—	584.73
" 1926	83.43	500.72	125.87	6.18	25.93	—	400.20
" 1927	76.96	377.48	95.28	4.66	19.61	—	378.33
" 1928	74.60	366.31	92.56	4.54	19.02	—	367.02
Styczeń 1928	74.35	364.33	92.18	4.51	18.91	212	364.40
Luty	74.25	363.40	92.08	4.51	18.89	212	364.48
Marzec	74.50	364.56	92.38	4.53	18.93	212	365.28
Kwiecień	74.62	365.28	92.53	4.54	18.95	212	365.72
Maj	74.73	365.90	92.67	4.54	18.98	212	366.30
Czerwiec	74.75	366.48	92.78	4.55	19.01	212	366.30
Lipiec	74.75	367.62	92.83	4.56	19.08	210	368.19
Sierpień	74.66	367.88	92.71	4.55	19.10	210	368.62
Wrzesień	74.69	368.11	92.75	4.66	19.12	210	368.94
Październik	74.62	367.60	92.62	4.55	19.10	210	368.44
Listopad	74.59	367.52	92.57	4.55	19.09	212	368.28
Grudzień	74.67	368.05	92.65	4.55	19.09	215	368.32
Styczeń 1929	74.68	367.69	92.66	4.54	19.09	215	368.32
Luty	74.63	367.49	92.70	4.54	19.09	214	368.28
Marzec	74.60	367.37	92.66	4.53	19.09	214	368.32
Kwiecień	74.63	367.65	92.68	4.53	19.09	214	368.27
Maj	74.63	367.85	92.64	4.54	19.09	214	368.38

Parytet: 1 fr. szw. = 3.622127 lir. it., 1 złoty = 2.131442 lir. it., 1 f. szt. =
= 91.46542 lir. it. 1 dol. St. Zj. = 19.00019 lir. it., 1 mk. niem. =
= 4.626095 llr. it.

ŁUDNOŚĆ ITALSKA W KRAJU I ZA-
GRANICĄ.

Gli Italiani nel Regno ed all'Estero).

Rozpatrując ogólne dane statystyczne ruchu ludności włoskiej z ostatnich kilku miesięcy, możemy stwierdzić, iż ludność ta zwiększa się ilościowo w sposób ciągły i nieprzerwany. Jak wynika z niżej podanych zestawień cyfrowych, dotyczących zaludnienia całego obszaru Italji, począwszy od 1800 roku, ogólna ilość mieszkańców wyrażała się w 1927 r. olbrzymią cyfrą 40.796.000 — rok zaś 1928 dał cyfrę jeszcze wyższą, dotychczas n. a ustaloną.

Rok	Ilość mieszk.	Średnia na km ²
1800	18.125.000	63,2
1816	18.383.000	64,1
1825	19.727.000	68,8
1833	21.212.000	74,0
1838	21.976.000	76,7
1844	22.937.000	80,0
1848	23.618.000	82,4
1852	24.348.000	85,0
1858	24.861.000	86,7

CENY

Wskaźniki cen hurtowych

(podług danych Izby Handlowej w Medjolanie)

grupy towarów	Artykuły spożywcze	Wyroby włókiennicze	Wyroby chemiczne	Minerały i metale	Materiały budowlane	Różne produkty rośl. i zwierz.	Różne wyroby przem.	Ogólny wskaźnik	Siła na bycze 100 lirów	Wskaźnik cen w złocie
Liczba towarów	37	18	20	23	8	7	12	125		
1913	100 —	100 —	100 —	103 —	100 —	100 —	100 —	100 —	100 —	100 —
1922	568.80	583.07	437.25	520.15	519.75	508.21	535.80	529.35	18.84	—
1923	547.54	673.28	421.64	544.73	518.43	575.93	534.58	535.78	18.67	—
1924	562.38	709.37	460.10	547.51	554.41	491.21	542.99	553.51	18.08	124.8
1925	651.10	760.95	537.63	629.55	655.21	646.95	621.40	646.21	15.50	133.0
1926	683.38	660.36	513.36	660.03	686.76	641.86	637.01	654.41	15.29	131.0
1927	567.63	476.25	486.91	502.66	585.72	519.49	570.84	526.67	18.99	139.4
1928	554.65	451.18	443.63	429.14	521.30	508.17	557.28	491.36	20.35	133.9
Styczeń	540.17	438.75	451.14	434.27	531.06	511.23	573.27	489.88	20.41	134.3
Luty	547.94	436.63	450.25	423.18	522.38	509.32	566.31	488.74	20.46	134.1
Marzec	553.17	456.24	447.79	426. —	522.22	506.63	553.79	490.69	20.38	134.3
Kwiecień	556.55	459.73	447.56	422.17	522.22	511.31	555.12	492.72	20.30	134.8
Maj	567.31	465.70	443.41	423.44	518.49	515.57	552.97	495.98	20.16	135.4
Czerwiec	564.85	455.70	441.01	426.98	516.75	506.40	552.20	493.03	20.28	134.4
Lipiec	548.75	461.56	438.05	428.30	516.76	483.03	556.33	488.11	20.49	132.6
Sierpień	542.72	446.83	435.47	428.04	516.52	512.72	556.03	485.73	20.59	134.3
Wrzesień	549.10	446.06	434.97	428.33	515.95	518.54	555.69	487.54	20.51	134.2
Paźdz.	562.58	449.85	435.40	432.20	519.10	503.93	555.84	491.94	20.33	134.5
Listopad	562.70	447.23	448.06	438.23	525.30	504.20	554.36	495.34	20.19	134.5
Grudzień	560.02	449.85	450.31	439.48	528.93	514.66	555.15	496.57	20.14	134.5
Styczeń 1929	559.24	445.10	455.23	441.93	535.61	508.14	547.81	496.35	20.15	134.7
Luty	569.03	440.07	454.06	450.11	540.97	511.09	527.16	493.24	20.07	135.3
Marzec	570.11	440.22	448.51	456.47	541.00	519.49	471.63	498.86	20.05	135.4
Kwiecień	562.04	432.72	445.64	452.20	541.00	501.36	466.09	492.64	20.30	133.8
Maj	554.76	419.77	441.03	446.94	541.00	488.14	457.85	484.62	20.63	131.6

towej, spólczylnik ten spadł już do 30,5 na 100. A więc — w ciągu 30 lat straciła Italia 8 punktów. W tym samym czasie liczba zgonów spadła z 27 na 20 na tysiąc, co nie zrównoważyło jednak zmniejszonej cyfry urodzin. Co do następnych lat wojny i o 1919 r. trudno było zebrać szczegółowe dane cyfrowe.

W 1920 r. liczba urodzin podniosła się do 31,8 na 1000, liczba zgonów zaś spadła do 18,8 na 1000; była to, licząc od 1870 r., największa nadwyżka ilości urodzin nad ilością zgonów. Niezwłocznie potem nastąpił spadek, wyrażający się w 1927 r. cyfrą spólczylnika urodzin, nie przekraczającą 26,9 na 1000. A więc — kiedy przed wojną straciła Italia tylko 8 punktów w ciągu lat 30-tu — po wojnie straciła ich 4 w okresie zaledwie 7-letnim.

Poszczególne fazy tego spadku uwidoczniają się w niżej podanym zestawieniu. Należy jednak mieć na uwadze, iż dane za 1927 i 1928 r. nie zostały jeszcze ostatecznie uzgodnione.

Rok	Ilość mieszk.	Średnia na km²
1862	25.017.000	87,5
1872	26.801.154	93,5
1882	28.459.628	99,3
1901	32.475.253	113,3
1911	34.671.377	121,0
1921	38.755.576	125,0
1926	40.406.000	130,3
1927	40.796.000	131,5

Biorąc zaś pod uwagę ilość obywateli włoskich zamieszkałych zagranicą, otrzymamy następujące cyfry:

1871	271.000	27.072.000
1881	1.032.000	29.942.000
1891	1.985.000	32.546.000
1901	3.611.000	36.225.000
1911	5.805.000	40.619.000
1926	9.168.000	49.574.000
1927	9.250.000	50.046.000

Powyższe cyfry służą za dowód stałego, nieustannego przyrostu ludności w Italji, zwłaszcza, jeżeli porównamy je z analogicznymi cyframi w innych krajach Europy. (1927 r. przyrost ludności: w Anglji—170 tys., w Niemczech—403 tys., we Francji—65 tys., w Polsce—694 tys., w Italji—457 tys.). To samo dotyczy liczby urodzin: (w 1927 r. Anglji—16,7; Niemcy—18,3; Francja — 18,1; Polska — 29,8; Italia zaś—26,9 na 1000 mieszkańców). Sądząc powierzchownie, możnaby wyciągnąć stąd wnioski nad wyraz pomyślne, upadające jednak przy bliższem zbadaniu danych cyfrowych, co stwierdził Szefer Rządu w następujących słowach:

„Prawda przedstawia się inaczej — i nie wesoło. Liczba urodzin zmniejsza się u nas, jak i wszędzie; Italia bynajmniej nie zdołała uniknąć ogólnego zła dzisiejszych czasów. Optymiści twierdzą, iż zło to ma u nas przebieg łagodny. Że tak nie jest, wykazują, niestety, zarówno cyfry ogólne, jak i ich składniki. A więc: w ciągu czterolecia 1881—85 najwyższy spólczylnik liczby urodzin wyrażał się cyfrą 38 na 1000 mieszkańców. Potem nastąpił powolny, lecz niustanny spadek. W 1915 r., t. j. w pierwszym okresie wojny świat-

A więc ma miejsce spadek coraz znaczniejszy. Poza tem z zestawienia tymczasowych danych za 1928 r. z cyframi z r. 1927 przekonamy się, iż ilość zawartych małżeństw uległa zmniejszeniu o 19.053, a ilość urodzin o 16.193, przy jednoczesnem wzmoczeniu się liczby zgonów o 5.478. Wynik ogólny — status quo ante. Nie byłoby to, zresztą, zjawisko zatrważające, gdyby nie niustanny, systematyczny zmniejszanie się liczby urodzin.

Stan zaludnienia w poszczególnych prowincjach.

	Liczby urodzin		Liczby zgonów	
	1927	1928	1927	1928
Piemont	63.464	62.743	47.593	50.133
Liguria	23.903	24.422	18.324	18.562
Lombardia	137.926	136.408	85.339	90.038
Wenecja Tryd.	16.852	16.611	10.374	10.911
Veneto	123.870	121.427	54.996	56.820
Wenecja Julijska i Zara	22.934	21.545	14.089	14.448
Emilja	80.344	77.900	43.217	44.901
Toskania	63.281	62.656	37.914	38.556
Marchje	34.928	33.495	17.135	16.900
Umbrja	19.367	18.658	10.034	10.635
Lacjum	61.599	61.797	33.168	31.864
Abruzzy i Molise	49.036	46.429	26.787	26.530
Kampanja	118.817	117.923	62.683	63.962
Puglie	87.471	85.352	47.271	46.269
Basilicata	19.056	18.354	10.286	9.939
Kalabryja	54.863	53.438	28.522	28.105
Sycylja	115.043	118.261	67.363	64.885
Sardynja	28.318	30.003	16.802	15.300

Jak wynika z niżej podanego zestawienia, wyniki statystycznych obliczeń dla poszczególnych okręgów (prowincyj) różnią się znacznie między sobą. Tak np. w Ligurji, Sycylii, Lacjum i Sardynji liczba urodzin w 1928 r. wykazuje zwiększenie w stosunku do liczby stwierdzonej w roku poprzednim. W innych prowincjach natomiast działo się odwrotnie. Liczba zgonów zwiększyła się we wszystkich prowincjach, za wyjątkiem: Marchii, Lacjum, Abruzzów, Apulji, Basilicata, Kalabrii, Sycylii i Sardynji.

Stwierdzona w 1928 r. nadwyżka urodzin nad ilością wypadków śmierci, wyrażająca się cyfrą 424.000, zawdzięcza Italja jedynie — zwłaszcza w prowincjach północnych — znacznemu napływowi ludności wiejskiej do większych miast. W ośrodkach miejskich, w których niema tego zjawiska, dzieje się wręcz odwrotnie; tak np. w Rzymie ilość wypadków śmierci przewyższała ostatnio ilość urodzin o 7.000, w Turynie o 44, w Bolonji o 19, w ostatnio wymienionych dwu miastach nadwyżka ta miała miejsce pomimo napływu ludności wiejskiej.

Za objaw pocieszający należy uważać nieznaczne, lecz wyraźnie stwierdzone polepszenie się tego stanu rzeczy w ostatnich czasach; należy mieć nadzieję, iż wzmacniać się ono będzie stale dla dobra rozwoju narodu i żywotności rasy włoskiej.

X TARGI MEDJOLAŃSKIE.

(La X-a Fiera di Milano).

Tegoroczne X Targi Medjolańskie, które trwały od 12 do 28 kwietnia, dały jaknajlepsze rezultaty. O stopniu ich powodzenia świadczy fakt, iż w przeddzień zamknięcia Targów ok. 30 tys. m², t. j. 1/3 normalnie zajętego terenu zamówiono na rok następny.

Szczegółowy opis tych Targów, jaki podaliśmy w nrze poprzednim n/wydawnictwa, zwalnia nas od powtarzania szczegółów, znanych już naszym czytelnikom. Stwierdzimy tutaj tylko, iż Targi były obeslane niezwykle obficie. Jeżeli jednakże zbrakło niektórych dawnych wystawców, ich nieobecność została całkowicie okupiona uczestnictwem nowych wystawców. Pewne luki, jakie znamionowały pokazy przemysłu włókienniczego i metalowego, łamaczy się uczestnictwem licznych firm italskich w Wystawie Barcelońskiej, co zmusiło je do powstrzymania się od udziału w tegorocznych Targach Medjolańskich. Brak pokazu samochodowego został okupiony wspaniałym pokazem żeglugi, który w r. b. miał po raz pierwszy miejsce.

Kraje obce uczestniczyły b. licznie. Z nowych uczestników przybyli: Finlandja i Poł. Afryka.

Ogółem w r. b. wzięło udział 3.712 firm, przestrzeń zaś zajęta przez ich stoiska, obejmowała 79.487 m².

Obcych państw Targi tegoroczne liczyły 34, firm obcych — 651, zaś przestrzeń, zajęta przez stoiska — 11.325 m². W porównaniu z r. ub., w którym obcych firm liczono tylko 611 — oznacza to poważny krok naprzód.

Z pomiędzy państw obcych 14 posiadało własne pawilony, a mianowicie: Belgja, Czechosłowacja, Finlandja, Francja, Niemcy, Japonja, Anglja, Holandja, Polska, Rosja, Hiszpanja, Afryka Południowa, Szwajcaria i Węgry. Prócz tego Stany Zjednoczone, Austrja, Belgja, Gdańsk, Czechosłowacja, Finlandja, Francja, Niemcy, Japonja, Anglja, Holandja, Persja, Polska, Rosja, Hiszpanja, Szwecja, Szwajcaria, Afryka Południowa, Turcja i Węgry posiadały swe stoiska, rozrzucone wśród poszczególnych grup towarowych.

Produkcja krajowa obejmowała prócz grup towarowych w ścisłem tego słowa znaczeniu, 16 pawilonów regionalnych, a mianowicie pawilon Abruzzijski, Kalabrijski, Dalmacki, Piemontski, Apulijski, Sardyński, Toskański, Umbryjski, Wenecji Trydenckiej, Friuli, Irpinji, Lacjum, Marche, Sannio, Valtellina. Z pośród poszczególnych grup zasługuje na specjalną uwagę Pawilon Drobnego Przemysłu i Rzemiosł, który zgromadził 140 wystawców na przestrzeni 395 m². Opieka społeczna reprezentowana była w małych pawilonach jak np. Pawilon, urządzony staraniem Opieki nad Sierotami po poległych na wojnie, tow. do zwalczania gruźlicy i tow. Pro Oriente. Liczne grupy kupców i przemysłowców italskich i zagranicznych odwiedziły Targi Medjolańskie; znajdowali się wśród nich dyrektorzy przedsiębiorstw krajowych, przedstawiciele przemysłu graficznego, lekarze italscy, uczestnicy wycieczek luksemburskich, belgijskich, szwajcarskich, hiszpańskich i polskich.

Liczba zwiedzających była b. znaczna. W dni powszednie przeważali kupcy, którzy zwiedzali szczegółowo pawilony grup towarowych i zawierali transakcje; natomiast w niedziele oraz dni świąteczne niezliczone tłumy publiczności zapełniały teren Wystawy, zachwycając się jej pięknnością, bogactwem i rozmachem.

Następujące dane cyfrowe odtwarzają rozmiary frekwencji Targów: 500.000 osób wykupiło normalne bilety wejścia; 350 tys. — biletów ulgowe, przyznane wycieczkom, stowarzyszeniom i członkom instytucji *Dopo-lavoro*; 100 tys. osób otrzymało bezpłatne bilety, jako kupony legitymacyj, uprawniających do zniżek kolejowych. Ogółem zwiedziło Targi 950 tys. osób, czyli średnio 67 tys. osób dziennie. Cyfra ta przewyższa frekwencję z r. 1928 (27 tys.), a nawet z r. 1927 (64 tys.).

KRONIKA KULTURALNA — RASSEGNA CULTURALE

WPLYWY KULTURY ITALSKIEJ NA POZNAŃ

(L'Influenza della cultura italiana sulla città di Poznań).

Idąc śladem kultury polskiej w pierwotnych jej drogach dotrze się zawsze do Rzymu. Nie można badać historii sztuki polskiej nie uwzględniając italskiej. Z Rzymu przyszedli pierwsi wyznawcy chrześcijaństwa, z Italji zjawili się zwiastuni humanizmu na ziemiach polskich. Ślad ich drogi oznaczony pomnikami dziełami w dziedzinie ducha i zakresie sztuki. Każdy z artystów, rzeźbiarz, architekt, poeta czy malarz umiał w obrazie pieśni, w załomie arkady, w marmurze posągu potomnym w spuściźnie zostawić to, co w sztuce mianują stylem.

Poznań pod względem artystycznym nie tak bogaty, jak Kraków, Lwów, Warszawa — jest upośledzony przez brak pomników sztuki. W czasie swego rozkwitu dorównywał i przewyższał on inne miasta

pięknością gmachów i dziełami sztuki, wyższego artykułu są nie tylko artyści i ich dzieła, jakie w Poznaniu zostawili, lecz wszyscy Italowie, którzy w ciągu wieków krótko lub dłużej przebywali w stolicy Wielkopolski.

Choć prastare są dzieje Poznania jako miasta, nie wspominają o nim starożytni historycy Rzymu i Grecji. Nieprzebyte góry, lasy, puszcze oddziały bowiem dawną Sarmację od słonecznej Italji.

Poznań w pierwszych wiekach istnienia leżał nad Cybiną na prawym brzegu Warty. R. 968 Mieczysław I ustanowił biskupstwo w Poznaniu najpierw w całej dawnej Polsce, którego władza na całą Polskę się rozciągała, co dowodzi że Poznań wówczas był najznakomitszym miejscem Polski.

Dzieje właściwe miasta rozpoczynają się jednak r. 1253, gdy Przemysław I przeniósł mieszkańców z pra-

wego brzegu rzeki na drugą stronę, nadał im prawo magdeburskie i wyznaczył plan miasta w dzisiejszym zarysie. Ponieważ Polska była wyludniona przez częste napady mongolskie, sprowadzono więc dużo osadników z sąsiednich Niemiec. Prócz tych ostatnich przybywało w ciągu wieków do Poznania wielu przybyszów z dalekich krajów, jak z Holandji, Italji, Anglji, Szkocji, Szwajcarji.

Jednakowoż żaden z obcych narodów nie wywarł tak dominującego piętna swej sztuki, żaden z narodów nie potrafił tak umiejętnie zespolić swej kultury z właściwościami kultury polskiej, jak właśnie naród italski. Przez kilka wieków przesuwają się liczne rzesze Italów przez Polskę. Pierwsze widoczne związki italsko-polskie rozpoczynają się po soborze w Konstancji. Lecz dopiero właściwą drogę do Polski toruje małżeństwo Bony Sforzy z Zygmuntem I. Od tego zdarzenia historycznego zaczyna się napływ Medjołańczyków, Genueńczyków, Wenecjan, Neapolitańczyków i Szwajcarów z nad italskich jezior do Polski.

Wędrowniki te trwają przez kilka wieków.

Są to po większej części przedsiębiorcy, kupcy, rzeźbiarze, architekci, rzemieślnicy, znakomici uczeni, malarze, doktorzy. Ci południowi przybysze z pod lazuruwego nieba Italji wnoszą za gościnność i serdeczne przyjęcie, które ich czekało w obcym kraju zamiłowanie sztuk pięknych, pierwsze prądy humanizmu i słoneczne blaski Odrodzenia.

Z drugiej strony handel z Polską, chęć zrobienia majątku pchał na północ wielu awanturnicznych, śmiałych, żądnych zarobku Italów. Wywozili oni z Polski cenne futra, sobole, rysie, zboża — a w zamian przywozili kosztowne, złotolite materje, adamaszki weneckie, sukna florenckie, neapolitańskie, aksamity genueńskie i cudne wyroby jubilerskie. Ci nowi goście — układni, dworscy o wrodzonym burzliwym temperamentem kryjącym się pod gładką formą towarzyską — byli zawsze w Polsce mile widziani. Bogacili się szybko. Wnosili do kraju pierwiastek charakterystyczny swej rasy — zamiłowanie do sztuk pięknych i literatury klasycznej.

Naród polski, chętnie zagranicę wówczas naśladowający, przejął się szybko kulturą italską. Zaczęto przerabiać nawet staropolskie ogrody na italski sposób. A wśród tych stylowych na zagraniczny sposób zakładanych ogrodów wznoszono pałace na wzór zachodni. Zdobiły je mozaiki i freski rzymskie, italskie fajanse, szkła weneckie z Murano. Odbywały daleką podróż do Polski dzieła mistrzów, jak Rafaela. Tycjana, Paris Bordona. Niektóre z nich przechowywano w galerjach, kościołach i pałacach prywatnych do dziś dnia.

Battista Guarini, poseł Alfonsa II ks. Ferrary na sejm elekcyjny warszawski, po ucieczce Henryka Wależjusza, pisząc o stosunkach polskiego narodu do Italji powiedział, że kraje są bardzo dalekie, ale dusze bliskie. Dusze musiały być bliskie, gdyż drzewo polskiej kultury korzeniami sięgało Italji i stamtąd ssało swe odradzające soki.¹⁾ Północno-italskie dwory mo-

że więcej, niż Rzym wpływały na nasze obyczaje i na nasz sposób myślenia, a wpływ ich do ostatnich czasów jeszcze można śledzić w przeróżnych objawach duchowych naszego społeczeństwa. Wpływ ten był dodatni i cywilizacyjny.

Napływ italski do stolicy Wielkopolski Poznania rozpoczął się podobnie, jak w innych miastach polskich z początkiem XV wieku. Jednakowoż pierwsze wzmianki w księgach miejskich datują z końca XV wieku. Bywało też dużo Italów przejściowo w Poznaniu; tak np. poseł wenecki. Gdy Jan Albrecht, król polski, przybył r. 1493 w półtora tysiąca koni do Poznania, przyjechał doń poseł wenecki, namawiając króla do wojny przeciw Turkom. Jan Albrecht, namyslając się, zatrzymał prawie rok posła weneckiego i tureckiego w Poznaniu.

Pierwsi pionierzy placówek italskich w Poznaniu byli przeważnie kupcy i rzemieślnicy; przyjmowali prawo miejskie, nabywali domy, żenili się i asymilowali ze społeczeństwem.

Pierwszymi wielkimi kupcami italskimi, o których wspominają akta miejskie w Poznaniu, są dwaj bracia z Genui — Stefan i Paweł de Promontorio; handlują oni suknem i adamaszkiem, są w stosunkach z innymi miastami Polski. Prawo miejskie przyjmują ci Genueńczycy w r. 1483 na zlecenie Mikołaja z Kutna, generała Wielkopolski. W r. 1495 zeznaje w radzie miejskiej Paweł de Promontorio „civis posnaniensis”. Dwaj bracia Stefan i Paweł, krótko po swem przybyciu nabyli piękny dom w rynku od burmistrza Kaspra Heydy. Zdaje się, że Stefan i Paweł umarli bezpotomnie i jure fisci stał się król polski właścicielem domu. Lecz go nie zatrzymał. Darował król dom taki Italowi, słynnemu uczonemu i humaniście Filipowi Kallimachowi Buonacorsi. Odnośny ustęp ra kamienicy w Poznaniu.¹⁾: Domus murata Philippi Calimachi quam Regia Majestat post Paulum Italicum illi donat...

Było to w r. 1495. Rok ten jest zarazem datą śmierci słynnego humanisty, który umarł w Krakowie na zarazę. W testamencie zapisał on swą bogatą bibliotekę i powóz z czterema końmi, bratu królewskiemu, Fryderykowi, królowi polskiemu 4 tysiące lirów w złocie, konsulowi Krakowa puhar i srebrną miednicę, również zostawił legaty na uniwersytet krakowski. O domu w Poznaniu nie ma mowy w testamencie, sprzedano go przedtem. W r. 1487 dotknęła Kalimacha strata — spalił mu się dom w Krakowie i cenna biblioteka. Może król chciał mu później tę stratę wynagrodzić, darując mu dom w Poznaniu.

W początkach XV wieku spotykamy w Poznaniu Italów: Pawła, Antoniego, Stefana, Eustacheo de Wall, de Wale lub Walhen.

Dużo o nich wzmianek w księgach miejskich. Paweł Walensis pozostawał w stosunkach handlowych z Krakowem, inni mieli zatargi z mieszczanami. Jeden z domów poznańskich posiadał Augustinus Masono Italo. Dom ten należał później do wdowy po nim.

Ów Augustinus Masono Italo miał różne zatargi. W r. 1517 inny Ital Peregrini ma znów przeróżne pro-

¹⁾ K. Chłędowski: Dwór w Ferrarze,

¹⁾ Libri resignationum: 1483 — 1497,

cesy.¹⁾ Przy nazwiskach tych Italów nie jest określony bliżej ich zawód.²⁾ A właśnie w tym czasie powstała budowa wspaniałego renesansowego pałacu Górków przy ulicy Wodnej. Jedyna pamiątka, która przetrwała z pałacu jest brama z piaskowca z datą 1548. Zapewne przy budowie wspaniałej możnego rodu Górków zajęci byli Italowie.

Rodzinie Górków zawdzięczamy jeszcze inny pomnik italskiej sztuki XVI wieku. Majestatyczny tum Poznania posiada grobowiec rodziny Górków. Jest to dzieło Itala Hieronima Canevasi. Przeznaczone było dla Andrzeja Górki, generała wielkopolskiego i jego ukochanej żony Barbary z Kurzówek. Prócz małżeństwa Górków umieszczono na nagrobku jeszcze sześć osób z rodziny i dwóch biskupów Łukasza i Uriela Górkę. Kraków szczyli się także dziełami Canevasiego. Pracowało jeszcze w Poznaniu wielu innych Italów, jak np. Jan Cini ze Sieny (1520), ale śladu ich dzieł już trudno się doszukać.

W XV wieku, kiedy Poznań był w pełni rozwoju handlowego, przebywało w nim wielu kupców italskich. Do znacniejszych należał „Franciscus Italus” z Wenecji, w r. 1567 Bartłomiej Perna z Bolonji i w r. 1584 Leonard.

Ruch handlowy był wówczas znaczny, gdyż od Krakowa do Poznania szła „droga wielka”, wiodąca na północ, również tak zwana droga „flandryjska”. Ogółem kupcy zagraniczni bogacili się prędzej, niż miejscowi i chętnie w Poznaniu przebywali.

Szczególnego odznaczenia doczekał się jeden z lekarzy poznańskich, według autora Ciampi, Kasper Goski, lekarz i astrolog. Przeniósł się on ku schyłkowi życia do Wenecji, gdzie za przepowiedziane zwycięstwo nad Turkami senat kazał mu posąg postawić z brązu w akademji (in gymnasio literaria) i co rok ze skarbu publicznego 300 czerw. złotych dawać, jako dla senatu i ludu weneckiego dobrze zasłużonemu.

Ze wschodzącym słońcem Odrodzenia, którego promienie dosięgły Poznania, przywędrowała w połowie XVI wieku artystyczna drużyna italskich „muratorów”. Ci południowcy przybysze mieli w krwi tradycję sztuki i wnieśli ze swych stron ojczyźstych, prześlakniętych zamiłowaniem piękna ten polot artystyczny, który przeistaczał nieraz prostych mularzy w wielkich artystów. Im to zawdzięcza Poznań jeden z najpiękniejszych kwiatów polskiego renesansu — ratusz. W ślad za ratuszem stawiano kamienie, rzeźbiono kamienie, zdobiono gmachy grafitowemi malaturami. Stary ratusz poznański, przebudowany przez Itala, jest do dziś dnia ozdobą miasta. Około r. 1550 postanowiło miasto przebudować gruntownie stary, gotycki ratusz. Zawarto więc kontrakt z italskim architektem: Janem Baptista di Quadro de Lugano. Oto słów kilka z umowy, poprzedzonej wstępem łacińskim: „Sławna rada poznańska zawarła umowę o przebudowę ratusza poznańskiego z Janem Baptystą z Kadra z Lugano i ten to sam Baptysta winien jest wystawić budynek przy ratuszu, którego szerokość będzie od rogu izby radzieckiej starej mniejszej

aż do drugiego rogu wieży i t. d.”. Ciekawy dokument dowodzi, że przebudowa objęła nietylko stronę zachodnią. Od strony wagi miejskiej przybyła na pierwszym piętrze sala królewska¹⁾, sala wójtowska, wreszcie sala frontowa, odnowiona w duchu renesansowym.

Italowie, którzy w połowie XVI wieku przybyli do Poznania, pochodzili z Tessynji z Lugano. Kto zna ten uroczy zakątek nad brzegiem italskiego jeziora, tego musi uderzyć odrębny wdzięk i styl tamtejszych budowli. Czy to w Lugano, czy w Morcote kościoły z czworokątnymi kampanilami, kastele, wille, pałace wznoszą się wysoko nad urwiskiem skał. Natomiast dołem, jak gniazda jaskółcze, przytulone są do ścian czworokątne domki. Ale w przestrzeni jako masa biała na tle gór, podkreślone ciemnymi kolumnami cyprysów, tworzą te domostwa całość architektoniczną, niesłychanie ciekawą. Urozmaicają miasteczka rzędy arkad, lekkich, ażurowych i nadają wsiom i miastom luganeńskim romantyczny urok.

Tessynńczycy wnieśli i do Poznania styl swych budowli. Jednakowoż prócz ratusza i kilku domów przypuszczalnie dzieł Quadry, nic z tych prac nie przeszło do potomności. Wraz z Janem Baptystą Quadro przybyli do Poznania z Lugano jego bracia Kiljan, Antoni i Gabrjel Quadro. Jeden z nich odznaczył się we Lwowie około r. 1561 i jest zapisany jako Gabrjel Quadro, Italus Murator. Prócz artystycznego grona Quadrów pracowali w Poznaniu między r. 1550 a 1575 i inni italscy architekci, grupując się około mistrza swego Jana Baptysty. Oto ich nazwiska: (1550) Jan Varde Campo, Antoni Vamper Grosz, Michał z Frankalaneze, dalej czeladnicy Quadry (1552) Aleksander Fabyczki z Bolonji i Jakób Delmotha, (1556) Ludwik Wolff, Jan Fliess, Antoni Ferner, Maciej Merlan, (1584) Wolfgang Canoni, (1570) Donatus ożeniony z Zofją Buonacorsa, (1572) Jan Gallus, (1574) Jan Maferta, (1585) Kilian Legk, Jakób Melon, (1582) Hieronim de Luga, (1572) Hieronim Woltelini, Andrzej, (1583) Gabrjel z Lugano, Piotr Piero, Krzysztof Leverung, Michał Gwanio, Medjolańczyk. Wszyscy ci Italowie są oznaczeni jako „Italus murator”.²⁾ Artystyczna drużyna italska była nieraz powodem licznych zatargów w Poznaniu. Biskup Bernard Izbieński dał Quadroze zadatek na budowę pałacu w Krobi. Gdy budowniczy nie wywiązał się w czas z zadania, zażądał biskup zwrotu pieniędzy i rękojmiej. Wówczas i Quadro zażądał od biskupa rękojmiej, na co biskup z oburzeniem kazał odpowiedzieć, że jako senator Rzeczypospolitej i biskup nie potrzebuje takiej osobistości dawać rękojmiej i żądanie to uważa za obrażę.

W czasie pobytu w Poznaniu ożenił się Quadro z bogatą córką kupca Barbarą Sztamet. Z rodziną żony miał zatargi na tle finansowem. Małżeństwo było bezdzietne. Jednakowoż miał Quadro syna z niejakąś Izabellą, która mieszkała w dworku na górze zamkowej.

¹⁾ Dr. N. Pajzderski: Ratusz poznański.

²⁾ A. Warschauer: Der Posener Stadtbaumeister Johannes Battista Quadro.

¹⁾ K. C. 1507 — 25.

²⁾ O ile nazwa „Masono” nie oznacza mularza.

Quadro wybudował dużo gmachów w czasie swe go pobytu w Polsce. Prócz innych domów był jeden w rynku jego dziełem (zdaje się nr. 84). Dowodzi tego następujący kontrakt w księgach miejskich:

Nobilis Mathia Riliewski resignavit lapideam per fatamum Johannem Baptistam italum muro aedificatum in Circulo Posnaniens penes domum muratum fatamati Joannis Thandt... acialiter consistentem... Joanni Battista italo.¹⁾

Wskutek różnych imprez i zaciągniętych długów popadł Quadro pod koniec życia w trudności finansowe. W r. 1581 po 20 latach zamieszkania musiał on piękny swój dom sprzedać Wacławowi Wodyczce (Wodzickiemu). Ponieważ budowniczy miasta pozostał bez mieszkania wyznaczyło mu miasto w drodze łaski jeden z wykuszy. Quadro umiera około r. 1590. Majątku nie zostawił, nawet nie było dosyć pieniędzy na pogrzeb.

Herb Jana Baptisty de Quadro podobny do herbu Sulimy znajduje się w sali renesansowej ratusza, tak zwanej recepcyjnej.²⁾ Opis przepięknej tej sali zbyt wiele miejsca by zajął. Przyjęte jest zdanie, że twarz Chrystusa na środku sali, umieszczona wśród stiuków ma mieć rysy budowniczego ratusza — Jana Baptisty de Quadro.

Ogółem mieszczaństwo sympatyzowało z Italami. Byli specjali przyjaciele, gościnnie swe domy otwierający dla południowych przybyszów. Ci często padali ofiarami awanturników. Do tych należał sukiennik Józef Albert, wyzyskany przez Sebastjana z Padwy i Oraccia Conti de Montalicce.

Przyjazne stosunki z południem zawiązywano w słynnych uniwersytetach Italii. Mieszczanie Poznania studjowali zagranicą w Padwie, Bolonji, Rzymie. W Italii byli na studjach Jakób Brzeźnicki, syn burmistrza i Hieron. Cyranjusz. W Padwie studjowali d-rzy poznańscy: Jan Chruściewski, Kasper Goski, Józef Struś, słynni poza granicami kraju. Jeden ze znakomitszych doktorów poznańskich XV w. Jan Cossius studjował na uniwersytecie w Bolonji. Z córką Cossiusa Katarzyną ożenił się młody szlachcic z Bolonji Jan Babtysta Cochi. Przyjął on w r. 1607 obywatelstwo miejskie.³⁾ W połowie XVII w. zwłaszcza po najazdach szwedzkich osłabły stosunki z Italami. Zrujnowane, zubożałe miasto nie nęciło zagranicy. Tylko rzadko kto przyjeżdża. W r. 1684 osiada w mieście „Laurentius Bani Italus“, w r. 1681 Jakób Feri, w r. 1683 Dominik Jesson z Medjolanu. Wśród uczonych odznaczył się profesor kolegjum jezuickiego, Fabrycjusz Pallavicini z Genui.

Znanym kupcem w Poznaniu był bogaty Mikołaj Pinoci. Pochodził z Lukki. Rodzina Pinocich, otrzymawszy szlachectwo od Fryderyka III, uzyskała w r. 1622 indygenat polski. We Lwowie założył Hieronim Pinoci mennicę, jeździł do Anglii, Danji i Holandji jako poseł Jana Kazimierza. W tym samym czasie

był ogólnie szanowanym lekarzem w Poznaniu doktor obojga praw Mikołaj Gilli, człowiek uczony, szlachetny, powszechnie poważany dla swych wysokich zalet.

Ze zdolnych architektów, pracujących w Poznaniu w drugiej połowie XVII wieku, wymieniano Krzysztofa Petrudurę, Jerzego Kadenai, rodem z italskiej Szwajcarii. Tomasza Poncino.

Rzadkie zapiski w formie pamiętnika o Poznaniu zawdzięczamy pewnemu Sieneńczykowi. W końcu XVII w. przejeżdżał przez Poznań w podróży po Polsce kawaler Aleksander Bichi ze Sieny. Droga przez Polskę wiodła go w podróży na północ. Minąwszy Drezdenko na pół spalone, ostatnie miasteczko brandenburskie, przyjeżdża do Wroniek przez długi, fatalny most bz poręczy. Oto wyjątki z relacji kawalera Bichi:

„Poznałem się z charakterystycznym dla Polaków obyczajem: ponieważ panuje brak oberż i zajazdów, prosi się ludzi prywatnych o gościnę. Chętnie jej udzielają. Samo się przez się rozumie, że nie zajeżdża się do żydów, choć dobrze jedzą. Ledwie się zajedzie, nawet jeszcze w powozie, częstuje gospodarz Polak wódką, której kieliszek pierwszy na zdrowie wypija. Polak wita gościa uściśnieniem ręki, łacina wystarcza do rozmowy, gdyż tu każdy prawie język ten rozumie“.

Następuje opis Szamotuł i gościnnego przyjęcia u pewnego obywatela.

„Do Poznania zajechałem przez bramę Wrocławską. Mieszkanie wybrałem u Jana Bliwernitza, handlarza sukna. Miał on dom okazały, jest uprzejmy i usłużny. Poznań niewielki, otoczony prostymi murami z wysokimi basztami, nisko leży nad spławną Wartą. Rynek duży kwadratowy, w pośrodku ratusz z wysoką wieżą. Zamek generała Wielkopolskiego leży na wzgórzu, okazały, ale podupadły. W mieście samym mieszka wojewoda (generał), którego prawa znaczenia wielkiego nie mają. Dopiero w czasach wojennych jest siłą. Wielu tu italskich kupców — Pagnini z Lukki ma skład jedwabiu. Jest tu też Alexander Pelegrini z Wenecji, sekretarz Jana Kazimierza. Sekretarze mają urząd szambelana, nie biorą pieniędzy, ale podarki itd.¹⁾

W początku XVIII wieku jest Poznań smutną ruiną, którą chętnie opuszczają własni obywatele, przenosząc się do Warszawy. W „album civium“ wpisano r. 1723 tylko Antoniego Rosha Cnosyn, (Italus artis cantrifusoria).

Dopiero pod koniec XVIII wieku podnosi się miasto. Posiada ono znów wielu bogatych kupców bankierów. Wybitną rolę odgrywa w Poznaniu rodzina Taronich pochodząca z Carato. Kupcami są Jan, Andrzej, Karol i Piotr Taroni. Ten ostatni ożeniony z Franciszką Benzonelli, jak również Jan Taroni, posiadali piękniejsze domy w mieście.

W początkach XIX wieku był komendantem Poznania Wincenty Axamitowski. Gdy jako dowódzca brygady artylerji na czele legji polskich w Italji przebywał, poznał i poślubił młodą i piękną Rzymiankę

¹⁾ Libri resignationum: 1569—1580.

²⁾ M. Wicherkiewiczowa: Godło Jana Quadro czy herb Sulima? Kurjer Poznański 28 wrzesień 1913,

³⁾ Album civium M, Posnania.

¹⁾ Relazioni dei viaggi del cavaliere Alessandro Bichi 1696-97, H, Ehrenberg, Urkunden u. Aktens. f. f. cke:

Wincencję Stopani. Generałowa Axamitowska prócz mody i inteligencji posiadała wybitny talent malarski.

Rok 1829 był dla Poznania prawdziwym ewenementem muzycznym, przejeżdżał bowiem przez Poznań sławny skrzypek Paganini. Namiestnik ks. Antoni Radziwiłł zachęcił go do urządzenia koncertu w teatrze.¹⁾ Niemłody, wysoki, chudy, z oczyma świecącymi i długimi włosami robił Paganini fantastyczne wrażenie. Grą swą porwał słuchaczy. Zwłaszcza kompozycją własną, „Karnawałem weneckim”. Publiczność krzyczała, zrywała się z siedzeń, a ludzie muzycykalni wołali, że to nie może być Paganini tylko, chyba sam djabeł. — Tak nieludzko piękna wydawała się gra genialnego skrzypka italskiego.

Później bywały coraz rzadsze wizyty italskich gości w Poznaniu. Jeżeli oficjalne, to przyjęciem ich zajmowali się Niemcy. Od czasu do czasu przyjeżdżali artyści, śpiewacy lub muzycy.

Okolo 1880 osiedlił się w Poznaniu po podróżach w Egipcie, Turcji, Rosji, zużywszy niegdyś piękny głos baryton, Signor Gennaro Clementi z Neapolu. Przyjacielski gościnnie, szczerzy, potrafił sobie stworzyć koło znajomych i życzliwych²⁾. Udzielał lekcji śpiewu i śpiewał na koncertach.

¹⁾ Prof. Motty: Przechadzki po mieście.

²⁾ Prof. Motty: Przechadzki po mieście.

Ostatnia wizyta gości italskich w Poznaniu w r. 1918 miała niemałe znaczenie. Poraz pierwszy odwiedzili Poznań przedstawiciele państwa italskiego w wolnej, zjednoczonej Polsce. To też słusznie uważano przyjazd misji za ważny ewenement polityczny. Na czele misji italskiej stali generał Romei Longhena i minister G. C. Montagna. Entuzjastyczne powitania, uroczystości, przyjęcia, owacje przy każdej sposobności były wymownym świadectwem uczuć, jakie płynęły z serca całego społeczeństwa polskiego dla przedstawicieli państwa italskiego.

W wielkim pochodzie cywilizacyjnym zajęła Italja dzisiejsza stanowisko naczelne. Bo krwawa groza wojny objawiła właściwe oblicze każdego narodu: tak jak nieszczęście i ból ukażą prawdziwą istotę, jednostki, wykrzesając najszlachetniejsze pierwiastki lub najnikczemniejsze instynkty. Genjusz Latynów wprowadza ducha ludzkiego na zwycięskie tory, w imię najświętszych haseł do najszczytniejszych celów.

MARJA WICHERKIEWICZOWA.

L'ESERCITO POLACCO IN ITALIA.

(WOJSKO POLSKIE W ITALJI).

Il Generale Enrico Dąbrowski non si sarebbe certo aspettato che 121 anni dopo i suoi sforzi miranti a ricostruire la forza militare polacca, sotto lo stesso cielo italiano sulle ospitali pianure lombarde si sarebbero formati elementi dell'esercito polacco.

Nella guerra mondiale la nazione polacca pagò un largo tributo di sangue. I suoi figli combattevano su tutti i fronti compreso l'italiano e nelle file austriache batteva più di un cuore polacco.

I disastri militari dell'esercito austriaco popolarono sempre più i campi dei prigionieri di guerra in Italia. Mercè gli sforzi del Comitato Nazionale Polacco a Roma, con a capo il signor Skirmunt, il Governo Italiano autorizzò a radunare i prigionieri di guerra polacchi in campi speciali, di cui i maggiori erano a Santa Maria e nella Mandria di Chivasso. In complesso il numero dei prigionieri nei campi italiani raggiungeva i 27.000. Contemporaneamente si mirava ad organizzare i prigionieri in distaccamenti polacchi indipendenti. Al principio il Governo Italiano, influenzato dal ministro russo a Roma, si mostrava poco favorevole al reclutamento dei prigionieri di guerra. Si avvicinava però la rovina degli Stati responsabili della spartizione della Polonia. In Francia sorsero i primi distaccamenti polacchi incorporati poi nell'esercito del Generale Haller. Le prodezze guerresche dei distaccamenti di volontari polacchi combattenti sul fronte italiano contro l'Austria (tenenti Butyter, Kluczyński, Charkowski, Szalagan e

Piskozub) ebbero una profonda ripercussione in tutta l'Italia.

Finalmente nell'ottobre 1918 Il Comitato Nazionale Polacco a Roma ottenne il consenso dell'Intesa alla formazione in Italia di un'armata polacca di prigionieri di guerra. Un segno visibile di tale consenso fu l'arrivo in Italia di una missione militare polacco-francese condotta dal maggiore Leone principe Radziwiłł.

Nei campi di concentramento scoppiò un lavoro febbrile di organizzazione. Il motto gittato fra i prigionieri: „Ritorno in Patria le armi alla mano per l'unificazione dello Stato Polacco” fu acclamato entusiasticamente. Alla fine di novembre 1918 erano già visibili i risultati dell'intenso lavoro nel campo di Santa Maria, dove si formò un nucleo di parecchie migliaia di soldati ottimi. Ai primi di dicembre in Piazza del Teatro a Santa Maria, esso prestò solenne giuramento nelle mani del maggiore Radziwiłł, dopo un ufficio celebrato dal Padre Paolino Rejman. La popolazione italiana fece un'accoglienza entusiasta ai soldati polacchi, al grido di „evviva la Polonia” e l'allocuzione del sindaco della città ai soldati ed alla folla radunati sotto il monumento di Garibaldi fu ispirata a calda simpatia verso la Polonia salutando i soldati „quali cittadini fraterni di un amico libero stato”. Il simbolico monumento del celebre eroe delle lotte per l'indipendenza italiana — Giuseppe Garibaldi, fu esempio e incitamento ai Polacchi a vivere e combattere per la difesa patria.

Nello stesso mese un certo numero di istruttori fu inviato da Santa Maria nel campo alla Mandria di Chivasso dove si trovavano circa dodici mila prigionieri. E qui pure si svolse un fervido lavoro al comando dell'infaticabile capitano Dienstl Dąbrowa. Nel gennaio 1919 erano già in piena formazione due reggimenti di fanteria, „Adamo Mickiewicz”, comandato dal ben noto organizzatore Capitano Carlo Go-

łachowski, l'altro „Francesco Nullo” comandato dal tenente Kluczyński. Nel reggimento di „Francesco Nullo” fu pure incorporato il gruppo volontario dello stesso Kluczyński, che già sin dall'aprile 1918 combatteva valorosamente contro gli austriaci, provocando l'entusiasmo degli Italiani con eroiche prodezze nel campo di battaglia (tenenti Szalagan, Piskozub e sergente Antoniak).

Przyjęcie pierwszego Ambasadora Italji w Polsce p. hr. Martin Franklina przez Członków Związku Faszystowskiego w Warszawie.

W dn. 15 czerwca Ambasador Italji w Polsce, hr. Alberto Martin Franklin przyjął w salonach Ambasady członków Italskiego Związku Faszystowskiego w Warszawie, których przedstawił p. Ambasadorowi Sekretarz Związku p. dr. Antonio Menotti Corvi, wyrażając w imieniu Związku uczucia wierności i przywiązania, ożywiający członków Związku.

Odpowiadając na przemówienie p. dr. Menotti Corvi, p. Ambasador w kilku serdecznych słowach, utrzymanych w duchu faszystowskim, wskazał m. in. na zadania i obowiązki obywatela - faszysty zagranicą.

Po skończonej uroczystości, w czasie której członkinie Faszystowskiej Sekcji Żeńskiej ofiarowały kwiaty małżonce p. Ambasadora, członkowie Związku spędzili kilka miłych chwil na pogawędce z p. Ambasadorem.

Uroczystość zakończyła się okrzykami na cześć Króla i Mussoliniego oraz odśpiewaniem hymnów narodowego i faszystowskiego.

ARTYŚCI POLSCY W RZYMIE W XVIII W.

(Gli artisti polacchi del XVIII secolo a Roma)

Niedawno w Italji ukazała się praca znanego historyka D-ra Macieja Loreta p. t. „Gli artisti polacchi a Roma nel Settecento” (Artyści polscy w Rzymie w 18 wieku), w której autor nie tylko oświetlił w sposób nowy i oryginalny działalność najwybitniejszych naszych artystów z tej epoki, jak Czechowicza, Smuglewicza i Kuntzego (Konicza), ale co ważniejsze, odkrył cały szereg nieznanych dotąd dzieł np. Kuntzego, przez co wzbogacił naszą naukę i wiedzę w tym zakresie.

Autor opisuje, iż pierwszym artystą w 18 wieku, który udał się do Rzymu na studia i tam przez 30 lat zamieszkał, jest Szymon Czechowicz, najwybitniejszy malarz religijny, jakiegośmy mieli w tym czasie. Był on uczniem i wielbicielem Karola Maratti'ego, słynnego malarza Madon, którego manierą przejął się bardzo. Jak wiadomo, wiele obrazów Czechowicza posiada Kraków, może najlepsze z nich znajdują się w kościele XX. Pijarów. Dr. Loret ustalił szereg dat i nowych szczegółów z rzymskiego pobytu Czechowicza, głównie na podstawie archiwum w Hospicjum św. Stanisława, oraz omówił i ogłosił w pięknych repro-

dukcjach niektóre jego obrazy rzymskie, jak „Ukrzyżowanie”, znajdujące się w kościele św. Stanisława, a także rysunek, za który Czechowicz otrzymał nagrodę w Akademji św. Łukasza, w której się kształcił.

Drugim artystą, któremu najwięcej miejsca poświęca autor, jest Tadeusz Kuntze (Konicz), Ślązak z pochodzenia, wychowany przez kanonika, a potem biskupa krakowskiego Załuskiego najprzód w Krakowie, a później wysłany przez niego do Rzymu, gdzie bawił dwukrotnie. Wiele obrazów religijnych Kuntzego znajduje się w Krakowie. Malował je Kuntze bądź przed wyjazdem do Rzymu, bądź w czasie pierwszego pobytu nad Tybrem w latach 1754—56. Były to lata przełomowe nie tylko dla Kuntzego, ale dla sztuki w Rzymie i dla tamtejszego życia artystycznego wogóle. Zaczynały się właśnie występy neoklasyczne, którym torował drogę Marek Benefial, profesor Akademji św. Łukasza i nauczyciel Mengsa. Benefial wywarł — zdaniem autora — w tym okresie duży wpływ na Kuntzego, lecz tenże niebawem był zmuszony wrócić do Krakowa i tu w dalszym ciągu uprawiał przeważnie malarstwo religijne. W r. 1766 wraca do Rzymu już na stałe i pozostaje tam aż do śmierci, t. j. do r. 1793. Okres ten pra-

S. E. Martin Franklin Primo Ambasciatore d'Italia in Polonia riceve il Fascio di Varsavia.

Il 15 s. m. S. E. Martin Franklin, primo Ambasciatore d'Italia in Polonia ha ricevuto nei locali della R. Ambasciata il Fascio di Varsavia

Il Fascio al completo con la Sezione femminile fu presentato al R. Ambasciatore dal Segretario Dott. Antonio Menotti Corvi il quale con opportune parole espresse a S. E. i sentimenti di devozione e di fede dei fascisti di Varsavia.

Ad esso rispose S. E. rivolgendosi ai camerati connazionali cordiali parole improntate al più alto spirito fascista con le quali rammentò fra l'altro i compiti e i doveri del cittadino fascista all'estero.

Terminata la cerimonia (durante la quale le camerate della Sezione Femminile avevano fatto gentile omaggio di fiori alla Contessa Martin Franklin), S. E. l'Ambasciatore s'intrattenne affabilmente coi camerati intervenuti ai quali offrì un signorile rinfresco.

La riunione svoltasi in una vibrante atmosfera d'entusiasmo, fra acclamazioni al Re e al Duce si chiuse col canto degli inni nazionale e fascista.

wie zupełnie nie był znany w życiu i działalności artystycznej Kuntzego. Nie wiedziało się dotąd wcale, że Kuntze wykonał cały szereg prac w okolicach Rzymu, w miejscowościach jak Frascati i Ariccia, których około 20-tu przynosi nam książka Dra Loreta. W Rzymie natknął się Kuntze szczęśliwie na mecenasa w osobie kardynała Henryka Stuarta, syna Klementyny Sobieskiej. On to, jako biskup Frascati, powierzył Kuntzemu wykonanie całego szeregu prac w bibliotece zbudowanej przez siebie we Frascati, w pałacu biskupim i w kaplicy seminarjum.

Jak się okazuje, Kuntze był niemal jedynym malarzem w tym czasie, który w szeregu obrazach po mistrzowsku zilustrował życie Rzymu. Obrazy te znajdują się w Polsce, w posiadaniu hr. A. Szeptyckiego w Łabuniach.

Niemniej interesującym jest wszystko to, co autor pisze o działalności rzymskiej Franciszka Smuglewicza i całego szeregu innych artystów, jak Antoni Stroński, lub architektów, jak: Renard Benedykt, Zawadzki, Hempel i inni.

Wspomniana książka jest jednym z rozdziałów obszernego dzieła p. t. „Życie Polaków w Rzymie w 18 wieku”, które Dr. Loret przygotował już do wydania w języku polskim.

I RAPPRESENTANTI POLACCHI DELLA „DANTE“ RICEVUTI DAL DUCE

(Polscy członkowie Tow. im „Dante Alighieri“ przyjęci przez Mussoliniego).

S. E. il Capo del Governo ha ricevuto a Palazzo Chigi una larga rappresentanza del comitato di Varsavia e Cracovia della „Dante Alighieri“ composta di intellettuali, professori e professionisti polacchi, che svolgono attivissima opera per la diffusione della cultura italiana in Polonia. La rappresentanza era accompagnata da S. E. Turati, che l'aveva ricevuta al mattino, dall'on. Coselschi consigliere centrale della „Dante“ e delegato per la propaganda in Italia ed all'estero e dal gr. uff. L. Fracassetti direttore generale della „Dante“. La segretaria del comitato di Varsavia, Alina Wolff, ha letto in italiano un indirizzo d'ammirazione per il Duce e d'affetto per l'Italia.

Il Capo del Governo ha risposto ricordando i legami che uniscono l'Italia alla Polonia, alla quale egli ha dato indubie prove di simpatia.

Le parole del Duce sono state accolte da vivissimi applausi e da grida di: Viva il Duce! Viva l'Italia!

KRONIKA LITERACKA.

(Cronaca Letteraria).

Tow. wyd. C. L. E. T. (Cronache Letterarie e Teatrali) w Neapolu wypuściło w świat drugie wydanie komedji Ettore Strinati p. t. „Apostoli“, która niegdyś wywołała ożywioną i interesującą polemikę, zapowiadającą zgóry jej powodzenie.

Wspomniane wydawnictwo opublikowało nadto: „L'Offerta“ Giuseppe Luongo, który po sukcesie, jakiego doznało jego dzieło „Tre Cuori al Trapezio“, wydał ostatnio nową komedję, „L'Abruzzo nel mio Cuore“, wrażenia z Abruzzo przez Beatrice Testa powieść Antonio Manuppelli p. t. „Luba“ „Vincoli“, dramat Vittorio Parisi, poetyczna trawestacja „Salome“ Oskara Wilde'a, dokonana przez Sebastiana Licheri, „Shelley“ Michele Renzulli „Atti Unici“ dramat historyczny Umberto Liberatori p. t. „Beatrice Cenci“ oraz „Cinquant'anni di politica coloniale“ Bula Matadi, książka niezmiernie aktualna pod względem politycznym.

KONKURS NA DWIE SZTUKI TEATRALNE.

(Un concorso letterario teatrale).

Czasopismo „Sperimentale delle Arti“ ukazujące się w Neapolu pod redakcją pośia Enrico Felicella i mające na celu popieranie młodych autorów i repertuaru ojczyzostego, ogłosiło konkurs na dwie sztuki teatralne w języku italskim.

Sztuki mogą być jedno- lub kilkuaktowe.

Sztuki nagrodzone będą wystawione w wielkim i wykwintnym teatrze neapolitańskim Alhambra w wykonaniu własnej trupy teatralnej czasopisma „Sperimentale delle Arti“.

W skład jury wchodzi: poseł Enrico Felicella, prezes, oraz prof. Onorato Fava, Ettore Strinati oraz Giuseppe Luongo, dyrektor tow. wyd. „Cronache Letterarie e Teatrali“.

PRZEGLĄD PRASY POLSKIEJ I ITALSKEJ — RESOCONTI DELLA STAMPA POLACCA ED ITALIANA

L'ELEVAZIONE AL RANGO DI AMBASCIATE DELLE LEGAZIONI ITALIANA E POLACCA.

(Podniesienie do godności ambasad polstw Italskiego i Polskiego).

L'opinione pubblica e la stampa polacca hanno accolto con entusiasmo la notizia della elevazione al rango d'ambasciata della Legazione di Polonia a Roma e della Legazione d'Italia a Varsavia.

Il „Głos Prawdy“ scrive: Le decisione del Governo dell'Italia amica si può considerare come una prova di quella sincera amicizia che indusse il gran Duce della nazione Italiana ad intervenire per primo con la sua autorevole parola nella questione dei confini orientali polacchi, seguendo la linea dei suoi predecessori che, per primi durante la guerra, sollevarono la questione della indipendenza dello Stato polacco.

L'„Express Poranny“ pubblica: Tutta la nazione polacca divide la profonda gioia con la quale il Ministro Zaleski,

in nome del governo polacco, saluta l'Ambasciata di Italia a Varsavia come un fattore importante nelle relazioni internazionali e come segno delle relazioni di amicizia italo-polacche.

Il „Kurjer Poranny“ in un lungo articolo esalta il nuovo fatto, rilevando il significato dal punto di vista internazionale e ravvisando in esso il simbolo dell'amicizia italo-polacca. Il giornale fa notare che l'idea data dal tempo in cui il Ministro Zaleski era rappresentante della Polonia a Roma e ravvicina il fatto alla politica statale del maresciallo Piłsudski.

L'„Epoca“ scrive: Il Presidente del Consiglio On. Mussolini ha occhio acuto e crea una politica estera realistica, conducendo la nuova Italia per nuove strade. Giudica obiettivamente, comprendendo la parte che spetta alla Repubblica polacca come importante fattore pel mantenimento della pace internazionale. Ambasciate polacche esistono presso il Vaticano e presso il Governo francese. La terza Ambasciata, quella presso il Quirinale, conferma il significato del posto che la Polonia occupa fra le potenze. Do-

po aver accennato alla collaborazione italo-polacca anche sui campi di battaglia, il giornale ricorda che il Parlamento italiano fu il primo a riconoscere l'indipendenza polacca.

Il „Kurjer Warszawski“ scrive: Nella decisione dei due governi, si vede primo che la Polonia è una grande potenza; secondo che la viva simpatia che da secoli unisce l'Italia alla Polonia va sempre aumentando.

Il giornale rammenta che emigrati polacchi diedero la loro vita per l'Italia, come i garibaldini per la Polonia, cita l'esempio di Francesco Nullo e dice che gli ultimi avvenimenti politici hanno maggiormente avvicinato le due nazioni. La Polonia — conclude il giornale — riconoscente ricorda la decisione del Parlamento Italiano che per primo durante la grande guerra riconobbe l'indipendenza della Nazione polacca. L'iniziativa del Ministro Zaleski, allora Ministro di Polonia presso il Quirinale, per il riconoscimento dei confini orientali polacchi trovò un valido appoggio nell'On. Mussolini.

POWSTANIE I ROZWÓJ TOWARZYSTWA COSULICH LINE

(ORIGINE E SVILUPPO DELLA SOCIETA COSULICH).

Początek towarzystwa armatorskiego Cosulich datuje się od r. 1857, w którym Antonio Felice Cosulich, rodem z wyspy Lussini, wybudował żaglowiec o pojemności ok. 650 tonn, nazwany „Fides”.

Po śmierci ojca, Callisto i Alberto Cosulich'owie ogromnie rozszerzyli działalność Towarzystwa przez nabycie w r. 1890 trzech nowych żaglowców oraz pierwszego parowca „Elena Cosulich”, którego stali się współwłaścicielami wraz z kilku armatorami weneckimi. Z rodzinnego miasta Lussinpiccolo przeprowadzili oni gęstą sieć komunikacji morskich, a okręty ich dały się poznać w najdalszych portach Ameryki i Australji.

Jednocześnie Callisto i Alberto Cosulich'owie przenieśli się do Tryjestu, gdzie przy współudziale kapitalistów została utworzona w r. 1903 dzisiejsza Spółka Akcyjna Cosulich o kapitale 2 milj. lirów. Pięć lat później powstała Tryjestyńska Stocznia Okrętowa w Monfalcone.

Towarzystwo rozwijało się nadzwyczaj pomyślnie: dziesięć lat po jego utworzeniu, kapitał jego wzrósł do 24 milionów lirów, a flota jego, obsługująca linię amerykańską oraz mająca zastosowanie wolnej komunikacji, liczyła 29 okrętów transatlan-

tyckich, prócz 5-ciu nowych, budujących się w Stoczni w Monfalcone.

Wojna wstrzymała szybki rozwój Towarzystwa i zdziesiątkowała jego sprzęt; okręty, będące w budowie w Monfalcone, uległy zniszczeniu przez granaty. Kiedy po zakończeniu działań wojennych Tryjest wznowił przerwane w czasie wojny stosunki handlowe, Alberto Cosulich i inni członkowie zarządu Spółki, między innymi synowie Callist'a zmarłego w r. 1918, przystąpili znowu do intensywnej pracy. W tym samym czasie Oscar Cosulich, tragicznie zmarły w Portorose w r. 1926, ujawnił swe genialne zdolności armatora i przemysłowca. Przerwana sieć stosunków komunikacyjnych i finansowych została na nowo nawiązana, kapitał spółki wzrósł do 250 milj., została przedsięwzięta odbudowa Stoczni w Monfalcone i opracowany plan budowy okrętów oraz nowych linii handlowych, turystycznych i luksusowych.

W rezultacie tych prac w Stoczni w Monfalcone zostały wykończone 2 olbrzymie pasażerskie parowce motorowe „Saturnia” i „Vulcania”, których matkami chrzestnymi są dwie księżniczki Sabaudzkie.

Opis tych statków, które stanowią chlubę powojennego przemysłu okrętowego Italji, podamy w następnym numerze naszego wydawnictwa.

ZAPOTRZEBOWANIA I OFERTY ORAZ PRZEDSTAWICIELSTWA

272 a. *Grzyby w wodzie słonej* pragnie importować z Polski firma z Morbegno i w tym celu nawiąże stosunki z zainteresowanymi firmami.

273 a. *Konserwy pomidorowe* pragnie importować do Polski firma z Orbetello i w tym celu nawiąże stosunki z zainteresowanymi firmami.

274 a. *Pióra wieczne* pragnie importować do Polski firma z Medjolanu i w tym celu nawiąże stosunki z zainteresowanymi firmami.

275 a. *Węgiel drzewny* pragnie importować z Polski firma z Medjolanu i w tym celu nawiąże stosunki z zainteresowanymi firmami.

276 a. *Wózki dziecięce* pragnie wywozić do Polski firma z Brescia i w tym celu pragnie nawiązać stosunki z zainteresowanymi importerami.

277 a. *Aeroplany* pragnie wywozić do Polski firma z Medjolanu i w tym celu nawiąże stosunki z zainteresowanymi instytucjami.

278 a. *Sznurowadła i pletnie jedwabne, bawełniane i wełniane* pragnie wywozić do Polski firma z Riviera d'Adda i w tym celu powierzy przedstawicielstwo zainteresowanej firmie.

279 a. *Materiał kolejowy* pragnie wywozić do Polski firma z Medjolanu i w tym celu powierzy przedstawicielstwo zainteresowanej firmie.

280 a. *Słomę do wyrobu kapeluszy* pragnie wy-

wozić do Polski firma z Campo Bisenzio i w tym celu nawiąże stosunki z zainteresowanymi importerami.

281 a. *Maszyny do szlifowania posadzek marmurowych, granitowych i mozaikowych* pragnie wywozić do Polski firma z Medjolanu i w tym celu nawiąże stosunki z zainteresowanymi firmami.

282 a. *Kapelusze z wiórów drewnianych* pragnie wywozić do Polski firma z Marostica i w tym celu nawiąże stosunki z zainteresowanymi importerami.

283 a. *Części samochodowe* pragnie wywozić do Polski firma z Turynu i w tym celu nawiąże stosunki z zainteresowanymi firmami.

284 a. *Maszynki do kawy espresso* pragnie wywozić do Polski firma z Medjolanu i w tym celu powierzy przedstawicielstwo zainteresowanej firmie.

285 a. *Okulary sportowe i chroniące od słońca* pragnie wywozić do Polski firma z Turynu i w tym celu nawiąże stosunki z zainteresowanymi importerami.

286 a. *Soczewicę i strączkowe* pragnie przywozić z Polski firma z Medjolanu i w tym celu nawiąże stosunki z zainteresowanymi eksporterami.

287 a. *Sadzonki drzew owocowych, leśnych i roślin dekoracyjnych* pragnie wywozić do Polski firma z Pistoia i w tym celu powierzy przedstawicielstwo zainteresowanej firmie.

288 a. *Maszyny do przemysłu mydlarskiego i perfumeryjnego, gumowego i cukierniczego* pragnie wywozić do Polski firma z Busto Arsizio i w tym celu nawiąże stosunki z zainteresowanymi importerami.

289 a. *Wina* pragnie przywozić do Polski firma z Vittoria i w tym celu nawiąże stosunki z zainteresowanymi importerami.

290 a. *Rośliny lecznicze i aromatyczne* pragnie wywozić do Polski firma z Trydentu i w tym celu nawiąże stosunki z zainteresowanymi importerami.

291 a. *Kable i przewodniki elektryczne* pragnie wywozić do Polski firma z Medjolanu i w tym celu powierzy przedstawicielstwo zainteresowanej firmie.

292 a. *Wina* pragnie wywozić do Polski firma z Canelli i w tym celu powierzy przedstawicielstwo zainteresowanej firmie.

293 a. *Wyroby ceramiczne, majolikowe i porcelanowe* pragnie wywozić do Polski firma z Cagliari i w tym celu nawiąże stosunki z zainteresowanymi importerami.

DOMANDE E OFFERTE DI MERCI E RAPPRESENTANZE

98 b. *Amido* ditta di Varsavia desidera entrare in relazioni con ditte produttrici di tale articolo.

99 b. *Olio d'oliva, conserve, frutta secca, pasta alimentare, prodotti chimici e farmaceutici* — ditta di Cracovia desidera a Sumere la rappresentanza di ditte esportatrici di tali articoli.

100 b. *Grassi e oli tecnici, adesivi per cinghie di rasmissione* — ditta di Przemyśl desidera entrare in relazioni con ditte esportatrici di tali articoli.

101 b. *Cuoio da suola* — ditta di Starogard desidera entrare in relazioni con ditte produttrici di tale articolo.

102 b. *Lampade d'alabastro* — ditta di Varsavia desidera entrare in relazioni con ditte esportatrici di tale articolo.

103 b. *Lampade d'alabastro* — ditta di Stryj desidera entrare in relazioni con ditte esportatrici di tale articolo.

104 b. *Olio di ricino* — ditta di Leopoli desidera entrare in relazioni con raffinerie di olio di ricino.

105 b. *Olio d'oliva, olio di ricino, acido citrico* — ditta di Toruń desidera entrare in relazioni con ditte esportatrici di tali articoli.

106 b. *Coloranti d'anilina* — ditta di Leopoli desidera entrare in relazioni con ditte produttrici di tale articolo.

107 b. *Filati di cotone* — ditta di Białystok desidera entrare in relazioni con ditte esportatrici di tale articolo.

108 b. *Macchine da cucire* — ditta di Leopoli desidera entrare in relazioni con ditte produttrici di tale articolo.

109 b. *Macchine da scrivere e Macchine da cucire* — ditta di Leopoli desidera entrare in relazioni con ditte produttrici di tale articolo.

110 b. *Resina, grassi animali e vegetali, acidi grassi, grassi solidi, oli eterei, art. di profumeria, macchine per saponifici e profumerie, condizionamenti d'ogni genere decorativi e di fantasia, etichette, vetri oramentati* ecc. Ente di Varsavia desidera entrare in relazioni con Ditte italiane produttrici di tali articoli.

111 b. *Stracci* — ditta di Białystok desidera entrare in relazioni con cartiere italiane importatrici di tali articoli.

112 b. *Carbonato di magnesio e ossido di magnesio* — ditta di Varsavia desidera assumere la rappresentanza di ditte italiane produttrici di tali articoli.

113 b. *Carbonato di magnesio, ossido di magnesio e carbonato di calcio* — ditte di Varsavia desidera assumere la rappresentanza di ditte italiane produttrici di tali articoli.

114 b. *Zolfo* — ditta di Lwów desidera entrare in relazioni con ditte italiane esportatrici di tali articoli.

115 b. *Viti* — ditta di Varsavia desidera assumere la rappresentanza di ditte esportatrici di tali articoli.

